

PISA 2022: Inspirace pro rozvoj matematické gramotnosti a finanční gramotnosti

Část 2 – pracovní listy s úlohami finanční gramotnosti

Na přípravě výstupu se podíleli Mgr. Jana Doležalová, Ing. Bc. Martin Svoboda, DiS., MBA, Ing. Petra Julinková, doc. RNDr. Vladimíra Petrášková, Ph.D., Mgr. Kateřina Zlochová, Vladislav Tomášek, Mgr. Lucie Bird, Mgr. Simona Boudová.

Vedle tohoto souborného zveřejnění budou jednotlivé pracovní listy s úlohami k dispozici ke stažení v rámci portálu ČŠI www.kvalitniskola.cz jednak ve zde zveřejněné verzi pro učitele s metodickým komentářem, jednak ve verzi určené pro práci žáků. K dispozici bude tabulkový přehled všech úloh s krátkým popisem a upřesněním, pro jaké ročníky školní docházky jsou vhodné. U každé úlohy bude možné samostatné stažení pracovního listu.

Materiál je pod licencí Creative Commons CC BY-SA 4.0

Uveďte původ – zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní

Hlavní zdroje použité při přípravě publikace:

Úlohy pro ZŠ

zpracovaly

Mgr. Jana Doležalová, ZŠ Vimperk, Smetanova 405

ve spolupráci s

doc. RNDr. Vladimírou Petráškovou, Ph.D., JU České Budějovice

a

Mgr. Kateřinou Zlochovou, ZŠ Vimperk, Smetanova 405

Úlohy pro SŠ

zpracovali

Ing. Bc. Martin Svoboda, DiS., MBA, Střední škola technická a ekonomická Brno Olomoucká

a

Ing. Petra Julinková, Střední škola technická a ekonomická Brno Olomoucká

Tato publikace byla vydána jako plánovaný výstup projektu Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR (registrační číslo projektu: CZ.02.02.XX/00/22_005/0002901) spolufinancovaného Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Ministerstvo
školy, mládeže
a tělovýchovy

PŘEHLED ÚLOH

Úlohy pro ZŠ

(seřazeny tematicky dle Standardu finanční gramotnosti) – metodický list + verze pro učitele

Bankovky
Mince
Pohyby na účtu
Reklama Chálky
Reklama Supergame
Stanovení ceny podle nákladů
Stanovení ceny podle konkurence
Platební karty
Cestujeme do zahraničí: Směnárna
Zbytné a nezbytné výdaje

Úlohy pro SŠ

(seřazeny tematicky dle Standardu finanční gramotnosti) – metodický list + verze pro učitele

Nakupování a placení
Peníze
Hrubá a čistá mzda
DPP a DPČ
Daňové přiznání
Podnikání
Podnikání a daně
Úspory
Akciové
Manipulace na akciových trzích
Dluhopisy
Drahé kovy
Vyhodnocení investic
Úvěr

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Bankovky
Autor/ka úlohy	Mgr. Jana Doležalová (ZŠ Vimperk, Smetanova 405) ve spolupráci s doc. RNDr. Vladimírou Petráškovou, Ph.D. (JU České Budějovice) a Mgr. Kateřinou Zlochovou (ZŠ Vimperk, Smetanova 405)
Vzdělávací stupeň	Základní škola (1. a 2. stupeň)
Ročník/y	5., 6. ročník
Předmět/y	Matematika

Forma práce	Samostatná nebo skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Nakupování a placení: Používá hotové, případně bezhotovostní peníze (1. stupeň) a Nakupování (2. stupeň)
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: • řeší problémy s přirozenými čísly v reálných úlohách, • procvičují znalosti českých osobností na bankovkách a propojují je s početními operacemi v reálné situaci.
Časová dotace	20-30 minut
Pomůcky, vč. digitálních	

Komentář pro vyučující

Aktivita předpokládá znalost osobností na bankovkách. Pro zatraktivnění výuky o osobnostech na českých bankovkách můžeme použít cyklus videí České národní banky.

- *Objevte svět bankovek Oldřicha Kulhánka – cyklus videí*
<https://nc.cnb.cz/sch/cs/ke-stazeni/>

Velmi zajímavý výukový materiál je seriál Bankovkovi, ve kterém vystupují osobnosti z bankovek.

- *Bankovkovi*
<https://decko.ceskatelevize.cz/bankovkovi>

BANKOVKY

1 Počítání s bankovkami

UČITEL

Aktivita předpokládá znalost osobností na bankovkách. Pro zatraktivnění výuky o osobnostech na českých bankovkách můžeme použít cyklus videí České národní banky.

Objevte svět bankovek Oldřicha Kulhánka – cyklus videí

<https://nc.cnb.cz/sch/cs/ke-stazeni/>

Bankovkovi

Zajímavým výukovým materiálem je seriál České televize Bankovkovi, ve kterém vystupují osobnosti z bankovek.

<https://decko.ceskatelevize.cz/bankovkovi>

A) Každou českou bankovku charakterizuje jedna významná česká osobnost. Dokážeš vypočítat následující příklady? (pro přehlednost příkladu je u většiny osobností použito pouze příjmení)

$$(\text{Palacký} + \text{Němcová}) - 4 \times \text{Karel IV.} = \Rightarrow (1\,000 + 500) - 4 \times 100 = 1\,100$$

$$(2 \times \text{Němcová} + 4 \times \text{Karel IV.}) : \text{Komenský} + \text{Destinnová} = \Rightarrow (2 \times 500 + 4 \times 100) : 200 + 2\,000 = 2\,007$$

$$\text{Masaryk} - \text{Němcová} : 5 = \Rightarrow 5\,000 - 500 : 5 = 4\,900$$

$$\text{Masaryk} : 5 - \text{Palacký} : 2 = \Rightarrow 5\,000 : 5 - 1\,000 : 2 = 500$$

$$\text{Masaryk} : 2 - (\text{Němcová} + \text{Karel IV.}) - \text{Karel IV.} = \Rightarrow 5\,000 : 2 - (500 + 100) - 100 = 1\,800$$

B) Jakou výslednou částku ve vypočítaných příkladech bychom nemohli vyplatit pouze bankovkami?

➔ *částku 2 007*

C) Jaký z výsledků bychom vyplatili, pokud máme k dispozici jen bankovky s Boženou Němcovou a Janem Amosem Komenským? Uveď možný způsob vyplacení.

➔ *Například:*

$$1\ 100 = 1 \times \text{Němcová} + 3 \times \text{Komenský}$$

$$4\ 900 = 9 \times \text{Němcová} + 2 \times \text{Komenský}$$

$$500 = 1 \times \text{Němcová}$$

$$1\ 800 = 2 \times \text{Němcová} + 4 \times \text{Komenský}$$

D) Jaký je nejmenší počet bankovek potřebný k vyplacení největšího výsledku?

➔ *Nejméně pět bankovek: $2 \times 2\ 000 + 1 \times 500 + 2 \times 200$*

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Tajemná peněženka
Autor/ka úlohy	Mgr. Jana Doležalová (ZŠ Vimperk, Smetanova 405) ve spolupráci s doc. RNDr. Vladimírou Petráškovou, Ph.D. (JU České Budějovice) a Mgr. Kateřinou Zlochovou (ZŠ Vimperk, Smetanova 405)
Vzdělávací stupeň	Základní škola (1. a 2. stupeň)
Ročník/y	5.–7. ročník
Předmět/y	Matematika

Forma práce	Samostatná nebo ve dvojicích
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Nakupování a placení: Používá hotové, případně bezhotovostní peníze (1. stupeň) a Nakupování (2. stupeň)
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: • používají mince v běžných situacích, • řeší reálné problémy s přirozenými čísly a s nulou.
Časová dotace	15 minut
Pomůcky, vč. digitálních	

Komentář pro vyučující

Soubor úloh je koncipován jako gradovaný. Jednotlivé úlohy se liší náročností i počtem řešení – žáci pracují se situacemi, které mají jediné řešení, více řešení i žádné řešení. Úlohy podporují přesné čtení zadání, porovnávání podmínek a ověřování všech možností. Čtvrtá úloha cíleně upozorňuje na práci s nulou jako platnou hodnotou při určování počtu prvků.

Zajímavé odkazy k problematice mincí (i bankovek), pokud chceme zpestřit výuku:

- ČT edu: Mince
<https://edu.ceskatelevize.cz/video/4125-mince>
- Miliardy v pohybu: Jak ČNB zpracovává české bankovky a mince?
<https://www.youtube.com/watch?v=cTYpncvaixo>

MINCE: TAJEMNÁ PENĚŽENKA

1 Počítání s mincemi

A) V peněženke je sedm českých mincí v celkové hodnotě 107 Kč. Největší mince má hodnotu 50 Kč a nejmenší mince je dvoukoruna. Desetikorun je o dvě více než pětikorun. V peněženke je právě jedna dvacetikoruna.

Jaké mince máme v peněženke?

➔ *Jedno řešení: 50, 20, 10, 10, 10, 5, 2*

B) V peněženke je pět českých mincí v celkové hodnotě 52 Kč. Největší mince je dvacetikoruna. Žádná mince nemá hodnotu 1 Kč.

Jaké mince máme v peněženke?

➔ *Dvě řešení*

- *První řešení: 20, 10, 10, 10, 2*
- *Druhé řešení: 20, 20, 5, 5, 2*

C) V peněženke máme české mince v celkové hodnotě 37 Kč. Největší z nich má hodnotu 20 Kč, nejmenší mince má hodnotu 2 Kč.

Jaké mince máme v peněženke?

➔ *Tři řešení*

- *První řešení: 20, 10, 5, 2*
- *Druhé řešení: 20, 5, 5, 5, 2*
- *Třetí řešení: 20, 5, 2, 2, 2, 2, 2, 2*

D) V peněženke máme osm českých mincí v celkové hodnotě 152 Kč. Největší mince má hodnotu 50 Kč, nejmenší mince je dvoukoruna. V peněženke je stejný počet mincí s hodnotou 20 Kč jako mincí s hodnotou 5 Kč.

Jaké mince máme v peněženke?

➔ *Jedno řešení: 50, 50, 10, 10, 10, 10, 10, 2 (počet dvacetikorun a pětikorun je nula).*

E) V peněžence máme české mince v celkové hodnotě 147 Kč. Je tam sedm mincí. Největší mince má hodnotu 50 Kč, nejmenší je dvoukoruna. Mince s hodnotou 10 Kč jsou v peněžence právě tři. Kolik a jaké jsou ostatní mince?

Jaké mince máme v peněžence?

➔ *Nemá řešení*

UČITEL

Tipy pro zpestření výuky – zajímavé odkazy k problematice mincí (i bankovek).

Mince

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/4125-mince>

Miliardy v pohybu: Jak ČNB zpracovává české bankovky a mince?

<https://www.youtube.com/watch?v=cTYpnvcaixo>

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Pohyby na účtu
Autor/ka úlohy	Mgr. Jana Doležalová (ZŠ Vimperk, Smetanova 405) ve spolupráci s doc. RNDr. Vladimírou Petráškovou, Ph.D. (JU České Budějovice) a Mgr. Kateřinou Zlochovou (ZŠ Vimperk, Smetanova 405)
Vzdělávací stupeň	Základní škola (1. a 2. stupeň)
Ročník/y	5., 6. ročník
Předmět/y	Matematika, občanská výchova

Forma práce	Samostatná, ve dvojicích
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Hospodaření domácnosti: Porovná své potřeby a přání s finančními možnostmi (1. stupeň) a Rozpočet (2. stupeň)
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: • rozlišují příjmy a výdaje a posoudí měsíční hospodaření, • interpretují údaje z výpisu účtu a určují podíly jednotlivých výdajů, • hodnotí jednoduchý měsíční rozpočet.
Časová dotace	30 minut
Pomůcky, vč. digitálních	

Komentář pro vyučující

Otázka číslo 3 je cíleně zadána nejednoznačně. Procenta jsou nastavena tak, aby je uměl spočítat i žák prvního stupně. Poslední otázka (osmá) je volena tak, aby vedla k diskusi ve třídě.

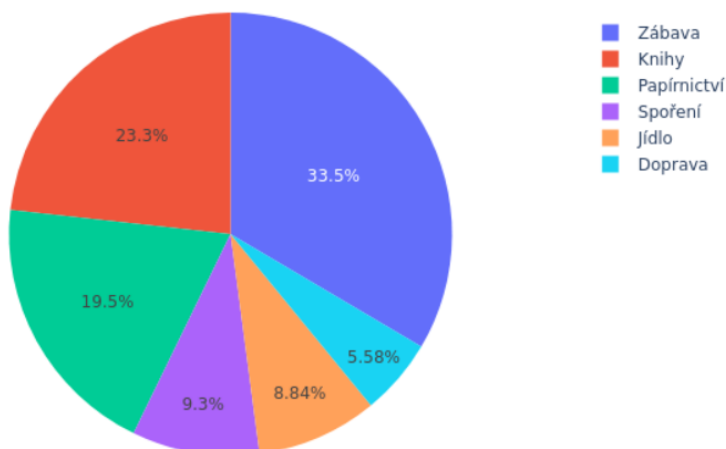
POHYBY NA ÚČTU

1 Kontrola pohybu a stavu prostředků na účtu

Michalovi přišel výpis z účtu za měsíc listopad. Protože má Michal rád přehlednost, ještě si výdaje znázornil graficky.

Datum	Popis	Příjem (Kč)	Výdaj (Kč)	Zůstatek (Kč)
01.11.	Počáteční zůstatek	-	-	1 520
02.11.	Kapesné	500	-	2 020
03.11.	Nákup svačiny	-	50	1 970
05.11.	Vstupenka do kina	-	180	1 790
07.11.	Nákup v papírnictví	-	120	1 670
10.11.	Spoření	-	100	1 570
12.11.	Nákup knihy	-	250	1 320
15.11.	Kapesné	500	-	1 820
18.11.	Doprava	-	60	1 760
22.11.	Nákup svačiny	-	45	1 715
25.11.	Vstupenka do kina	-	180	1 535
28.11.	Nákup v papírnictví	-	90	1 445

Podíl výdajů podle kategorií

A) Jaký je konečný zůstatek na účtu?

➔ *Konečný zůstatek na účtu je 1 445 Kč.*

B) Jakou částku celkem zaplatil Michal v papírnictví?

➔ *120 Kč + 90 Kč = 210 Kč*

C) Jaký byl Michalův největší výdaj?

Otázka je cíleně zadána nejednoznačně.

➔ *Největší výdaj za jednu platbu byl nákup knihy za 250 Kč. Nejvíce však Michal zaplatil za kino (360 Kč).*

D) Kolik procent z příjmů tvořily výdaje na dopravu?

Procenta jsou nastavena tak, aby je uměl spočítat i žák prvního stupně.

➔ *Výdaje na dopravu činily 6 %.*

E) Jaký byl zůstatek po šesté transakci?

➔ *1 320 Kč*

F) Podle kruhového diagramu určete, která kategorie měla největší podíl na výdajích.

➔ *Zábava*

G) Musel Michal v listopadu čerpat finanční rezervu vytvořenou v předchozích měsících?

➔ *Ano. Dne 12.11. byl zůstatek na účtu o 200 Kč nižší než počáteční zůstatek, rozdíl čerpal z rezervy. Na konci měsíce to bylo 75 Kč.*

2 Hodnocení hospodaření

Jak hodnotíš Michalovo hospodaření v měsíci listopadu?

UČITEL

Úloha je volena tak, aby vedla k diskusi ve třídě.

➔ *Michal si udržuje dobrou kontrolu nad svými financemi a pravidelně si odkládá peníze na spoření. V listopadu utratil o 75 Kč více, než kolik získal z příjmů, což bylo způsobeno zejména vyššími výdaji na zábavu a jedním větším nákupem knihy. Pokud v budoucnu mírně omezí částku určenou na volnočasové aktivity, bude jeho rozpočet vyrovnaný, bez potřeby využívat úspory z předchozích měsíců.*

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Reklama – Chálky
Autor/ka úlohy	Mgr. Jana Doležalová (ZŠ Vimperk, Smetanova 405) ve spolupráci s doc. RNDr. Vladimírou Petráškovou, Ph.D. (JU České Budějovice) a Mgr. Kateřinou Zlochovou (ZŠ Vimperk, Smetanova 405)
Vzdělávací stupeň	Základní škola (2. stupeň)
Ročník/y	9. ročník
Předmět/y	Český jazyk, informatika, občanská výchova

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Nakupování a placení: Nakupování
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: • určí komunikační záměr reklamy a posoudí její důvěryhodnost, • identifikují manipulativní prvky v reklamních textech, • vysvětlí, jak reklama ovlivňuje rozhodování spotřebitele, • rozliší věrohodné a zavádějící informace v komerčním sdělení, • zdůvodní svůj názor na spolehlivost reklamy, • odhalují nedostatky ve větách (anakolut, zeugma) a přepisují slogany do správných vět, • provádí jednoduchý průzkum trhu.
Časová dotace	3 vyučovací hodiny (1 h český jazyk, 1 h informatika, 1 h občanská výchova)
Pomůcky, vč. digitálních	Počítač, přístup k internetu, AI

Komentář pro vyučující

V hodině **českého jazyka** žáci vypracují úkoly číslo 1 až 6, pracují s tablety. V hodině **informatiky** vyhledají podklady pro úkoly 7 a 8. V hodině **občanské výchovy** žáci interpretují získané informace (úkoly 7 a 8) a závěry, ke kterým dospěli (úkoly 6 a 9).

Záměr úlohy:

- Žáci analyzují skutečnou reklamu a hodnotí její jazykovou správnost.
- Učí se rozpoznat a pojmenovat chyby ve větné stavbě (anakolut, zeugma).
- Přemýšlí o důvěryhodnosti reklamy – jazykové i obsahové.
- V rámci finanční gramotnosti kriticky nahlíží na cenovou politiku fastfoodů.
- V hodině informatiky provádějí jednoduchý průzkum trhu a tvoří tabulku.

Možná úskalí:

- Žáci nemusí znát odborné pojmy (krátké vysvětlení, uvést příklad).
- Ceny fastfoodů se mění podle lokality (vyhledejte ceny v nejbližších pobočkách).
- Fastfoody uvádějí různé porce (malý/velký box, různé gramáže).

REKLAMA – CHÁLKA

1 Odpověz na následující otázky:

A) Působí na tebe reklama důvěryhodně? Nebo ti připadá lživá? Diskutuj.

UČITEL

Diskuse – subjektivní odpověď.

Cílem je rozvíjet kritické čtení, nikoli vybrat „správné řešení“.

B) Co je „CHÁLKA“?

➔ Výraz z hovorové češtiny pro dobré jídlo.

C) Vyhledej, odkud se slovo „CHÁLKA“ vzalo a kde ho můžeš slyšet.

- ➔
- Pochází z romského výrazu pro jídlo (hostinu).
 - Může mít také souvislost s názvem židovského chleba chala.
 - Používá se často v Brně, na Moravě a mezi teenagery.

D) Všimni si čtyř sloganů v reklamním letáku. Mají nedostatky ve větné stavbě. Odhalíš je? Oprav chybnou větnou stavbu těchto čtyř sloganů.

1. slogan: ➡ *Zastavte se před i po přepadení hladem.*

Oprava 1. sloganu: ➡ *Např. Zastavte se před přepadením hladem, klidně i potom.*

2. slogan: ➡ *Chálky, které ochutnáš, neodoláš.*

Oprava 2. sloganu: ➡ *Např. Neodoláš chálkám, které ochutnáš.*

3. slogan: ➡ *Všechny generace milují a fandí našim chálkám.*

Oprava 3. sloganu: ➡ *Všechny generace milují naše chálky a fandí jim.*

4. slogan: ➡ *Mladí i staří opěvují a ujíždějí na našich chálkách.*

Oprava 4. sloganu: ➡ *Mladí i staří opěvují naše chálky a ujíždějí na nich.*

E) Vyhledej, jakými odbornými termíny se tyto nedostatky ve větné stavbě označují.

➡ „Chálky, které ochutnáš, neodoláš.“ → ANAKOLUT (vyšinutí z větné vazby)

➡ Ostatní slogany → ZEUGMA (spřežení vazeb – jedno sloveso řídí dva různé předměty, ale nehodí se ke všem)

F) Když už máš všechny potřebné informace k reklamnímu letáku, rozhodni, zda je podle tebe reklama důvěryhodná, nebo lživá. Svou odpověď zdůvodni.

UČITEL

Žáci posuzují:

- jazykovou správnost (chyby snižují důvěryhodnost),
- grafiku,
- přehánění,
- to, zda reklama slibuje něco, co uživatel reálně dostane.

Subjektivní, ale žáci musí věcně argumentovat.

➡ *Možné argumenty:*

- *Ne, protože obsahuje chyby (působí nedomyšleně).*
- *Ne, protože slibuje příliš (emocionální přehánění).*
- *Ano, pokud žák argumentuje grafikou / jasnou nabídkou — je to subjektivní.*

2 Úkol: porovnání produktů

Vyber si jeden produkt z reklamy a najdi ceny podobného jídla ve 3–4 fastfoodech.

Zapiš:

➔ *Např.*

KFC – Zinger

McDonald's – McChicken

Jiný řetězec – Crispy Chicken

Doplň tabulku:

➔ *Příklad kuřecího burgeru (najdou konkrétní cenu v nejbližším fastfoodovém řetězci):*

Název řetězce	Název produktu	Cena produktu	Gramáž produktu	Cena za 100 g produktu
<i>KFC</i>	<i>Zinger</i>	<i>od 115 Kč</i>	<i>170–190 g</i>	
<i>McDonald's</i>	<i>McChicken</i>	<i>od 109 Kč</i>	<i>174–181 g</i>	
<i>Burger King</i>	<i>Crispy Chicken</i>	<i>100 až 130 Kč</i>	<i>160–170 g</i>	

UČITEL

Každá třída bude mít jiné ceny, ale žák by měl dojít k tomu, že:

- ceny fastfoodů se liší podle řetězce,
- velikost porce rozhoduje o výhodnosti,
- „levné“ neznamená vždy „výhodné“,
- reklama cenu zpravidla neuvádí (pracuje s emocemi, ne s realitou).

Které jídlo je nejlevnější? Které nejdražší? Kde je nejlepší poměr cena/gramáž?

➔ *„Nejdražší byla chálka v...*

Nejlevnější v...

Nejlepší poměr cena/gramáž měl...

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Reklama – Supergame
Autor/ka úlohy	Mgr. Jana Doležalová (ZŠ Vimperk, Smetanova 405) ve spolupráci s doc. RNDr. Vladimírou Petráškovou, Ph.D. (JU České Budějovice) a Mgr. Kateřinou Zlochovou (ZŠ Vimperk, Smetanova 405)
Vzdělávací stupeň	Základní škola (2. stupeň)
Ročník/y	6.–9. ročník
Předmět/y	Občanská výchova

Forma práce	Skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Nakupování a placení: Nakupování
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: - rozpoznají klamavé, nedoložené a manipulativní prvky v reklamě a dokážou je pojmenovat, - vypočítají celkovou cenu nákupu včetně doplňků a posoudí, zda je nabídka skutečně výhodná, - vyhodnotí důvěryhodnost obchodní nabídky, určují chybějící informace a navrhnou, jak se jako spotřebitelé rozhodovat zodpovědně.
Časová dotace	1 vyučovací hodina
Pomůcky, vč. digitálních	

Komentář pro vyučující

Žáci pracují ve skupinách, každá skupina obdrží jeden plakát s reklamou. Jejich úkolem je reklamu společně přečíst, odhalit klamavé nebo zavádějící prvky a dopočítat skutečnou cenu nabízeného produktu. Skupiny mezi sebou porovnají výsledky a diskutují, jak reklama působí, jaké informace zamlčuje a jak motivuje ke koupi. Cílem je rozvíjet kritické čtení reklamy, orientaci v cenách a schopnost rozhodovat se jako informovaný spotřebitel.

REKLAMA – SUPERGAME

1 Odpovězte na následující otázky:

A) Popište, co reklama nabízí. (Jaký je hlavní produkt, jaká je jeho cena a jaké jsou bonusy.)

➔ Nabízený produkt je desková hra SUPERGAME. Cena základní hry je 599 Kč. Obsahem balení je herní deska, 4 figurky, 1 kostka a pravidla. Bonusem je rozšířená verze za 99 Kč, která obsahuje nové figurky, karty a extra úkoly.

B) Jaké důležité informace o hře znáte po přečtení reklamy? Chybí nějaké důležité informace?

➔ Známe cenu základní hry, existenci placeného bonusu, že jsou potřeba tři rozšíření a že poštovné zdarma je až nad 900 Kč. Chybí například: věk hráčů, počet hráčů, kdo hru vyrábí/prodává, kontakt, dostupnost, přesná výše poštovného pod 900 Kč, zda je cena s DPH.

C) Důvěřovali byste této reklamě? Proč? Napište tři konkrétní důvody.

➔ Nedůvěřovali.

- Nedoložený superlativ NEJLEPŠÍ HRA ROKU – chybí jakýkoli důkaz (název ocenění, rok, porota, logo soutěže).

- Bonus obvykle znamená výhodu zdarma nebo bez příplatku – tady se poštovné platí. Slovo bonus je zavádějící.
- Cenová manipulace: Doporučení „Pro začátek ti budou stačit tři rozšíření“ dovede zákazníka na 896 Kč, tedy těsně pod hranici pro poštovné zdarma (900 Kč). To nutí přikoupit další položku.

D) Jsou v reklamě výroky, které by bylo dobré ověřit?

➔ **NEJLEPŠÍ HRA ROKU** – kdo a kdy ocenil?

Bonus – rozšířená verze jen za 99 Kč – co přesně obsahuje a proč se placené rozšíření nazývá bonus?

Pro začátek ti budou stačit tři rozšíření – na základě čeho „stačí“? Je základ nehratelný bez rozšíření?

E) Pokud se rozhodnete hru objednat, kolik za ni zaplatíte? Budete platit poštovné?

➔ Samotná hra = 599 Kč – poštovné zdarma nezískáš.

Hra + bonus $599 + 99 = 698$ Kč – stále bez poštovného zdarma.

Hra + tři rozšíření $599 + 3 \times 99 = 599 + 297 = 896$ Kč – stále platíme poštovné.

Poštovné zdarma až nad 900 Kč: z doporučené kombinace se k němu záměrně „nedostaneš“ (chybí 4 Kč). Závěr: stanovení ceny je manipulativní – má dotlačit k dalšímu nákupu.

F) Jsou v reklamě slova, která vnímáte, že by vás měla ovlivnit při výběru?

➔ nejlepší, jen 599 Kč, bonus, rozšířená verze, zdarma

G) Jakou skupinu lidí se snaží reklama oslovit? Jak to poznáte?

➔ Cílí na děti a rodiny (hravé kresby, barevnost, jednoduchý jazyk, „cool“ figurky s brýlemi).

Kombinuje dětsky působící vizuál s dospěláckými triky v cenotvorbě.

2 Napište závěrečné zhodnocení reklamy:

➔ *Reklama na SUPERGAME je zavádějící až lživá. Používá nedoložené označení nejlepší hra roku, označuje placené rozšíření jako bonus, s doporučením tří rozšíření záměrně dovede jen na 896 Kč, tedy pod hranici pro poštovné zdarma (nastavenou na 900 Kč), aby donutila nakoupit víc. Současně zamlčuje podstatné údaje (věk, hráči, výrobce, kontakty, výše poštovného).*

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Stanovení ceny podle nákladů
Autor/ka úlohy	Mgr. Jana Doležalová (ZŠ Vimperk, Smetanova 405) ve spolupráci s doc. RNDr. Vladimírou Petráškovou, Ph.D. (JU České Budějovice) a Mgr. Kateřinou Zlochovou (ZŠ Vimperk, Smetanova 405)
Vzdělávací stupeň	Základní škola, 2. stupeň
Ročník/y	6. ročník
Předmět/y	Matematika, občanská výchova

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Nakupování a placení: Nakupování
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: • počítají s desetinnými čísly a aplikují je v reálných finančních úlohách, • stanovují cenu výrobku na základě materiálových nákladů, ceny práce a požadovaného zisku, • vysvětlí rozdíl mezi náklady, výnosem a ziskem.
Časová dotace	1 vyučovací hodina
Pomůcky, vč. digitálních	

Komentář pro vyučující

Při řešení úloh je potřeba, aby žáci sami navrhovali postupy, jak spočítat náklady, cenu i zisk. Žáci hledají vlastní cesty, které mohou vést k více správným řešením (například u stanovení prodejní ceny mohou počítat zisk buď jen z limonády, nebo i z kelímku). Procenta zde žáci chápou jako část celku (čtvrtinu, pětinu), což jim výpočty usnadňuje. Důležitou součástí práce je také argumentace – žáci zdůvodňují své postupy, porovnávají různé varianty řešení a diskutují o tom, která možnost dává v daném kontextu největší smysl.

Poznámka: Oficiální minimální hodinová mzda pro rok 2026 je 134,40 Kč. Pro zjednodušení výpočtů pracujeme se zaokrouhlenou hodnotou 135 Kč/h. Protože se na jarmarku bude pravděpodobně platit hotově, je vhodné konečné ceny zaokrouhlit. Žáci by se měli společně domluvit, jak budou ceny zaokrouhlovat, a toto pravidlo pak jednotně dodržet.

STANOVENÍ CENY PODLE NÁKLADŮ

1 Prodej limonády

Blíží se vánoční jarmark a vaše třída se rozhodla prodávat domácí vánoční limonádu. Bude to voňavá citronová limonáda s trochou cukru, aby chutnala sladce. Prodávat ji budete rozlévanou do kelímků po 2 decilitrech. Na internetu jste si na přípravu limonády našli recept. Na výrobu jednoho litru limonády budete potřebovat 2 citrony, 50 g cukru a vodu. Zjistili jste, že jeden citron stojí 13 Kč, kilogram cukru 28 Kč. Také jste koupili kelímky po 2,20 Kč.

A) Kolik stojí výroba jednoho litru limonády?

$$\rightarrow 2 \times 13 + 0,05 \times 28 = 26 + 1,4 = 27,4 \text{ Kč}$$

B) Jaká je výrobní cena 2 dcl limonády?

$$\rightarrow 27,4 : 5 = 5,48 \text{ Kč, příp. } 5,48 + 2,2 = 7,68 \text{ Kč (zohledňuje také cenu kelímku)}$$

C) Pokud budete mít zisk 25 %, jaká bude prodejní cena jednoho kelímku limonády?

$\rightarrow$ Zisk z limonády bude $5,48 : 4 = 1,37 \text{ Kč}$, celková cena $5,48 + 1,37 = 6,85 \text{ Kč}$ (prodejní cena limonády bez kelímku). Pokud necháme kelímek za nákupní cenu, pak výsledná cena bude $2,2 + 6,85 = 9,05 \text{ Kč}$. Pokud dáme 25% zisk i na kelímek, pak jeho cena bude 2,75 Kč a cena i s limonádou tedy bude $2,75 + 6,85 = 9,6 \text{ Kč}$.

2 Prodej dřevěných ozdob

Vaše třída se rozhodla na vánočním jarmarku prodávat dřevěné ozdoby. V sousedství vaší školy se nachází řemeslná dílna, v níž si necháte ozdoby vyrobit. Zjistili jste, že na jednu ozdobu bude potřeba dřevěný plátek za 8 Kč, barva za 4 Kč a provázek za 3 Kč. V dílně dovedou vyrobit deset ozdob za jednu hodinu. Minimální mzda (v roce 2026) je 135 Kč za hodinu.

A) Spočítejte náklady na materiál potřebný k výrobě jedné ozdoby.

➔ $8 + 4 + 3 = 15 \text{ Kč}$

B) Spočítejte náklady na práci při výrobě jedné ozdoby.

➔ $135 : 10 = 13,5 \text{ Kč}$

C) Jaká je celková pořizovací cena jedné ozdoby?

➔ $15 + 13,5 = 28,5 \text{ Kč}$

D) Pokud chcete zisk 20 %, jaká bude prodejní cena ozdoby?

➔ $28,5 + 5,7 = 34,2 \text{ Kč}$

E) Rozhodli jste se darovat celý zisk místnímu zvířecímu útulku. Prodali jste 100 ozdob. Jakou částku jste útulku darovali?

➔ $5,7 \times 100 = 570 \text{ Kč}$

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Stanovení ceny podle konkurence
Autor/ka úlohy	Mgr. Jana Doležalová (ZŠ Vimperk, Smetanova 405) ve spolupráci s doc. RNDr. Vladimírou Petráškovou, Ph.D. (JU České Budějovice) a Mgr. Kateřinou Zlochovou (ZŠ Vimperk, Smetanova 405)
Vzdělávací stupeň	Základní škola, 2. stupeň
Ročník/y	6.–7. ročník
Předmět/y	Matematika, občanská výchova

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Nakupování a placení: Nakupování
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: • pracují s číselnými údaji a vyvozují z nich základní závěry, • porovnávají hodnoty a určují, které z nich splňují zadané podmínky, • používají základní ekonomické pojmy při popisu jednoduchých situací z praxe, • vysvětlují svůj postup a zdůvodňují svá rozhodnutí.
Časová dotace	10–15 minut
Pomůcky, vč. digitálních	

Komentář pro vyučující

V této úloze mají žáci příležitost nejen počítat, ale také uvažovat o cenách, konkurenci a tvorbě ceny v běžném životě. Úloha podporuje diskusi, protože výběr výsledné ceny není jednoznačný – žáci musí své rozhodnutí logicky zdůvodnit a opřít o zadané podmínky. Úloha umožňuje u žáků rozvíjet schopnost argumentace. Závěr úlohy je vhodný buď pro skupinovou práci, nebo pro řízenou diskusi.

STANOVENÍ CENY PODLE KONKURENCE

1 Přečti si následující text a odpověz na otázky.

Tři konkurenční obchody prodávají sportovní láhve na pití za následující ceny:

- ✧ obchod A: 120 Kč
- ✧ obchod B: 130 Kč
- ✧ obchod C: 128 Kč

Tvůj obchod chce nastavit cenu za sportovní láhev tak, aby byla konkurenční, ale zároveň ne nejdražší. Chceš se držet dvou pravidel. Cena musí být nižší než průměrná cena konkurence a cena nesmí být nižší než 110 Kč, aby obchod měl zisk.

A) Spočítej průměrnou cenu konkurence.

➔ $(120 + 130 + 128) : 3 = 126 \text{ Kč}$

B) Jakou cenu nastavíš, aby splňovala obě podmínky?

UČITEL

Je potřeba dodržet podmínku $110 \text{ Kč} \leq \text{cena} < 126 \text{ Kč}$. Odpověď není jednoznačná, cílem je diskuse žáků o vhodné ceně. V praxi se často volí cena co nejbližší průměru, aby působila výhodně, ale zároveň zůstala zisková.

➔ *Proto je vhodné řešení například 125 Kč.*

C) Proč je tato strategie výhodná a kdy je dobré ji využít?

➔ *Výhody strategie stanovení ceny podle konkurence: Zákazník vidí výhodnou cenu – jsi levnější než průměr trhu. Nejsi nejlevnější za každou cenu, takže nepůsobíš jako „podezřele levný“ a držíš si zisk. Psychologický efekt – cena 125 Kč se zdá „přijatelná“, protože je blízko průměru. Udržuješ konkurenceschopnost.*

Kdy tuto strategii využít? Když prodáváš podobné zboží jako konkurence a zákazníci snadno porovnávají ceny. Když nechceš vyvolat cenovou válku, ale chceš působit atraktivně. Když je pro zákazníky důležité přiměřené vyvážení ceny a kvality.

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Platební karty
Autor/ka úlohy	Mgr. Jana Doležalová (ZŠ Vimperk, Smetanova 405) ve spolupráci s doc. RNDr. Vladimírou Petráškovou, Ph.D. (JU České Budějovice) a Mgr. Kateřinou Zlochovou (ZŠ Vimperk, Smetanova 405)
Vzdělávací stupeň	Základní škola, 2. stupeň
Ročník/y	7.–9. ročník
Předmět/y	Matematika, občanská výchova

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Nakupování a placení: Bezhotovostní placení
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: • rozlišují typy plateb a rozdíl mezi debetní a kreditní kartou, • vyhodnocují výhody/nevýhody různých způsobů placení v modelové situaci, • řeší reálné úlohy s procenty.
Časová dotace	15 minut
Pomůcky, vč. digitálních	

Komentář pro vyučující

Pro zpestření výuky můžeme použít následující videa:

- *ČT edu: Platební karty*
<https://edu.ceskatelevize.cz/video/1906-platebni-karty>
- *Máme na to: Platební karty*
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/13444657372-mame-na-to/220544160310002/>
- *Statistika platebního styku (ČNB)*
https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/harm_stat_data/komentar-ke-statistice-platebniho-styku/index.html

PLATEBNÍ KARTY

1 Přečti se následující text a odpověz na otázky.

Kreditní a debetní karta

Petr si našetřil 20 000 Kč. Peníze má na svém běžném účtu, ke kterému používá debetní kartu. Banka mu nabídla také kreditní kartu s limitem 20 000 Kč. Petr nabídku přijal, ale kartu zatím nepoužil. Kreditní karta má bezúročné období třicet dní, pak je účtován úrok 18 % ročně. Povinná měsíční splátka na kreditní kartě je 5 % z půjčených peněz. Petr si chce nyní koupit nový notebook, který stojí 13 900 Kč. Ví, že pokud zaplatí kreditní kartou, získá prodlouženou záruku o jeden rok navíc. Rozhoduje se, jak zaplatí.

A) Kolik peněz mu zůstane na běžném účtu, pokud zaplatí kreditní kartou?

➔ *Na běžném účtu zůstane 20 000 Kč.*

B) Kolik peněz mu zůstane na běžném účtu, pokud zaplatí debetní kartou?

➔ *Na běžném účtu bude zůstatek 6 100 Kč.*

C) Petr se rozhoduje, jakou kartou zaplatit svůj nákup. Je pro něj výhodnější použít kreditní, nebo debetní kartu?

➔ *Použije kreditní kartu, tím získá prodlouženou záruku. Nejpozději třicátý den převede celou částku 13 900 Kč z běžného účtu na úvěrový účet kreditní karty. Takto získá prodlouženou záruku na notebook a neplatí žádný úrok ani poplatek navíc.*

D) Kolik je povinná měsíční splátka na kreditní kartě z půjčených peněz?

➔ *Povinná měsíční splátka na kreditní kartě z půjčené částky 13 900 Kč je 695 Kč.*

E) Petr zapomněl zaplatit v bezúročném období a zaplatil o jeden den později (třicátý první den). Kolik zaplatí navíc na úrocích?

➔ *Navíc na úrocích zaplatí částku $13\,900 \times 0,18 : 12 = 208,50$ Kč.*

Tipy pro zpestření výuky

ČT edu: Platební karty

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/1906-platebni-karty>

Máme na to: Platební karty

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/13444657372-mame-na-to/220544160310002/>

Statistika platebního styku

https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/harm_stat_data/komentar-ke-statistice-platebniho-styku/index.html

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Cestujeme do zahraničí: Směnárna
Autor/ka úlohy	Mgr. Jana Doležalová (ZŠ Vimperk, Smetanova 405) ve spolupráci s doc. RNDr. Vladimírou Petráškovou, Ph.D. (JU České Budějovice) a Mgr. Kateřinou Zlochovou (ZŠ Vimperk, Smetanova 405)
Vzdělávací stupeň	Základní škola a střední škola
Ročník/y	7.–9. ročník (ZŠ), 1. ročník (SŠ)
Předmět/y	Matematika, občanská výchova

Forma práce	Skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Nakupování a placení: Bezhotovostní placení (2. stupeň ZŠ) a Placení (SŠ)
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: • vyhodnotí výhodnost finanční nabídky, • aplikují procenta a desetinná čísla v praxi, • odhadují, porovnávají a kontrolují reálnost výsledků při práci s finančními údaji.
Časová dotace	1 vyučovací hodina
Pomůcky, vč. digitálních	Kalkulačka

Komentář pro vyučující

Aktivitu je vhodné zadat skupinově, protože se přirozeně objevují různé postupy vedoucí ke správnému řešení úlohy. Ve třídě se zpravidla objeví řešení vycházející z výpočtu poplatku přepočteného na jedno euro, dále postup, kdy žáci nejprve vypočítají poplatek z celé částky a potom provedou směnu, případně opačný sled kroků, kdy nejdříve směňují podle kurzu a poplatek dopočítají až následně. V některých případech stačí i logické vyvození výsledku (úloha 1). Na závěr každé části je vhodné, aby skupiny své řešení stručně představily, vysvětlily zvolený postup a porovnaly jej s ostatními – přirozeně se tak ukáže, že k témuž výsledku může vést více cest.

CESTUJEME DO ZAHRANIČÍ: SMĚNÁRNA

1 Přečti se následující text a odpověz na otázky.

V létě pojedeme na dovolenou do Španělska. Našetřili jsme si 10 000 Kč, které si chceme vzít s sebou v hotovosti. Rozhodli jsme se mít připravené peníze v měně země, do které budeme cestovat. Zjistili jsme si valutové nabídky ve dvou bankách.

Banka A

měna	nákup	prodej
EUR	24,40	25,30
USD	19,80	21,20
GBP	26,60	28,30
CHF	27,10	28,10

poplatek: 2 % z částky v korunách

Banka B

měna	nákup	prodej
EUR	24,60	25,10
USD	20,30	21,80
GBP	26,90	28,70
CHF	27,40	28,30

poplatek: 1 % z částky v korunách

A) Je výhodnější směnit peníze na dovolenou v bance A, nebo v bance B?

➔ *Banka A: 1 euro = $25,3 \times 1,02 = 25,806$ Kč.*

Banka B: 1 euro = $25,1 \times 1,01 = 25,351$ Kč. Výhodnější je banka B.

B) Jakou částku zahraniční měny si povezeme na dovolenou?

➔ *10 000 Kč : 25,351 = 394 eur (banka nám částku zaokrouhlila na eura – ne na centy).*

C) Pokud bychom na dovolenou neodjeli a peníze směnili zpět na koruny, kterou banku bychom pro směnu zvolili? Jak by tato dvojitá směna byla/nebyla pro nás výhodná?

➔ *Banka A: 1 euro = $24,4 \times 0,98 = 23,912$ Kč.*

Banka B: 1 euro = $24,60 \times 0,99 = 24,354$ Kč.

Pro směnu zvolíme opět banku B. V bance B dostaneme směnou $394 \times 24,354$ Kč = 9 595,476 Kč. V hotovosti tedy 9 595 Kč. Tato dvojitá směna byla nevýhodná. $10\,000\text{ Kč} - 9\,595\text{ Kč} = 405\text{ Kč}$. Naše ztráta byla 405 Kč.

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Kameníkovi plánují nezbytné výdaje
Autor/ka úlohy	Mgr. Jana Doležalová (ZŠ Vimperk, Smetanova 405) ve spolupráci s doc. RNDr. Vladimírou Petráškovou, Ph.D. (JU České Budějovice) a Mgr. Kateřinou Zlochovou (ZŠ Vimperk, Smetanova 405)
Vzdělávací stupeň	Základní škola, 2. stupeň
Ročník/y	6. ročník
Předmět/y	Matematika, občanská výchova, informatika

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Hospodaření domácnosti: Rozpočet
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: - rozlišují nezbytné a zbytné výdaje a zdůvodní jejich zařazení, - vyhledávají v textu informace o výdajích a třídí klíčová data, - z poskytnutých údajů vytváří tabulky, diagramy a grafy, - pracují v Excelu – sestaví přehlednou tabulku, použijí vhodné vzorce a formátování, vytvoří odpovídající graf, - porovnávají a vyhodnocují data a interpretují výsledky grafu.
Časová dotace	1 h (matematika nebo občanská výchova) + 2 h (informatika) + 1 h (matematika)
Pomůcky, vč. digitálních	Počítač, přístup k internetu, AI

Komentář pro vyučující

Aktivita je rozčleněna do čtyř vyučovacích hodin.

1. hodina (matematika nebo občanská výchova) – Žáci pracují s textem, identifikují nezbytné výdaje. Při čtení textu zvýrazní nezbytné výdaje tak, aby v hodině informatiky

již nemuseli pracovat s celým textem. Po dokončení práce s textem žáci sami navrhnou, jaké další nezbytné výdaje, které nejsou zmíněny v textu (potraviny, telefon, ...), by rodina Kameníkových ještě mohla mít.

Poznámka: U doplňkového penzijního spoření není uvedena četnost platby. Je to úmyslně, žáci si sami dohledají informaci, například pomocí AI. Tento výdaj může vést k diskusi, zda je opravdu výdajem nezbytným (mám již podepsanou smlouvu, a tudíž tento výdaj musím měsíčně platit – nezbytný výdaj ve smyslu dlouhodobého finančního zajištění), zbytným nebo investicí (zároveň lze chápat jako investici).

2.–3. hodina – Žáci obdrží zadání pro vytvoření tabulky a grafu. Při čtení zadání žáci pracují ve dvojicích nebo malých skupinách. Je potřeba dát žákům čas na prostudování a dotazy k jednotlivým úkolům. Poté již pracuje každý žák samostatně.

Poznámka: Je potřeba žáky upozornit, že do buněk s čísly nesmí psát žádný text (Kč, ...).

4. hodina – Žáci pomocí tabulky a grafu hledají (počítají) odpovědi na otázky.

Na shrnutí je možné použít odkaz ze seriálu České televize Bankovkovi:

- *Bankovkovi*
<https://edu.ceskatelevize.cz/video/202-vydaje>

KAMENÍKOVI PLÁNUJÍ NEZBYTNÉ VÝDAJE

1 Pracuj s následujícím textem. (1. hodina)

UČITEL

Žáci pracují s textem, identifikují nezbytné výdaje. Při čtení textu zvýrazní nezbytné výdaje tak, aby v hodině informatiky již nemuseli pracovat s celým textem. Po dokončení práce s textem žáci sami navrhnou, jaké další nezbytné výdaje, které nejsou zmíněny v textu (potravin, telefon, ...), by rodina Kameníkových ještě mohla mít.

U doplňkového penzijního spoření není uvedena četnost platby. Je to úmyslné, žáci si sami dohledají informaci, například pomocí AI. Tento výdaj může vést k diskusi, zda je opravdu výdajem nezbytným (mám již podepsanou smlouvu, a tudíž tento výdaj musím měsíčně platit – nezbytný výdaj ve smyslu dlouhodobého finančního zajištění), zbytným nebo investicí (zároveň lze chápat jako investici).

Kameníkoví plánují nezbytné výdaje

„Tak je tu zase leden,“ povzddechla si paní Kameníková, když na stůl rozložila velký plánovací kalendář. A stejně jako každý rok si i letos s manželem uvařili kávu a začali plánovat nezbytné výdaje na nový rok. „Dům je náš domov, ale taky pořádná zátěž. Každý měsíc musíme zaplatit 9 370 Kč za hypotéku a k tomu ještě 2 690 Kč jako zálohu na elektřinu. Bez toho bychom neměli střechu nad hlavou ani světlo a teplo.“ Pak se zamyslela a dodala: „A ještě tu máme jednorázové platby spojené s domem. V březnu nás čeká pojištění nemovitosti 2 971 Kč a v květnu daň z nemovitosti ve výši 1 158 Kč. To nesmíme přehlédnout.“

Pan Kameník si přisunul židli blíž: „A nesmíme zapomenout na doplňkové penzijní spoření pro nás oba dohromady za 1 200 Kč. To je naše jistota do budoucna.“

Paní Kameníková se po chvíli usmála: „Ale život není jen o povinnostech. Chceme si ho také zpříjemnit. Takže každý měsíc zaplatíme 398 Kč za internet, 150 Kč poplatek za televizi a 55 Kč za rozhlas. Bez toho by to doma nebylo ono.“

„Takže pokračujeme,“ řekl pan Kameník a vzal do ruky tužku. „Co nás čeká dál?“ Pan Kameník se zamyslel: „A co auto? Bez něj se nikam nedostaneme.“ „Máš pravdu,“ přikývla paní

Kameníková. „V únoru nás čeká roční povinné pojištění auta v celkové výši 2 646 Kč. A v prosinci roční dálniční známka za 2 440 Kč. Nesmíme ji zapomenout zaplatit, abychom mohli vyrazit na hory pěkně po dálnici.“ Pan Kameník si dělal poznámky do plánovacího kalendáře: „To jsou výdaje, na které nesmíme zapomenout.“

Najednou se paní Kameníková zarazila: „Počkej, zapomněli jsme na vodu! Zálohy 1 200 Kč se platí čtyřikrát do roka: v březnu, červnu, září a prosinci.“ „A roční poplatek za vyvezení popelnic,“ dodal pan Kameník. „Ten platíme v lednu ve výši 2 900 Kč.“

Paní Kameníková se podívala na zaplněný kalendář a dodala: „Tak, máme to všechno. Dům, auto, vodu i popelnice... na nic jsme nezapomněli.“ Pan Kameník se usmál a dopil kávu: „Tohle jsou opravdu nezbytné výdaje. Bez nich bychom nemohli bydlet spokojeně v našem krásném domově.“ Venku se pomalu stmívalo, nad stolem se ještě nesla vůně kávy a oba věděli, že udělali důležitý krok k tomu, aby byli připraveni na výdaje, které je určitě v tomto roce čekají.

A) Jaké jsou nezbytné výdaje Kameníkových? Zvýrazni je v textu.

B) Navrhni, jaké další nezbytné výdaje, které nejsou zmíněny v textu, by rodina Kameníkových ještě mohla mít.

Např. školkovné / školné, kupon na MHD, alimenty, platba za telefon

2 Vytvoř přehlednou tabulku a graf nezbytných výdajů Kameníkových (2.-3. hodina)

UČITEL

Žáci obdrží zadání pro vytvoření tabulky a grafu. Při čtení zadání žáci pracují ve dvojicích nebo malých skupinách. Je potřeba dát žákům čas na prostudování a dotazy k jednotlivým úkolům. Poté již pracuje každý žák samostatně.

Je potřeba žáky upozornit, že do buněk s čísly nesmí psát žádný text (Kč, ...).

Postupuj podle následujících kroků:

1. Otevři Excel a otevři „prázdný sešit“ (pokud již nemáš otevřený).
2. Označ si a orámuj tabulku (můžeš udělat až nakonec) o čtrnácti sloupcích a odpovídajícím počtu řádků. Počítej s dvěma řádky na název tabulky a názvy měsíců, poslední řádek bude součtový.

Kameníkovi plánují nezbytné výdaje

3. Do druhého řádku napiš názvy všech 12 měsíců (každý měsíc do samostatného sloupce).
4. První sloupec bude obsahovat názvy nezbytných výdajů rodiny Kameníkových.
5. Do připravených sloupců s názvy měsíců vyplň jednotlivé nezbytné výdaje rodiny Kameníkových. Pozor, některé výdaje jsou pravidelné měsíční, jiné čtvrtletní nebo jednorázové.
6. Poslední řádek v tabulce pojmenuj „Celkem za měsíc“. Celý řádek v jednotlivých buňkách bude obsahovat vzorec tak, aby počítal součet všech výdajů v každém měsíci (využij funkci SUMA).
7. Podobným způsobem naformátuj i poslední sloupec v tabulce, který bude počítat jednotlivé celkové nezbytné výdaje za rok.
8. Celou tabulku zformátuj. Vytučni názvy výdajů a měsíců. Smysluplně barevně odliš buňky, řádky, sloupce. Přidej vhodné ohraničení buněk. Nastav formát čísel v celé tabulce na Měna (Kč).
9. Vytvoř správný upravený přehledný graf, který ukáže, za co Kameníkovi utratí za rok nejvíce.

3 S pomocí tabulky a grafu odpověz na následující otázky. (4. hodina)

UČITEL

Žáci pomocí tabulky a grafu hledají (počítají) odpovědi na otázky.

Na shrnutí je možné použít následující video.

Seriál Bankovkovi: Výdaje

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/202-vydaje>

A) Který měsíc je pro Kameníkovy finančně nejnáročnější?

➔ *březen 18 034 Kč*

B) Jaký je rozdíl mezi nejdražším a nejlevnějším měsícem z hlediska nezbytných výdajů?

➔ *4 171 Kč*

Kameníkovi plánují nezbytné výdaje

C) Kolik zaplatí Kameníkovi za hypotéku za celý rok?

→ 112 440 Kč

D) Kolik činí celkové roční výdaje za elektřinu?

→ 32 280 Kč

E) Kolik zaplatí Kameníkovi za internet, televizi a rozhlas za celý rok?

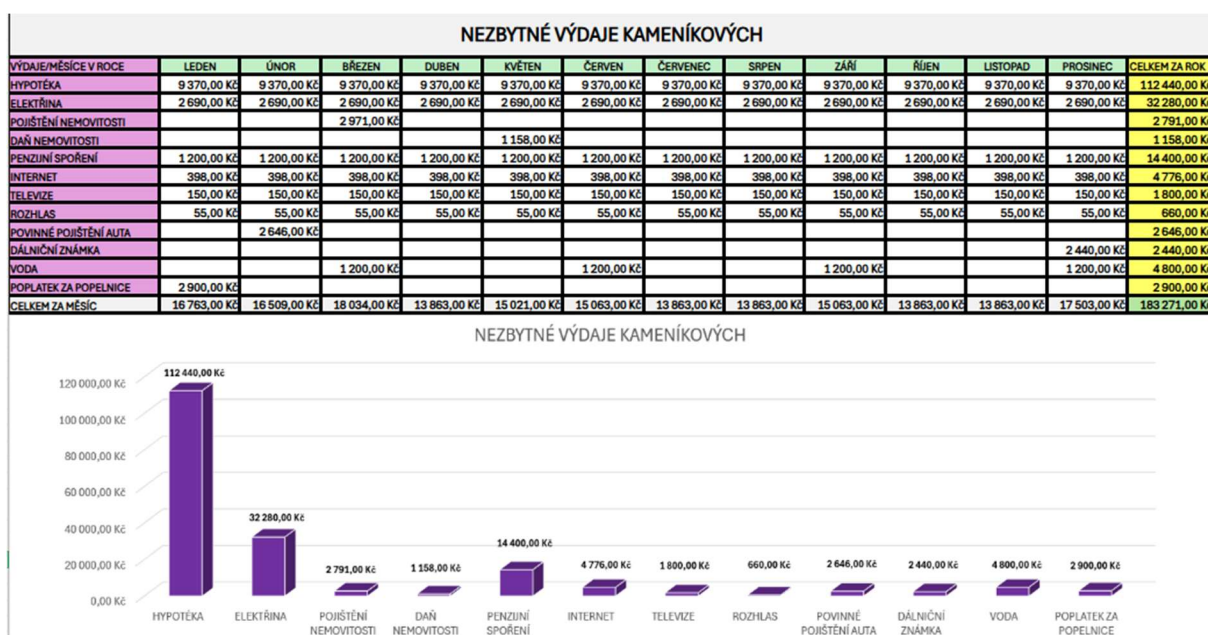
→ 7 236 Kč

F) Kdybyste chtěli ušetřit 10 % z celkových ročních nezbytných nákladů, kolik by to bylo? Je reálné z tohoto rozpočtu tuto částku ušetřit?

→ 18 327,1 Kč – nebylo by to rozumné, protože bychom museli například zrušit penzijní spoření a internet. Jsou to nezbytné výdaje, a proto není reálné na těchto výdajích ušetřit 10 %.

Je zde ale vhodná diskuse – šetření vodou, elektřinou atd., což by nám přineslo snížení nezbytných výdajů.

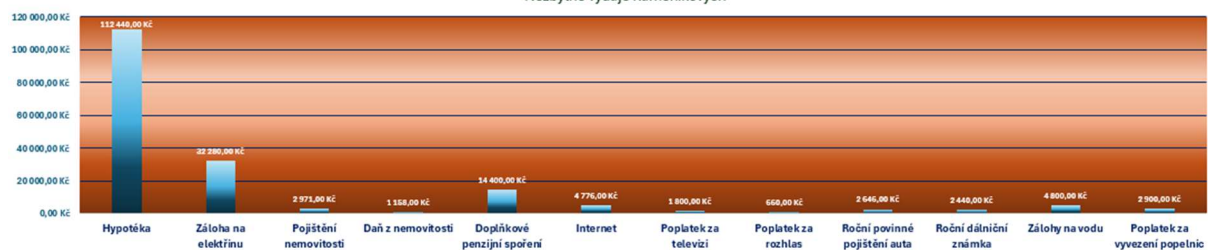
Ukázka práce žáků 6. ročníku ZŠ Smetanova Vimperk

Kameníkovi plánují nezbytné výdaje

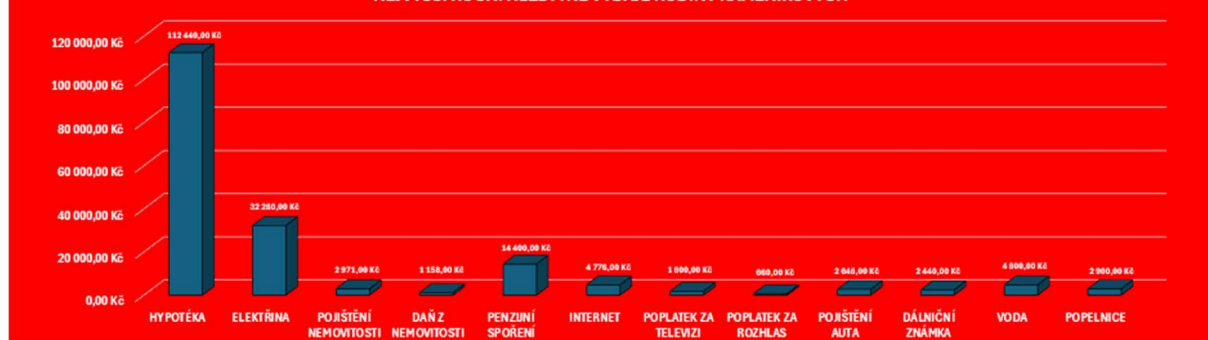
Nezbytné výdaje Kameníkových													
Výdaje/měsíce v roce	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	CELKEM ZA ROK
Hypotéka	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	112 440,00 Kč
Záloha na elektřinu	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	32 280,00 Kč
Pojištění nemovitosti			2 971,00 Kč										2 971,00 Kč
Daň z nemovitosti					1 158,00 Kč								1 158,00 Kč
Doplňkové penzijní spoření	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	14 400,00 Kč
Internet	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	4 776,00 Kč
Poplatek za televizi	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	1 800,00 Kč
Poplatek za rozhlas	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	660,00 Kč
Roční povinné pojištění auta		2 646,00 Kč											2 646,00 Kč
Roční dálniční známka												2 440,00 Kč	2 440,00 Kč
Zálohy na vodu			1 200,00 Kč			1 200,00 Kč			1 200,00 Kč			1 200,00 Kč	4 800,00 Kč
Poplatek za vyvezení popelnic	2 900,00 Kč												2 900,00 Kč
CELKEM ZA MĚSÍC	16 763,00 Kč	16 509,00 Kč	18 034,00 Kč	13 863,00 Kč	15 021,00 Kč	15 063,00 Kč	13 863,00 Kč	13 863,00 Kč	15 063,00 Kč	13 863,00 Kč	13 863,00 Kč	17 503,00 Kč	183 271,00 Kč

Nezbytné výdaje Kameníkových

NEZBYTNÉ VÝDAJE RODINY KAMENÍKOVÝCH													
VÝDAJE/MĚSÍCE V ROCE	LEDEN	ÚNOR	BŘEZEN	DUBEN	KVĚTEN	ČERVEN	ČERVENEC	SRPEN	ZÁŘÍ	ŘÍJEN	LISTOPAD	PROSINEC	CELKEM ZA ROK
HYPOTÉKA	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	9 370,00 Kč	112 440,00 Kč
ELEKTŘINA	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	2 690,00 Kč	32 280,00 Kč
POJIŠTĚNÍ NEMOVITOSTI			2 971,00 Kč										2 971,00 Kč
DAŇ Z NEMOVITOSTI					1 158,00 Kč								1 158,00 Kč
PENZIJNÍ SPOŘENÍ	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	1 200,00 Kč	14 400,00 Kč
INTERNET	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	398,00 Kč	4 776,00 Kč
POPLATEK ZA TELEVIZI	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	150,00 Kč	1 800,00 Kč
POPLATEK ZA ROZHLAS	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	55,00 Kč	660,00 Kč
POJIŠTĚNÍ AUTA		2 646,00 Kč											2 646,00 Kč
DÁLNIČNÍ ZNÁMKA												2 440,00 Kč	2 440,00 Kč
VODA			1 200,00 Kč			1 200,00 Kč			1 200,00 Kč			1 200,00 Kč	4 800,00 Kč
POPELNICE	2 900,00 Kč												2 900,00 Kč
CELKEM ZA MĚSÍC	16 763,00 Kč	16 509,00 Kč	18 034,00 Kč	13 863,00 Kč	15 021,00 Kč	15 063,00 Kč	13 863,00 Kč	13 863,00 Kč	15 063,00 Kč	13 863,00 Kč	13 863,00 Kč	17 503,00 Kč	183 271,00 Kč

NEJVYŠŠÍ ROČNÍ NEZBYTNÉ VÝDAJE RODINY KAMENÍKOVÝCH

NAKUPOVÁNÍ A PLACENÍ

Autor/ka úlohy	Ing. Bc. Martin Svoboda, DiS., MBA (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	1.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka, Matematika

Standard finanční gramotnosti (okruh)	Nakupování a placení: Nakupování
Výstup RVP	Finanční gramotnost
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci vysvětlí příklad důsledku neznalosti smlouvy, včetně všeobecných podmínek.
Časová dotace	Max. 3 hodiny
Forma práce	Samostatná
Pomůcky, vč. digitálních	Papír, psací potřeby, kalkulačka, internet

Komentář pro vyučující

V úvodu se žáci seznámí se základními pojmy k dané problematice. Aktivita jsou koncipovány tak, aby vedly k pochopení důsledku neznalosti smlouvy, včetně všeobecných podmínek.

NAKUPOVÁNÍ A PLACENÍ

ZÁKLADNÍ POJMY

Smlouva je dohoda mezi dvěma stranami (zákazník x poskytovatel), určuje práva a povinnosti obou stran. Je závazná od okamžiku, kdy s ní souhlasíme. Smlouva může být písemná, elektronická, uzavřená „na dálku“.

Všeobecné obchodní podmínky (VOP) jsou součástí smlouvy a podrobně upravují pravidla mezi zákazníkem a firmou.

Doba trvání smlouvy udává časové období, po které jsou obě strany povinny plnit své závazky.

Smlouva v zákoně – občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.). Některé náležitosti: § 1724 a další – vznik smlouvy; § 1731–1745 – návrh na uzavření smlouvy; § 1751 – všeobecné obchodní podmínky (VOP); § 1810 a další – smlouvy se spotřebitelem (např. online nákupy).

1 Kde ve smlouvě hledat důležité informace

Při čtení smlouvy by se měl spotřebitel zaměřit na několik klíčových částí, které mohou zásadně ovlivnit jeho práva a povinnosti.

1. Doba trvání smlouvy

Ve smlouvě je důležité zjistit, na jak dlouho je uzavřena a o jaký typ smlouvy se jedná. Sleduj, zda je uvedeno, že jde o dobu určitou, nebo neurčitou, případně zda je stanoven minimální závazek. Často se setkáš se smlouvami uzavřenými například na 12 nebo 24 měsíců. Důležité je také zjistit, za jakých podmínek lze smlouvu ukončit před uplynutím této doby.

2. Automatické prodlužování

Ve smlouvě nebo ve všeobecných obchodních podmínkách sleduj formulace, které naznačují, že se smlouva po určité době automaticky prodlužuje, například pokud není včas vypovězena. To znamená, že pokud zákazník nic neudělá, smlouva pokračuje dál a vzniká nový závazek. Mnoho lidí chybně předpokládá, že smlouva skončí sama.

3. Cena a skryté poplatky

Důležité je zjistit nejen základní cenu služby, ale také cenu po skončení akčního období. Ve smlouvě mohou být uvedeny i další poplatky za doplňkové služby nebo za překročení limitů.

Častým problémem bývá zdražení po zkušební době nebo účtování dalších poplatků, které nebyly na první pohled zřejmé.

4. Sankce a pokuty

Ve smlouvě hledej ustanovení o smluvních pokutách, penále nebo náhradě škody. Tyto sankce se mohou vztahovat například na předčasné ukončení smlouvy nebo nevrácení zapůjčeného zařízení. Je důležité vědět, že sankce musí být ve smlouvě výslovně uvedeny, jinak je nelze vymáhat.

5. Odstoupení od smlouvy

Ve smlouvě bývají uvedeny podmínky, za kterých lze od smlouvy odstoupit. U smluv uzavřených na dálku (například online) má spotřebitel ve většině případů právo odstoupit bez udání důvodu do 14 dnů (zboží musí být následně vráceno do 14 dnů od odstoupení). Výjimky, kdy od smlouvy odstoupit nejde: zboží vyrobené na míru, rychle se kazící věci, digitální obsah stažený po souhlasu apod.

6. Reklamace a řešení sporů

Smlouva by měla obsahovat informace o tom, jak a kde lze podat reklamaci, v jaké lhůtě bude vyřízena a jaké existují možnosti řešení sporů. Důležité je vědět, na koho se obrátit, pokud dojde k problému se službou nebo jejím poskytováním.

Shrnutí

Při čtení smlouvy se zaměř na délku trvání, cenu, způsob ukončení, případné sankce a další podmínky. Tyto informace rozhodují o tom, kolik budeš platit, jak dlouho budeš službu využívat a jaké máš možnosti, pokud nebudeš spokojen.

2 Úkol: Orientace ve smlouvě

V tomto úkolu budeš pracovat se smlouvou k mobilnímu tarifu nebo streamovací službě. Na internetu si vyhledej existující smluvní podmínky, např. od firmy Netflix, Spotify, O2 či T-Mobile, nebo použij smlouvu, kterou máš ty nebo někdo ve tvém okolí. Poté odpověz na otázky:

Na jak dlouho je smlouva uzavřena?

.....

Je smlouva na dobu určitou, nebo neurčitou?

.....

Obsahuje smlouva automatické prodlužování? Kde?

.....

Kolik stojí služba po skončení akční nabídky, pokud se jedná o akční nabídku?

.....

Jaké sankce hrozí při porušení smlouvy?

.....

3 Úkol: Porozumění pojmům ve smlouvě

Vysvětli vlastními slovy:

Co znamená automatické prodloužení smlouvy?

► *Automatické prodloužení smlouvy znamená, že se smlouva po uplynutí sjednané doby sama obnoví, pokud se včas nevypoví. Obvykle se prodlouží o stejné období (např. o další rok) a pokračuje dál za stejných podmínek.*

Co znamená sankce nebo smluvní pokuta?

► *Sankce nebo smluvní pokuta je částka, která musí být zaplacená, když dojde k porušení smlouvy. Například když není platba provedena včas nebo je smlouva zrušena dříve, než je dovoleno.*

Co znamená odstoupení od smlouvy?

► *Odstoupení od smlouvy znamená, že se smlouva úplně zruší – jako by nikdy nevznikla. V praxi to znamená:*

- *vrácení zboží nebo ukončení poskytování služby,*
- *vrácení peněz druhou stranou.*

► *Odstoupení od smlouvy je možné, když to dovoluje zákon nebo smlouva, při porušení smlouvy druhou stranou a u nákupů na internetu do 14 dnů bez udání důvodu.*

Shrnutí:

Odstoupení je nejsilnější způsob ukončení smlouvy, protože ruší vše od začátku a obě strany se vrací do původního stavu. Ale: Odstoupení není vždy možné – existují zákonné výjimky (např. zboží na míru nebo digitální obsah).

4 Úkol: Na co si dát ve smlouvách pozor

Označ správnou odpověď:

Smlouva se vždy sama ukončí po uplynutí doby: ANO / **NE**

Odstoupení od smlouvy je možné kdykoliv: ANO / **NE**

Cena uvedená v reklamě je vždy konečná: ANO / **NE**

Sankce musí být uvedeny ve smlouvě: **ANO** / NE

Odpověz vlastními slovy:

Kde ve smlouvě bývají nejčastěji „skryté háčky“?

► **Správná odpověď:**

- *všeobecné obchodní podmínky – bývají dlouhé a lidé je nečtou,*
- *malé písmo / poznámky pod čarou,*
- *automatické prodloužení smlouvy,*
- *sankce a smluvní pokuty (např. za pozdní platbu nebo předčasné ukončení),*
- *výpovědní lhůty (mohou být delší, než zákazník čeká).*

Proč lidé smlouvy často nečtou?

► **Správná odpověď:** *Lidé smlouvy často nečtou, protože:*

- *jsou dlouhé a složité,*
- *obsahují odborný (právní) jazyk, kterému nerozumí,*
- *myslí si, že „to není potřeba“ nebo že je vše v pořádku,*
- *chtějí ušetřit čas*
- *důvěřují druhé straně.*

Proto ale mohou snadno přehlédnout důležité podmínky nebo „háčky“.

5 Kde hledat pomoc, když je problém se smlouvou

Ne vždy se podaří vyřešit problém se smlouvou nebo službou domluvou s firmou. V takovém případě existují organizace a instituce, které spotřebitelům pomáhají. Důležité je nejprve pokusit se vyřešit problém přímo s poskytovatelem služby (například operátorem, e-shopem nebo poskytovatelem streamovací služby). Teprve pokud domluva nefunguje, je vhodné obrátit se na další instituce.

1. Poskytovatel služby (první krok)

Nejprve je nutné kontaktovat firmu a pokusit se situaci vyřešit. Možnostmi jsou: podání reklamace, požádání o vysvětlení, odstoupení od smlouvy (pokud to podmínky umožňují).

Doporučuje se komunikovat písemně (e-mail, formulář, dopis) a veškerou komunikaci si uchovávat. Bez pokusu o domluvu s firmou nelze obvykle pokračovat k dalším krokům.

2. Česká obchodní inspekce (ČOI)

Česká obchodní inspekce dohlíží na to, zda firmy dodržují právní předpisy, neklamou spotřebitele a správně vyřizují reklamace. ČOI nemůže rozhodnout spor místo soudu, ale může provést kontrolu firmy, uložit pokutu a pomoci při mimosoudním řešení sporů.

Česká obchodní inspekce – Spotřebitelský průvodce

<https://coi.gov.cz/pro-spotrebitele/spotrebitelsky-pruvodce/>

3. Mimosoudní řešení sporů (ADR)

Pokud se spotřebitel a firma nedohodnou, lze využít mimosoudní řešení sporů (ADR). Výhodou je, že probíhá zdarma, bez soudu a bývá rychlejší než soudní řízení. Řeší se například: spory z reklamací, spory ze smluv o službách. Nejčastější instituce: Česká obchodní inspekce a u telekomunikací Český telekomunikační úřad.

4. Spotřebitelské poradny

Bezplatnou pomoc poskytují také neziskové organizace.

- **Spotřebitelská poradna dTest:** poskytuje rady a konzultace, pomáhá s reklamacemi a vysvětluje práva spotřebitelů

Spotřebitelská poradna dTest

<https://www.dtest.cz/poradna>

- **Sdružení obrany spotřebitelů (SOS):** nabízí pomoc v oblasti smluv, energií, telekomunikací a dalších služeb

Sdružení obrany spotřebitelů (SOS)

<https://www.asociace-sos.cz/>

5. Evropské spotřebitelské centrum (ESC)

Pomáhá v případech, kdy je problém s firmou ze zahraničí (například z jiné země EU). Poskytuje bezplatnou pomoc, řešení přeshraničních sporů. Komunikace je zajištěna v českém jazyce.

Evropské spotřebitelské centrum (ESC)

<https://evropskyspotrebitel.gov.cz/>

6. Soud

Soud představuje krajní řešení a využívá se až po vyčerpání ostatních možností. Nevýhodou je, že je časově náročný a může být finančně nákladný.

6 Úkol: Důsledky nečtení podmínek smlouvy

Ne vždy se podaří vyřešit problém se smlouvou nebo službou domluvou s firmou. V takovém případě existují organizace a instituce, které spotřebitelům pomáhají. Důležité je nejprve pokusit se vyřešit problém přímo s poskytovatelem služby (například operátorem, e-shopem nebo poskytovatelem streamovací služby). Teprve pokud domluva nefunguje, je vhodné obrátit se na další instituce.

Přečtěte si následující příběh:

Student Tomáš (18 let) si online sjednal mobilní tarif „Neomezená data – akce pro nové zákazníky“ za 399 Kč měsíčně. Při objednávce zaškrtnul souhlas se smlouvou a všeobecnými obchodními podmínkami, aniž by je četl. Domníval se, že smlouva je uzavřená na 1 rok. Po 12 měsících chce Tomáš změnit operátora a podává výpověď. Operátor mu sdělí, že:

- smlouva byla uzavřena na 24 měsíců,
- došlo k automatickému prodloužení,
- za předčasné ukončení musí zaplatit 2 500 Kč,
- musí doplatit poskytnuté slevy na tarif.

Na základě zadání zodpovězte následující otázky:

a) POROZUMĚNÍ SITUACI

Jakou chybu Tomáš udělal?

► Správná odpověď:

- *Nečetl smlouvu ani všeobecné obchodní podmínky (VOP).*
- *Spoléhal se na domněnku („myslel si, že je to na 1 rok“).*
- *Neověřil si klíčové informace (délka závazku, sankce, podmínky slev).*

Které informace si měl před podpisem zjistit?

► Správná odpověď:

- *Dobu trvání smlouvy (12 vs. 24 měsíců)*
- *Podmínky ukončení smlouvy*
- *Výši sankcí*
- *Podmínky marketingové akce („sleva výměnou za závazek“)*
- *Automatické prodloužení*

Proč nestačí „něco si myslet“, ale je nutné to mít ve smlouvě?

► *Protože právně rozhoduje to, co je ve smlouvě napsáno a s čím uživatel souhlasí – ne jeho představa.*

b) PRÁVNÍ POHLED

Je smlouva platná, i když ji Tomáš nečetl?

► *Ano, smlouva je platná. Podpis (nebo zaškrtnutí souhlasu online) znamená právní souhlas. Neznalost obsahu neomlouvá.*

Co znamená souhlas s obchodními podmínkami?

► *VOP jsou součástí smlouvy. Obsahují důležité detaily (sankce, prodloužení, výpověď). Souhlasem se stávají závaznými.*

Co je to závazek (doba určité smlouvy)?

► *Smlouva uzavřená na pevně danou dobu (např. 24 měsíců). Předčasné ukončení bývá sankcionováno.*

c) ANALÝZA DŮSLEDKŮ

Jaké povinnosti Tomášovi vznikly?

➤ *Platit tarif po dobu 24 měsíců. Dodržet smluvní podmínky. Uhradit sankci při porušení smlouvy.*

Proč operátor požaduje doplatek slev?

➤ *Sleva byla podmíněna závazkem (např. levnější tarif výměnou za 2 roky). Při nedodržení podmínek se výhoda „ruší“.*

Je sankce oprávněná? Proč ano/ne?

➤ *Pravděpodobně ano, pokud byla uvedena ve smlouvě nebo VOP a její výše odpovídá zákonu (u telekomunikací je obvykle limitovaná).*

d) NÁVRH ŘEŠENÍ

Navrhni minimálně 2 možnosti, jak by mohl Tomáš situaci řešit.

- komunikace s operátorem:

➤ *Pokus o snížení sankce. Individuální dohoda (např. přechod na jiný tarif).*

- reklamace/námitka:

➤ *Pokud byly podmínky nejasné nebo klamavé. Možnost argumentovat ochranou spotřebitele.*

- odstoupení / právní argumenty:

➤ *Kontrola smlouvy – ověřit, zda byla informace o závazku jasně uvedena a jestli sankce není nepřiměřená.*

- pomoc:

➤ *Česká obchodní inspekce (ČOI), spotřebitelské poradny, právník.*

e) PREVENCE

Co by měl člověk udělat před uzavřením smlouvy?

➤ *Číst smlouvu i VOP, hledat klíčová slova: závazek, sankce, automatické prodloužení, porovnat nabídky, nebát se zeptat.*

Na co si dát pozor u tarifů, slev a „výhodných akcí“?

► „Výhodné akce“ (často mají podmínky), malé písmo, hvězdičky a poznámky, online zaškrtavání bez čtení.

f) BONUSOVÝ ÚKOL (PRO POKROČILÉ)

Vyhledej, jak je v ČR regulováno následující...

- maximální sankce za předčasné ukončení:

► Předčasné ukončení smlouvy a výše sankcí se v České republice řídí především občanským zákoníkem (zákon č. 89/2012 Sb.), přičemž jednotlivá pravidla jsou rozdělena do více částí podle konkrétní situace. Odstoupení od smlouvy upravují především § 1998 až 2001, další ustanovení řeší ukončení smlouvy při porušení povinností a § 2050 až 2052 se věnují smluvní pokutě. Ochrana spotřebitele je pak obsažena v § 1810 a následujících paragrafech.

► Zákon nestanovuje jednu univerzální maximální hranici sankce pro všechny smlouvy. Platí však, že každá sankce musí být předem sjednaná ve smlouvě a musí být přiměřená. To znamená, že nesmí být nepřiměřeně vysoká nebo likvidační. Pokud by tomu tak bylo, má soud právo takovou smluvní pokutu snížit nebo ji vůbec nepřiznat.

► V některých konkrétních oblastech jsou ale limity stanoveny přesněji. Například u smluv na dodávky energií je zákonem určeno, že sankce za předčasné ukončení nesmí přesáhnout zhruba 40 % z částky, kterou by zákazník zaplatil do konce sjednané doby.

► Celkově tedy platí, že předčasné ukončení smlouvy je možné, ale vždy záleží na konkrétních podmínkách uvedených ve smlouvě a na tom, zda jsou v souladu se zákonem. Základním principem je ochrana smluvní rovnováhy a férovosti, tedy aby sankce nebyly nepřiměřené a aby byly pro obě strany předem jasně stanovené.

- ochrana spotřebitele u smluv na dálku:

► Ochrana spotřebitele u smluv uzavíraných na dálku (např. přes internet nebo telefon) je v ČR poměrně silná a je upravena v občanském zákoníku (§ 1810 a násl.). Hlavní principy jsou tyto:

- Spotřebitel má právo odstoupit od smlouvy do 14 dnů bez udání důvodu a je bez sankce.
- Prodávající musí spotřebitele předem jasně informovat o podmínkách smlouvy (cena, dodání, práva)
- Pokud není spotřebitel o právu odstoupit poučen, může se lhůta prodloužit až na 1 rok a 14 dnů
- Spotřebitel nesmí být zatížen nepřiměřenými sankcemi nebo poplatky.
- Peníze musí být po odstoupení vráceny bez zbytečného odkladu (nejpozději do 14 dnů).

Shrnutí: U smluv na dálku má spotřebitel silnější ochranu než u běžných smluv, hlavně díky možnosti snadno odstoupit a požadavku na jasné a férové podmínky.

Zhodnot, zda je chování operátora férové.

► *Z právního hlediska pravděpodobně ano. Z pohledu zákazníka může působit neférově, pokud byly podmínky špatně viditelné či složitě napsané.*

Poučení:

Největší problém není smlouva – ale to, že ji Tomáš nečetl.

7 Úkol: Streamovací služba

Přečti si následující příběh:

Studentka Anna si zaregistrovala účet u streamovací služby. Služba nabízela bezplatné zkušební období na 30 dní. Anna službu začala používat, ale nevěnovala pozornost podmínkám. Po registraci zadala údaje ze své platební karty, potvrdila souhlas s obchodními podmínkami a vůbec si je nepřečetla.

Důležité informace, které přehlédla:

- po skončení zkušebního období dochází k **automatickému stržení poplatku**,
- zrušení služby bylo nutné provést **nejpozději 48 h před koncem zkušební doby**,
- cena služby je **249 Kč za měsíc**.

Anna službu zapoměla zrušit a po dobu tří měsíců probíhalo pravidelné strhávání plateb. Anna si toho všimla až později a chce peníze zpět.

Na základě zadání zodpovězte následující otázky:

a) ANALÝZA SITUACE

Jakou chybu Anna udělala?

► *Nepřečetla si obchodní podmínky. Nevšimla si, že zkušební období přechází automaticky do placené služby. Zapoměla službu včas zrušit. Nekontrolovala pravidelně svůj bankovní účet.*

Které rizikové momenty ve smlouvě přehlédla?

► *Nepřečetla si obchodní podmínky. Nevšimla si, že zkušební období přechází automaticky do placené služby. Zapomněla službu včas zrušit. Nekontrolovala pravidelně svůj bankovní účet.*

Proč představuje problém zadání údajů z platební karty u služby „zdarma“?

► *Služba si může automaticky strhávat peníze, uživatel na to může zapomenout, vznikají opakované platby bez aktivního rozhodnutí.*

b) ALTERNATIVNÍ ŘEŠENÍ

Co mohla Anna udělat jinak, aby se problému vyhnula? Uveď alespoň 3 konkrétní kroky (např.: před aktivací, během zkušebního období, po jeho skončení).

► **Správná odpověď:**

- *Před aktivací: přečíst podmínky služby, zjistit cenu po zkušební době, ověřit podmínky zrušení.*
- *Během zkušebního období: nastavit si připomínku (např. 2–3 dny před koncem), průběžně kontrolovat e-maily a účet.*
- *Po registraci: sledovat bankovní výpis, službu včas zrušit.*

c) PRÁVNÍ POSOUZENÍ (své odpovědi zdůvodni – argumenty pro ANO/NE)

Je automatické strhávání peněz legální?

► *Ano. Pokud s tím uživatel souhlasil (např. zaškrtnutím podmínek), je to běžná praxe.*

Má Anna nárok na vrácení peněz?

► **Správná odpověď:**

- *Spíše NE, neboť souhlasila s podmínkami, službu reálně měla aktivní, neodhlásila se včas, měla možnost službu zrušit.*
- *Možná ANO (výjimečně): pokud byly podmínky nejasné nebo klamavé, pokud službu vůbec nepoužívala (některé firmy vracejí peníze z dobré vůle), pokud jde o první reklamaci – firma může vyjít vstříc.*

d) NÁVRH ŘEŠENÍ PROBLÉMU

Navrhni, jak by měla Anna postupovat.

Co udělat jako první krok?

- *Okamžitě zrušit předplatné.*

Jaké má možnosti (reklamace, storno, banka atd.)?

- *Kontaktovat zákaznickou podporu (slušně požádat o vrácení plateb, vysvětlit situaci), zkontrolovat podmínky služby, obrátit se na banku, v některých případech lze reklamovat platbu.*

Kam se může obrátit o pomoc?

- *Česká obchodní inspekce (ČOI), spotřebitelské poradny.*

e) PREVENCE (doporučení pro ostatní)

Sepiš krátký „návod“ pro spolužáky, na co si dát pozor u zkušebních verzí služeb. Uveď minimálně 5 pravidel.

- *Jak se chránit:*
- *číst podmínky (hlavně malé písmo),*
 - *dávat pozor na nabídky „zdarma“,*
 - *sledovat, jestli je nutné zrušení předem,*
 - *nastavit si připomínku konce zkušebního období,*
 - *pravidelně kontrolovat účet,*
 - *používat virtuální kartu nebo kartu s limitem,*
 - *nezadávat údaje z karty, pokud si člověk není jistý.*

SHRNUTÍ

Hlavní problém: Nejde o chybu služby, ale o nepozornost uživatele!

Poučení: „Zdarma“ často znamená „zdarma jen dočasně – potom platíš.“

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Investování: Hotovostní a bezhotovostní peníze
Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	1.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka, Informatika

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Nakupování a placení: Placení
Sledované/rozvíjené dovednosti	- Žák plně rozumí pojmům hotovostní a bezhotovostní peníze, analyzuje souvislosti. - Pozná ochranné prvky bankovek. - Vyhledává aktuální data.
Časová dotace	Max. 4 vyučovací hodiny
Pomůcky, vč. digitálních	Papír, kalkulačka, přístup k internetu

Komentář pro vyučující

V úvodu se žáci seznámí se základními ekonomickými pojmy k dané problematice. Aktivita jsou koncipovány tak, aby vedly k ucelenému pochopení tématu. Učitel však může využívat aktivity pouze dle svých potřeb.

V první části jsou aktivity zaměřeny na české bankovky a mince, jejich výrobu, ochranné prvky, peněžní agregáty a systém pojištění vkladů. Druhá část aktivit se soustředí na bezhotovostní peníze a jejich vznik. Součástí je také simulovaná hra zaměřená na proces tvorby peněz. Tento materiál je doplněn odkazy na videa, která obsahují teoretické poznatky.

HOTOVOSTNÍ A BEZHOTOVOSTNÍ PENÍZE

1. HOTOVOST

ZÁKLADNÍ POJMY

Česká národní banka (ČNB) – centrální banka České republiky, která je nezávislá na státu. Jejím hlavním cílem je stabilita cenové hladiny (inflace do 2 % ročně) a stabilita měnového kurzu. Jednou z funkcí ČNB je emise (vydávání) hotovostních peněz.

Česká mincovna – razí zákonné mince České republiky emitované Českou národní bankou na základě českých zákonů s nominální hodnotou v českých korunách (Kč).

Peněžní agregáty – ukazatele měřící celkové množství peněz v ekonomice, které se liší svou likviditou, tedy snadností a rychlostí přeměny na hotovost pro platby. Nejlikvidnější jsou úzké peníze (M1), zahrnující oběživo a vklady na vidění, zatímco širší agregáty (M2, M3) přidávají méně likvidní formy, jako jsou termínované vklady, vklady v cizích měnách a další finanční instrumenty.

Pojištění vkladů – pojištěny jsou veškeré vklady jak fyzických, tak právnických osob do výše 100 % celkové pojištěné pohledávky z vkladu, maximálně však do ekvivalentu 100 000 EUR dle aktuálního přepočtu Kč/EUR na jednu osobu u jedné pojištěné instituce.

Garanční systém finančního trhu – zákonem zřízená instituce pro zajištění, správu a použití finančních prostředků určených pro zabezpečení a udržení stability finančního trhu v České republice.

1 Výroba českých peněz

Podívejte se na dvě videa a odpovězte na následující otázky.

▶ VIDEO: Jak se vyrábí české peníze?

Video ukazuje tisk českých bankovek a jejich ochranné znaky.

<https://www.youtube.com/watch?v=90xevgBZN5E>

stopáž videa: 8:08

▶ VIDEO: Bankovky a mince v současnosti

Toto video se zaměřuje na téma české koruny obecně a ukazuje, jak se dostávají do oběhu hotovostní peníze.

<https://www.youtube.com/watch?v=SvPXtt5J5Lg>

✓ Zajímavost: Výrobní cena jedné bankovky se pohybuje od 2 do 3 Kč.

2 Ochranné znaky

Do obrázku bankovky запиšte číslo ochranného znaku – podle toho, kde si myslíte, že se ochranný znak nachází.

1	VODOZNAK
2	OKÉNKOVÝ PROUŽEK S MIKROTEXTEM
3	BAREVNÁ VLÁKNA
4	SOUTISKOVÁ ZNAČKA
5	SKRYTÝ OBRAZEC
6	PROMĚNLIVÁ BARVA
7	IRIDISCENTNÍ PRUH
8	MIKROTEXT

- Další informace o bankovkách naleznete na webových stránkách ČNB.
<https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/bankovky/1000-ke/>

- Podrobnější srovnání vzorů bankovky v hodnotě 1000 Kč v různých letech najdete v publikaci ČNB.
https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/o_cnb/.galleries/publikace/download/A5-1000-CZ.pdf

UČITEL

Pokud by vás zajímalo také téma vyobrazených symbolů na bankovkách, jsou zde uvedeny odkazy na krátká videa. Ke každé nominální bankovce jedno video.

 5 000 Kč

<https://www.youtube.com/watch?v=6MWH4fsGcgU>

 2 000 Kč

<https://www.youtube.com/watch?v=nKS3YXITZ-w>

 1 000 Kč

<https://www.youtube.com/watch?v=2mSGyHIBYaM>

 500 Kč

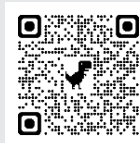
<https://www.youtube.com/watch?v=rRG3a5Y2DBw>

 200 Kč

https://www.youtube.com/watch?v=DFsmujWE_yQ

 100 Kč

<https://www.youtube.com/watch?v=GQecuKVW4-0>

3 Hodnota oběživa

Na stránkách ČNB v sekci Bankovky a mince zjistěte, jaká je hodnota oběživa v milionech Kč. Kolik z této částky tvoří hodnota bankovek a kolik mincí?

Struktura peněz v oběhu

<https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/obeh/struktura-penez-v-obehu/>

→ k 31. 12. 2025: 719,4 mld. Kč bankovky, 21 mld. Kč mince, celkem 744 mld. Kč (rozdíl 3,7 mld Kč tvoří pamětní mince).

4 Peněžní agregáty

A) Na stránkách ČNB zjistěte, kolik peněz se nachází v jednotlivých peněžních agregátech k poslednímu sledovanému datu.

https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/narodni_stat_data/mp.htm

M1 Měnová báze = hotovost v oběhu + rezervy bank u ČNB

→ 10/2025 – 5,6 bilionu Kč

M2 = M1 + termínované účty + bankovní účty + vklady s výpovědní lhůtou

→ 10/2025 – 6,9 bilionu Kč

M3 = M2 + repo operace + bankovní dluhopisy + podílové listy

→ 10/2025 – 7,2 bilionu Kč

B) Kolik procent hotovostních peněz v ekonomice je ve vztahu ke všem penězům hotovostních i bezhotovostních, tedy k bázi M2?

→ 10,7 % (vypočítáno z dat báze 10/2025 a stavu oběživa k 12/2025), v zásadě nám jde o představu množství hotovostních peněz z celkového počtu jak hotovostních, tak bezhotovostních peněz.

C) Co kdybychom se teď všichni rozhodli vybrat si z účtů své peníze, je to možné? V praxi se tomu říká „RUN NA BANKU“.

➔ *Nikoli, své peníze bychom samozřejmě nezískali. Z těchto důvodů jsou vklady u bank pojištěny do výše 100 %, maximálně však do ekvivalentu 100 000 EUR dle aktuálního přepočtu Kč/EUR*

▶ VIDEO: Vznik a zánik bezhotovostních peněz.

Toto video se zaměřuje na téma české koruny obecně a ukazuje, jak se dostávají do oběhu hotovostní peníze.

<https://www.youtube.com/watch?v=eLIis7dJGVI>

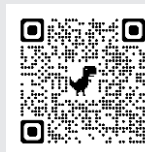
od stopáže 4:16 je ve videu vysvětleno, co jsou to peněžní agregáty

5 Garanční systém finančního trhu

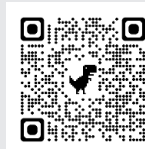
🔗 V odkazu si prohlédněte základní informace o Garančním systému finančního trhu, který má na starosti vyplacení pojištěných vkladů v bankách. Tento leták uvádíme také v příloze.

https://www.garancnisystem.cz/ke-stazeni/gsf_t_skladany_letak.pdf

🔗 Pokud vás zaujala problematika vyplacení pojištěných vkladů, můžete využít spoustu krátkých výukových videí přímo na stránkách Garančního systému finančního trhu.

https://www.garancnisystem.cz/vzdelavaci-materialy#VID_serial_pojisteni

🔗 Garanční systém finančního trhu zároveň nabízí několik kvízů.

https://www.garancnisystem.cz/vzdelavaci-materialy#VID_kvizy

🔗 Kvíz s názvem „Vyznáte se v pojištění vkladů?“ a další kvízy nabízí stránka www.jaktotedaje.cz.

<https://www.jaktotedaje.cz/pojisteni-vkladu/kviz-jak-se-vyznate-v-pojisteni-vkladu>

2. BEZHOTOVOSTNÍ PENÍZE

ZÁKLADNÍ POJMY

Povinné minimální rezervy (PMR) – jedná se o určité procento z vkladů nebankovních subjektů (občanů, firem), které musí obchodní banka odvést centrální bance. Výše PMR činí od ledna 2025 4 %.

1 Vznik a zánik bezhotovostních peněz

Jedno z pravidel ovlivňujících množství tvorby bezhotovostních peněz jsou povinné minimální rezervy. Obchodní banka musí 4 % z vkladu nebankovního subjektu odvést v podobě PMR do centrální banky a zbývajících 96 % z vkladu může vytvořit jako bezhotovostní peníze, pokud bude mít někdo zájem o úvěr.

VIDEO: Vznik a zánik bezhotovostních peněz.

<https://www.youtube.com/watch?v=eLIis7dJGVI>

2 Aktivita: Simulace tvorby bezhotovostních peněz

1) Rozdělení rolí:

- **1 žák (Centrální banka):** 1 žák představuje Českou národní banku, do které budou ostatní banky vkládat povinné rezervy.
- **5 žáků (Klienti banky):** Žák „klient“ žádá o úvěr banku, poskytnutý úvěr si vždy vybere v hotovosti a vloží do své banky.
- **4 žáci (Banky):** Každý žák představuje banku. Přijímají vklady a poskytují úvěry. Musí dodržet 4% povinnou rezervu.

2) Průběh hry:

- **První vklad:** Klient 1 vloží 1 000 Kč do Banky A.
- **Tvorba peněz:** Banka A musí 40 Kč (4 %) „uložit“ u Centrální banky. Zbýlých 960 Kč může vytvořit jako bezhotovostní peníze. Klient 2 si přijde do Banky A půjčit 960 Kč na nákup pingpongové pátky. Půjčku si vybere v hotovosti a vloží do Banky B. Hotovost žáci simulují na papírky, na které vždy napíší příslušnou částku.
- **Koloběh:** Příběh se opakuje až do té doby, kdy si Klient 5 vezme úvěr v Bance D.

- **Sledování:** Na tabuli se průběžně sčítají vklady do všech bank, tvorba bezhotovostních peněz a výše povinných minimálních rezerv odvedených do centrální banky. Žáci uvidí, jak z původní tisícikoruny vzniká digitální řetězec vkladů, který ji násobně převyšuje.

Odpovězte na tyto otázky:

- A) Kolik bylo odvedeno korun do CB v rámci PMR? ➔ 150,65344 Kč
- B) Jaký byl první vklad? ➔ 1 000 Kč
- C) Kolik bylo dosud vytvořeno bezhotovostních peněz? ➔ 3 615,68256 Kč
- D) Kolik dokáže 1 hotovostní koruna vytvořit bezhotovostních korun? K výpočtu použijte peněžní multiplikátor.
- peněžní multiplikátor = $1/r$*
r je úroková míra PMR dělená 100, tzn. 4 % → 0,04
- ➔ 25 Kč
- E) Kolik dokáže 1 hotovostní koruna vytvořit bezhotovostních korun, pokud CB sníží povinné minimální rezervy na 2 %? ➔ 50 Kč

Reflexe

Centrální banka ovlivňuje výše úrokových sazeb v ekonomice a tím i množství peněz v ekonomice. Zamyslete se nad následujícími otázkami:

- A) Pokud se sníží úrokové sazby z úvěrů, jaký vliv to bude mít na objem nových úvěrů?
- ➔ Domácnosti a firmy si budou více půjčovat, protože úvěry pro ně budou dostupnější.
- B) Znamená to, že objem peněz v ekonomice se zvýší/sníží? (Nehodící se škrtněte.)
- C) Pokud se zvýší úrokové sazby z úvěrů, jaký vliv to bude mít na objem nových úvěrů?
- ➔ Domácnosti a firmy si budou půjčovat méně, protože úvěry pro ně budou hůře dostupné.
- D) Znamená to, že objem peněz v ekonomice se zvýší/sníží? (Nehodící se škrtněte.)

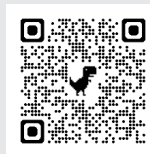
BONUS: ČR v prosinci 2025 má povinné minimální rezervy 4 %, ECB (Evropská centrální banka) 1 % a FED (centrální banka USA) 0 %. Rozved'te se žáky na toto téma diskusi. Jaký vliv výše PMR spatřují žáci na ekonomiku?

3 Námět na exkurzi

Návštěvnícké centrum ČNB v Praze nebo v Brně nabízí v roce 2026 specializované programy „Svět peněz a ekonomiky“ určené přímo pro středoškoláky.

<https://nc.cnb.cz/sch/cs/>

4 Panelová diskuse – Budoucnost bez hotovosti?

Rozdělte třídu na dva tábory a nechte je argumentovat pro a proti zániku hotovosti:

- **Argumenty pro hotovost:**

- ➔ *Anonymita (stát nevidí, co kupuji), funguje při výpadku elektřiny/internetu, lepší kontrola nad výdaji u mladých lidí – když vidím, jak mi ubývají peníze v hotovosti, je to pro mě psychicky náročnější, než když mi mizí peníze z účtu.*

- **Argumenty proti hotovosti:**

- ➔ *Riziko krádeže, nehygienické, nepraktické pro online nákupy, náklady na tisk a převoz.*

- **Propojení s realitou, s tématy, která jsou právě ve společnosti řešena, například digitální euro.**

- ➔ *a) **Právo na hotovost:** Zmiňte aktuální debaty v ČR o zakotvení práva na platbu v hotovosti do ústavy, což je v roce 2026 stále živé politické téma.*
- b) **Digitální peníze** tvořené pouze centrální bankou – digitální euro (CBDC).*

HRUBÁ A ČISTÁ MZDA

Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	1.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka, Matematika

Standard finanční gramotnosti (okruh)	Hospodaření domácnosti
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: - vysvětlí rozdíl mezi sociálním a zdravotním pojištěním, - seznámí se s Prohlášením poplatníka daně z příjmů, - spočítají čistou mzdu.
Časová dotace	Max. 3 hodiny
Forma práce	Samostatná
Pomůcky, vč. digitálních	Papír, psací potřeby, kalkulačka, přístup k internetu

Komentář pro vyučující

V úvodu se žáci seznámí se základními pojmy k dané problematice. Aktivita jsou koncipovány tak, aby vedly k pochopení rozdílu mezi čistou a hrubou mzdou a s tím spojených skutečností.

V první části se žáci seznámí s důvody platby zdravotního a sociálního pojištění a s vazbami na jejich osobní život. Pochopí smysl Prohlášení poplatníka daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti, seznámí se s platnými slevami na dani a vypočítají z hrubé mzdy mzdu čistou.

Poznámka: Všechny údaje uvedené v těchto textech jsou vázány na platnost v roce 2026. Před použitím těchto textů je nutné, aby vyučující platnost daných údajů překontroloval.

HRUBÁ A ČISTÁ MZDA/PLAT

ZÁKLADNÍ POJMY

Mzda je odměna za práci zaměstnanci v soukromém sektoru. Například mzdu dostává učitel, který je zaměstnaný v soukromé škole.

Plat je odměna za práci zaměstnanci ve státním sektoru. Učitel, který je zaměstnaný ve státní škole, dostává za svoji práci plat.

Hrubá mzda/plat je odměna za práci před zdaněním a odvedením zdravotního a sociálního pojištění. Pokud není uvedeno, o jakou mzdu/plat jde, má se vždy na mysli hrubá mzda.

Čistá mzda/plat je odměna za práci po zdanění a odvedení zdravotního a sociálního pojištění.

Daň z příjmů odvádí živnostník jednou ročně v rámci daňového přiznání. Sazba daně činí 15 % ze základu daně. Na část základu daně přesahující 36násobek průměrné mzdy se uplatňuje sazba 23 %.

Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Hovorově se mu říká „růžový papír“. Opravňuje poplatníka daně, aby si od vypočítané zálohy na daň z příjmů mohl odečíst slevy na dani. Prohlášení je možné podepsat pouze u jednoho zaměstnavatele (obvykle tam, kde dosahujeme vyššího příjmu).

Slevy na dani jsou uvedeny v zákoně o daních z příjmů v § 35ba a daňové zvýhodnění na děti v § 35c. Z názvu je patrné, že slevy se odečítají od vypočítané daně. Patří sem např. sleva na poplatníka, na invaliditu nebo daňové zvýhodnění na děti. Blíže bude probráno v pracovním listu věnovaném dohodám o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Závislá činnost. Pro účely tohoto pracovního listu je závislou činností míněno zaměstnání.

Sociální pojištění platí zaměstnanci (společně se zaměstnavatelem) a osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ). Odvody spravuje Česká správa sociálního zabezpečení. Tyto prostředky jsou využívány na výplatu důchodů, nemocenských dávek a podpor v nezaměstnanosti. Právo na důchod je podmíněno splněním zákonných podmínek, zejména dobou pojištění a účastí v systému. Na rozdíl od zdravotního pojištění stát za děti, studenty, důchodce a uchazeče o zaměstnání sociální pojištění neplatí.

Zdravotní pojištění platí zaměstnanci (společně se zaměstnavatelem) a osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ); za děti, studenty, důchodce a nezaměstnané ho platí stát. Odvody směřují zdravotní pojišťovně, u které je pojištěnec registrován. Tyto prostředky jsou

využívány na financování zdravotní péče, včetně platů zdravotnického personálu a vybavení nemocnic. Bez zdravotního pojištění má jednotlivec nárok pouze na neodkladnou péči, zatímco ostatní zdravotní služby si hradí sám a vzniklý dluh může být státem vymáhán.

Osoba bez zdanitelných příjmů (OBZP) je člověk, který nemá zaměstnání, nepodniká, není vedený na Úřadu práce, nespadá do kategorie, za kterou platí zdravotní pojištění stát (studenti, důchodci, matky na mateřské dovolené, rodiče na rodičovské dovolené). OBZP musí na zdravotní pojištění platit měsíčně 13,5 % z minimální mzdy, v roce 2026 je to 3 024 Kč. Sociální pojištění platit nemusí.

1 Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti

Na stránkách Finanční správy se podívejte na tiskopis Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.

Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.

https://financnisprava.gov.cz/assets/cs/prilohy/dt-upozorneni-mf-k-tiskopisum/5457_26.pdf

2 Vyplácení ze zdravotního a sociálního pojištění

U každé situace rozhodněte, zda je vyplácena ze zdravotního, nebo sociálního pojištění.

Situace	ZP = zdravotní pojištění SP = sociální pojištění OBĚ = souvisí s oběma NIC = nepatří ani do jednoho
Výplata starobního důchodu	SP
Operace slepého střeva	ZP
Podpora v nezaměstnanosti	SP
Návštěva praktického lékaře	ZP
Nemocenská při pracovní neschopnosti	SP
Nákup léků na předpis	ZP

Situace	ZP = zdravotní pojištění SP = sociální pojištění OBĚ = souvisí s oběma NIC = nepatří ani do jednoho
Výplata invalidního důchodu	SP
Domácí péče o dítě (rodiče chodí do práce a stará se přes den babička)	NIC
Hospitalizace v nemocnici	ZP
Výplata mateřské (peněžité pomoci v mateřství)	SP

3 Nárok na starobní důchod

Zjistěte na následujícím odkazu České správy sociálního zabezpečení, jaké obecné podmínky musí splňovat občan ČR, aby měl nárok na starobní důchod. Zároveň zjistěte u uvedených pěti osob, v kolika letech mohou jít do starobního důchodu.

Starobní důchod podrobně

<https://www.cssz.cz/web/cz/starobni-duchod-podrobne>

Základní podmínky pro získání řádného starobního důchodu v ČR v roce 2026:

- dosáhnout důchodového věku, který se liší dle ročníku narození a u žen počtem dětí,
- získat alespoň 35 let důchodového pojištění (nebo 30 let bez náhradních dob – studium, rodičovská dovolená atd.)

Muž, narozený v lednu 1960, bezdětný

- 64 let a 2 měsíce. Petr dosáhl důchodového věku přibližně v březnu 2024

Žena, narozená v lednu 1962, 3 děti

- věk 61 let a 8 měsíců. Jana dosáhla důchodového věku přibližně v září 2023

Žena, narozená v lednu 1975, 5 dětí

► 65 let a 10 měsíců. Pro pojištěnce narozené v letech 1974 až 1988 se důchodový věk stanoví tak, že se k věku 65 let a 8 měsíců přičte takový počet kalendářních měsíců, který odpovídá rozdílu mezi rokem narození pojištěnce a rokem 1973. U Marie (nar. 1975) to znamená 65 let a 8 měsíců + 2 měsíce. Důchodového věku dosáhne v listopadu 2040

Muž, narozený v lednu 2005, bezdětný

► 67 let. Tomáš dosáhne důchodového věku v roce 2072

Žena, narozená v lednu 1958, 1 dítě

► 62 let a 8 měsíců. Eva dosáhla důchodového věku přibližně v září 2020

4 Slevy na dani z příjmů

Doplňte do tabulky aktuální slevy na dani z příjmů. Informace najdete mimo jiné v zákoně o daních z příjmů v § 35ba a daňové zvýhodnění na děti v § 35c.

Je pravděpodobné, že slevy jak ve svém druhu, tak výši se budou v čase měnit. Například sleva na studenta byla od roku 2024 zrušena a podle současného návrhu by měla být od roku 2027 znovu zavedena.

Název slevy	Roční sleva v roce 2025	Měsíční sleva v roce 2026
Poplatník	30 840,-	2 570,-
Manžel/manželka	24 840,-	neuplatňuje se
Invalidní důchod I. a II. stupně	2 520,-	210,-
Invalidní důchod III. stupně	5 040,-	420,-
Držitel průkazu ZTP/P	16 140,-	1 345,-
Daňové zvýhodnění na 1. dítě	15 204,-	1 267,-
Daňové zvýhodnění na 2. dítě	22 320,-	1 860,-
Daňové zvýhodnění na 3. a každé další dítě	27 840,-	2 320,-

5 Postup výpočtu čisté mzdy

Tento postup je platný jak pro zaměstnání na hlavní pracovní poměr, tak pro dohody konané mimo pracovní poměr. Liší se pouze tím, zda dochází k odvodům zdravotního a sociálního pojištění. Pokud k nim nedochází, výpočty zdravotního a sociálního pojištění se vynechají.

A. Základ daně

Základ daně (ZD) = hrubá mzda (HM)

B. Základ daně zaokrouhlíme na stovky nahoru.

C. Ze zaokrouhleného ZD spočítáme **zálohu na daň z příjmů fyzických osob**. ZD x sazba daně. Sazba daně v roce 2026 je 15 %, popř. 23 %, pokud měsíční příjem přesáhl trojnásobek průměrné mzdy.

D. Od vypočtené zálohy na daň **odečteme daňové slevy a zvýhodnění na děti**. To platí v případě, že poplatník má u zaměstnavatele podepsané Prohlášení poplatníka k dani z příjmu FO. Pak vždy má minimálně nárok na slevu na poplatníka. V opačném případě se slevy neodečítají. Pokud se poplatník dostane při výpočtu zálohy do minusu, ale jen kvůli daňovému zvýhodnění na děti, pak se jedná o **daňový bonus** a tato částka se k hrubé mzdě připočítá.

E. Vypočítáme zálohy na zdravotní a sociální pojištění, které za sebe odvádí zaměstnanec, tedy se odečítá z hrubé mzdy. SP a ZP zaokrouhlujeme vždy na koruny nahoru (ne matematicky).

F. Výpočet čisté mzdy

$\text{ČM} = \text{HM} - \text{ZP} (4,5 \%) - \text{SP} (7,1 \%) - \text{záloha na daň z příjmů (popřípadě + daňový bonus)}$

Poznámka: Uvedená procenta a sazby jsou platné pro rok 2026.

G. BONUS. Sociální a zdravotní pojištění, které platí za zaměstnance zaměstnavatel. Jsou to pro zaměstnavatele další náklady na práci zaměstnance. SP a ZP zaokrouhlujeme vždy na koruny nahoru (ne matematicky).

- 24,8 % z HM odvod na sociální pojištění firmy za zaměstnance.
- 9 % z HM odvod na zdravotní pojištění firmy za zaměstnance.

Příklad A: Vypočítej čistou mzdu zaměstnance, který má hrubou mzdu 35 000 Kč, nemá děti. U zaměstnavatele podepsal prohlášení poplatníka k dani z příjmu.

Hrubá mzda = 35 000 Kč

24,8 % z HM SP placené zaměstnavatelem: **8 680 Kč**

9 % z HM ZP placené zaměstnavatelem: **3 150 Kč**

7,1 % z HM SP placené zaměstnancem: **2 485 Kč**

4,5 % z HM ZP placené zaměstnancem: **1 575 Kč**

Výpočet zálohy daně z příjmů

$$\begin{array}{rcl}
 35\,000 \times 0,15 \text{ (sazba/100)} & = & 5\,250 \text{ Kč} \\
 & - & 2\,570 \text{ Kč sleva na poplatníka} \\
 \hline
 & & \mathbf{2\,680 \text{ Kč záloha na daň}}
 \end{array}$$

Čistá mzda = $35\,000 - 2\,485 - 1\,575 - 2\,680 = \mathbf{28\,260 \text{ Kč}}$

Celková výše odvodů (záloha na daň a platby na zdravotní a sociální pojištění) za zaměstnance:

18 570 Kč

Kolik procent činí odvody z hrubé mzdy zaměstnance? **53 %**

Příklad B: Jak se změní vypočítané částky, jestliže náš zaměstnanec uplatňuje slevu na dvě děti? Je ovšem potřeba, aby druhý z rodičů podepsal čestné prohlášení, že si slevu na děti neuplatňuje (může vždy jen jeden z rodičů).

Hrubá mzda = 35 000 Kč

24,8 % z HM SP placené zaměstnavatelem: **8 680 Kč**

9 % z HM ZP placené zaměstnavatelem: **3 150 Kč**

7,1 % z HM SP placené zaměstnancem: **2 485 Kč**

4,5 % z HM ZP placené zaměstnancem: **1 575 Kč**

Výpočet zálohy daně z příjmů

35 000 x **0,15** (sazba/100) = **5 250 Kč**

— **2 570 Kč** sleva na poplatníka

— **1 267 Kč** daňové zvýhodnění na 1. dítě

— **1 860 Kč** daňové zvýhodnění na 2. dítě

447 Kč daňový bonus

Čistá mzda = **35 000 – 2 485 – 1 575 + 447 = 31 387 Kč**

Celková výše odvodů (záloha na daň a platby na zdravotní a sociální pojištění) za zaměstnance:

15 443 Kč

Kolik procent činí odvody z hrubé mzdy zaměstnance? **44 % (zaokrouhleně na celé číslo)**

Všimněte si, jaký vliv mají slevy na dani na celkovou čistou mzdu.

Poznámka pro učitele:

Upozorněte žáky na to, jaký vliv mají slevy na dani na celkovou čistou mzdu.

DOHODY KONANÉ MIMO HLAVNÍ PRACOVNÍ POMĚR (DPP a DPČ)

Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	1.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka, Matematika

Standard finanční gramotnosti (okruh)	Hospodaření domácnosti
Výstup RVP	Finanční gramotnost
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: - vysvětlí rozdíl mezi DPP a DPČ, - orientují se v základních odvodech zdravotního a sociálního pojištění, - spočítají výhodnost příslušné dohody z pohledu výsledné čisté mzdy.
Časová dotace	Max. 3 hodiny
Forma práce	Samostatná
Pomůcky, vč. digitálních	Papír, psací potřeby, kalkulačka, internet

Komentář pro vyučující

Pracovní list je zaměřen na dohody konané mimo pracovní poměr (DPP a DPČ) a jejich dopady na příjem zaměstnance. Cílem je, aby žáci porozuměli rozdílům mezi těmito dohodami, orientovali se v základních pravidlech odvodů na zdravotní a sociální pojištění a chápali princip zdanění příjmů.

Výuka kombinuje výklad s praktickými úlohami. Žáci pracují s modelovými situacemi, ve kterých určují typ dohody, způsob zdanění a případnou povinnost podat daňové přiznání. Součástí je i výpočet čisté mzdy, který rozvíjí porozumění jednotlivým složkám mzdy. Zařazené aktivity (analýza smlouvy, vyhledávání informací, práce s videem) podporují propojení učiva s praxí a rozvoj kritického myšlení. Doporučuje se vést žáky k diskusi o rizicích nelegální práce.

Poznámka: Všechny údaje uvedené v těchto textech jsou vázány na platnost v roce 2026. Před použitím těchto textů je nutné, aby vyučující platnost daných údajů překontroloval.

DOHODY KONANÉ MIMO HLAVNÍ PRACOVNÍ POMĚR

ZÁKLADNÍ POJMY

Dohoda o provedení práce (DPP)

- Možnost odpracovat max. 300 hodin za kalendářní rok u jednoho zaměstnavatele.
- Při výdělku od 12 000 Kč hrubého měsíčně včetně vzniká zaměstnavateli i zaměstnanci povinnost uhradit sociální a zdravotní pojištění. Pokud má zaměstnanec u jednoho zaměstnavatele víc DPP, pak 12 000 Kč je i limitem součtu všech částek z dohod. Nesčítají se částky z jiných typů smluv (pracovní smlouva a DPČ).
- Při výdělku do 11 999 Kč hrubého měsíčně včetně nevzniká povinnost uhradit sociální a zdravotní pojištění.
- Po odpracování min. 80 hodin u daného zaměstnavatele vzniká nárok na dovolenou.
- Využívá se více u jednorázových prací.
- Musí být uzavřena písemně.
- Mzda z této dohody je součástí případné exekuce.

Vazba na daňové přiznání – Pokud nemá poplatník podepsaný formulář „Prohlášení poplatníka daně z příjmů“ a vydělá si do 11 999 Kč, uplatní se **srážková daň** ve výši 15 %. To znamená, že si od vypočtené daně nemůže odečítat slevy na dani a vždy odvede státu určitou část daně. V tomto případě navíc nemusí tento příjem uvádět v daňovém přiznání. Pokud by však daňové přiznání přesto podal, může zpětně za celý rok uplatnit slevu na poplatníka a získat část nebo i celou zaplacenou daň zpět.

Zálohová daň ve výši 15 % se použije tehdy, pokud má podepsané prohlášení poplatníka (může tedy uplatnit slevy na dani a výsledná daň často vyjde 0 Kč) nebo pokud má příjem od 12 000 Kč výše, a to i bez podepsaného prohlášení. Zjednodušeně lze říci, že jde o stejný typ daně z příjmů, liší se však způsobem jejího výběru a návazností na daňové přiznání. Zálohová daň se následně vyúčtovává, zatímco srážková daň je zpravidla konečná.

Dohoda o pracovní činnosti (DPČ)

- Nesmí svým rozsahem převýšit průměrně 20 hodin týdně.
- Při příjmu nad rozhodnou částku vzniká zaměstnavateli i zaměstnanci povinnost uhradit sociální a zdravotní pojištění.
- Do částky 4 499 Kč měsíčně se neodvádí zdravotní a sociální pojištění.
- Po odpracování min. 80 hodin u daného zaměstnavatele vzniká nárok na dovolenou.
- Více se využívá u pravidelné práce, která ale není hlavním pracovním poměrem.
- Musí být uzavřena písemně.

Vazba na daňové přiznání – Pokud má poplatník příjem pouze z jedné dohody o pracovní činnosti (DPČ) a nemá jiné souběžné příjmy, nevzniká mu povinnost podávat daňové přiznání. Může požádat zaměstnavatele o provedení ročního zúčtování daně, které slouží jako zjednodušená náhrada daňového přiznání – tato možnost je však dobrovolná. Pokud poplatník ani o roční zúčtování nepožádá, zaplacené zálohy na daň se stávají jeho konečnou daňovou povinností. Pokud má poplatník příjmy od více plátců současně, přičemž u více z nich byla srážena záloha na daň, vzniká mu povinnost podat daňové přiznání sám.

Minimální mzda je nejnižší přípustná výše odměny za práci zaměstnance. Vztahuje se na všechny zaměstnance v podnikatelské sféře, kteří vykonávají práci v pracovním poměru nebo na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, tj. dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti. Výše minimální mzdy se každoročně mění. Pro rok 2026 činí 134,40 Kč za hodinu (hrubého). Aktuální výše minimální mzdy je vždy uvedena na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (<https://mpsv.gov.cz/minimalni-mzda>), ve Sbírce zákonů nebo na stránkách Českého statistického úřadu.

1 Aktivita: Jakou daň odvede Karel?

Karel pracuje jako grafik na volné noze a během roku uzavřel několik dohod. U každé situace rozhodněte:

1. Jedná se o DPČ, nebo DPP?
2. Bude příjem zdaněn zálohovou, nebo srážkovou daní?
3. Platí zdravotní a sociální pojištění?
4. Musí Karel podat daňové přiznání?

Situace

A) Karel pracuje pouze pro firmu A na základě dohody. Pracuje pravidelně v průměru 15 hodin týdně a vydělá 12 000 Kč měsíčně. Podepsal prohlášení poplatníka.

► *DPČ, zálohová daň, platí ZP a SP, daňové přiznání podávat nemusí, ale může požádat o roční zúčtování daně.*

B) Karel pomohl firmě B s jednorázovým projektem. Vydělal si celkem 8 000 Kč hrubého a žádnou jinou dohodu u této ani jiné firmy nemá. Prohlášení nepodepsal.

► *DPP, srážková daň, neplatí ZP a SP, daňové přiznání podávat nemusí, ale když si ho podá, bude mu vrácena odvedená daň.*

C) Karel má ve firmě C hlavní pracovní poměr a podepsané prohlášení, současně měl dohodu u firmy D, kde odpracoval jednorázově 20 hodin za měsíc, měl za to jednorázový měsíční příjem 18 000 Kč a neměl podepsané prohlášení.

► U firmy C má hlavní pracovní poměr, který je zatížen vždy zálohovou daní, u firmy D má DPP zálohovou daň (příjem za měsíc větší než 12 000 Kč), ZP a SP platí v obou případech, musí podat daňové přiznání.

D) Karel měl během roku dvě brigády. Jedna brigáda byla na DPČ od 10. 1. do 30. 6., měsíční příjem byl 10 000 Kč, podepsal prohlášení poplatníka. Druhá brigáda byla opět na DPČ od 1. 6. do 31. 12., měsíční příjem byl 8 500 Kč, prohlášení poplatníka podepsal od 1. 7.

► V obou případech se jedná o DPČ, což je uvedeno již v zadání. U obou dohod odvádí ZP a SP, u obou se jedná o zálohovou daň, protože v červnu má současně dvě DPČ, a tudíž příjmy od dvou plátců, musí podat daňové přiznání.

2 Příklad: Porovnání výhodnosti práce na DPP a DPČ

Na základě znalosti výpočtu čisté mzdy vypočítejte, která z variant je pro Antonína výhodnější. Antonín si vydělá měsíčně 10 450 Kč hrubého. Vypočítejte, jaká bude jeho čistá mzda, pokud pracuje na DPP a má podepsané prohlášení poplatníka, nebo pracuje na DPČ a má podepsané prohlášení poplatníka. Co je výhodné pro zaměstnavatele? Jaké jsou celkové náklady na zaměstnance? Antonín uplatňuje slevu na poplatníka 2 570 Kč.

A) Dohoda o provedení práce

Hrubá mzda = 10 450 Kč

24,8 % z HM SP placené zaměstnavatelem: *neplatí se*

9 % z HM ZP placené zaměstnavatelem: *neplatí se*

7,1 % z HM SP placené zaměstnancem: *neplatí se*

4,5 % z HM ZP placené zaměstnancem: *neplatí se*

Výpočet zálohy daně z příjmů

Poznámka: Základ daně se zaokrouhluje na stovky nahoru.

$$\begin{array}{r}
 10\,500 \times 0,15 \text{ (sazba/100)} = 1\,575 \text{ Kč} \\
 - 2\,570 \text{ Kč sleva na poplatníka} \\
 \hline
 0 \text{ Kč záloha na daň}
 \end{array}$$

Čistá mzda = 10 450 Kč

Celkový náklad na zaměstnance (kolik stojí zaměstnanec zaměstnavatele): 10 450 Kč

Upozornění: Daň nemůže být v záporu, pouze v případě, že by měl děti a dostal se do záporných hodnot díky daňovému zvýhodnění na děti, pak by se jednalo o daňový bonus, a to by bylo poplatníkovi vráceno. Jednoduše řečeno, pokud se dostane poplatník do minusu a není to kvůli dětem, pak je výsledná daň 0 Kč.

B) Dohoda o pracovní činnosti

Hrubá mzda = 10 450 Kč

24,8 % z HM SP placené zaměstnavatelem: 2 592 Kč

9 % z HM ZP placené zaměstnavatelem: 941 Kč

7,1 % z HM SP placené zaměstnancem: 742 Kč (zaokrouhlujeme vždy na koruny nahoru)

4,5 % z HM ZP placené zaměstnancem: 471 Kč (zaokrouhlujeme vždy na koruny nahoru)

Výpočet zálohy daně z příjmů

Poznámka: Základ daně se zaokrouhluje na stovky nahoru.

$$\begin{array}{r}
 10\,500 \times 0,15 \text{ (sazba/100)} = 1\,575 \text{ Kč} \\
 - 2\,570 \text{ Kč sleva na poplatníka} \\
 \hline
 0 \text{ Kč záloha na daň}
 \end{array}$$

Čistá mzda = 10 450 - 742 - 471 - 0 (daň) = 9 237 Kč

Celkový náklad na zaměstnance (kolik stojí zaměstnanec zaměstnavatele):

$$2\,592 + 941 + 10\,450 = 13\,983 \text{ Kč}$$

Pro Antonína je výhodnější uzavřít dohodu *dohodu o provedení práce*

Pro firmu je výhodnější uzavřít dohodu *dohodu o provedení práce. DPČ je pro zaměstnavatele výhodnější ve chvíli, kdy potřebuje někoho pravidelně a ve větším rozsahu, než dovoluje DPP.*

3 Video: Dohoda o provedení práce a dluh na zdravotním pojištění

Ačkoli povinností firmy bylo přihlásit svého zaměstnance k veřejnému zdravotnímu pojištění a pravidelně ho platit, neudělala to. Přesto teď dluh vymáhá pojišťovna po zaměstnanci. Je takový postup správný a jaká pravidla vůbec platí při uzavírání dohody o provedení práce?

Porad Černé ovce: Dohoda o provedení práce.

<https://1url.cz/9e22V>

4 Aktivita: Podvody u DPP a DPČ

Najděte na internetu informace, jaké podvody se u DPP/DPČ běžně dějí. O svá zjištění se podělte se spolužáky a učitelem.

- *Vyplácení části mzdy „bokem“ – zaměstnavatel se vejde do limitu a neplatí odvody ZP a SP.*
- *Zaměstnávání na DPP místo klasické pracovní smlouvy, i když jde o práci na hlavní pracovní poměr.*
- *Zaměstnavatel nepřihlásí zaměstnance k pojištění – negativní dopad je na zaměstnance.*
- *Skrývání výdělku – člověk vedený na Úřadu práce si může přivydělat, ale jen za určitých podmínek. Může pracovat na DPP nebo DPČ, ale jeho výdělek nesmí překročit určitý limit (obvykle polovina minimální mzdy). Proto nadlimitní část výdělku nepřízná, aby mu Úřad práce nesebral příspěvek v nezaměstnanosti.*

5 Video: Novodobé otroctví: agenturní zaměstnávání

Tato reportáž získala na podzim 2025 na Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě Cenu Respektu. Zabývá se praxí některých pracovních agentur. Zaměstnávání bez smlouvy, bez zdravotního a sociálního pojištění. Obcházení daňových odvodů, někdy dokonce bez zaplacení za odvedenou práci. Ačkoli hlavními protagonisty jsou především cizinci, tyto praktiky jsou užívány bez rozdílu také na české občany.

Pořad Reportéři ČT: Novodobé otroctví. Jak vypadá šedý byznys pracovních agentur?

<https://www.youtube.com/watch?v=eUfTjzXAgNc>

6 Aktivita: Náležitosti dohody o provedení práce

Přečtěte si následující dohodu o provedení práce. V této dohodě je uvedeno několik chyb. K vyřešení využijte zákoník práce online (zejména § 75 a § 77), kde naleznete náležitosti dohody o provedení práce a pravidla pro její uzavírání a ukončení.

Dohoda o provedení práce

uzavřená dle § 75 a násl. zákoníku práce

1. SMLUVNÍ STRANY

Zaměstnavatel:

ABCDE, s.r.o.

IČO: 12345678

Sídlo: Praha

Zaměstnanec:

Jan Novák

Rodné číslo: 010101/0000 → Datum narození: 1. 1. 2001

(RČ je citlivý údaj, je dostačující uvádět datum narození)

Bydliště: Brno

2. PŘEDMĚT DOHODY

Zaměstnanec se zavazuje vykonávat pro zaměstnavatele administrativní práce dle jeho pokynů.

3. DOBA TRVÁNÍ

Dohoda se uzavírá na dobu určitou, a to od 1. 2. 2026 do 31. 3. 2026.

4. ROZSAH PRÁCE

Zaměstnanec bude vykonávat práci v rozsahu přibližně 40 hodin týdně. → Rozsah práce nepřekročí 300 hodin v kalendářním roce.

5. ODMĚNA

Odměna činí 110 Kč za hodinu. → Zaměstnanci náleží odměna ve výši 150 Kč za hodinu. (Musí být dodržena minimální mzda.)

Odměna bude vyplácena měsíčně, nejpozději do 15. dne následujícího měsíce. (Informace o výplatním dni. Pokud by ve smlouvě chyběla, musel by být zaměstnanec informován písemně jiným způsobem.)

6. DALŠÍ UJEDNÁNÍ

- Zaměstnanec je povinen vykonávat práci osobně a dle pokynů zaměstnavatele.
- Zaměstnavatel je povinen přidělovat zaměstnanci práci dle této dohody a vyplácet odměnu.
- Zaměstnanec si hradí zdravotní a sociální pojištění sám. → Odvody na zdravotní a sociální pojištění se řídí platnými právními předpisy.
- Zaměstnavatel může kdykoliv změnit podmínky této dohody bez souhlasu zaměstnance. → Zaměstnavatel nemůže měnit podmínky dohody bez souhlasu druhé strany.

7. UKONČENÍ DOHODY

Výpověď není možná. Smlouva končí k datu 31. 3. 202x. → Dohodu lze ukončit:

- dohodou smluvních stran ke sjednanému dni,
- výpovědí z jakéhokoli důvodu nebo bez uvedení důvodu s 15denní výpovědní dobou,
- okamžitým zrušením v případech stanovených zákoníkem práce.

V Praze dne 1. 2. 2026

Podpis zaměstnavatele: _____

Podpis zaměstnance: _____

DAŇOVÉ PŘIZNÁNÍ

Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	1.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka, Matematika, Informatika

Standard finanční gramotnosti (okruh)	Hospodaření domácnosti
Výstup RVP	Finanční gramotnost
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: - vypočítají daň z příjmů fyzických osob, - vyplní daňové přiznání.
Časová dotace	Max. 3 hodiny
Forma práce	Samostatná
Pomůcky, vč. digitálních	Papír, psací potřeby, kalkulačka, internet

Komentář pro vyučující

Materiál slouží k procvičení výpočtu daně z příjmů fyzických osob u zaměstnanců a k orientaci v základních pojmech (základ daně, nezdanitelné části, slevy na dani). Příklady jsou zvoleny tak, aby odpovídaly situacím, se kterými se žáci mohou setkat ve svém běžném životě, zejména při brigádách. Postup je zjednodušený a určený pro výukové účely. Tento materiál navazuje na předchozí pracovní listy, kde byly již některé pojmy vysvětleny a procvičeny. Součástí je práce s elektronickým formulářem, která rozvíjí digitální kompetence.

Poznámka: Všechny údaje uvedené v těchto textech jsou vázány na platnost v roce 2026. Před použitím těchto textů je nutné, aby vyučující platnost daných údajů překontroloval.

DAŇOVÉ PŘIZNÁNÍ

ZÁKLADNÍ POSTUP A POJMY

Postup výpočtu daně z příjmů FO mající pouze příjmy ze závislé činnosti:

- Vypočítáme roční základ daně = celkové hrubé příjmy od všech zaměstnavatelů.
- Vypočítaný základ daně snížíme o nezdánitelné části (dary, pojištění, úroky atd.).
- Základ daně zaokrouhlíme na celé 100 Kč dolů a vypočítáme daň z příjmů jako 15 % ze zaokrouhleného základu daně.
- Odečteme slevy na dani a daňové zvýhodnění na vyživované dítě.
- Pokud je součet zaplacených záloh vyšší než vypočtená daň, vzniká přeplatek, který bude poplatníkovi vrácen.

Nezdánitelné části základu daně snižují základ daně, tedy částku, ze které se následně počítá daň. Jsou to například dary, úroky z hypotéky, platby na životní pojištění, penzijní připojištění nebo do dlouhodobého investičního produktu. Tyto položky jsou uvedeny v zákoně České národní rady o daních z příjmů v § 15.

Podání daňového přiznání – Daňové přiznání lze podat v papírové podobě nejpozději do 1. dubna. Osoby, které mají zpřístupněnou datovou schránku nebo mají povinnost podávat přiznání elektronicky, musí podat daňové přiznání elektronicky nejpozději do 2. května. V případě zpracování daňovým poradcem se lhůta prodlužuje do 1. července.

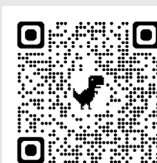
1 Video: Daňové přiznání zaměstnanců

Toto video přehledně vysvětluje, kdy má zaměstnanec povinnost podat daňové přiznání, kdy sice nemusí, ale je to pro něj výhodné, a kdy za něj provede zaměstnavatel tzv. roční zúčtování daně. Roční zúčtování daně je v podstatě zjednodušené daňové přiznání, které za zaměstnance provádí jeho zaměstnavatel.

Daňové přiznání zaměstnanců: Kdo, kdy, proč, jak?

<https://www.youtube.com/watch?v=vfuNtacM1QE>

2 Video: Daňové přiznání 2025. Jen příjmy ze zaměstnání (praktický příklad)

Video ukazuje na konkrétním příkladu, jak vyplnit daňové přiznání za rok 2025 v situaci, kdy má člověk pouze příjmy ze zaměstnání, ale například od více zaměstnavatelů současně. Krok za krokem vysvětluje jednotlivé části formuláře a ukazuje, kam se zapisují konkrétní údaje. Zároveň upozorňuje na možnosti uplatnění slev a odpočtů, které mohou snížit výslednou daň. Důraz je kladen na jednoduché a názorné pochopení celého postupu. Jde o praktický návod, jak vyplnění daňového přiznání zvládnout samostatně.

Daňové přiznání 2025 jednoduše. Jen příjmy ze zaměstnání (praktický příklad)

<https://www.youtube.com/watch?v=q5y8zeoE1QQ>

3 Příklad: Vrácení daně z DPP

Studentka SŠ Anna Nováková si za kalendářní rok vydělala 47 357 Kč. Pracovala na DPP a neměla podepsané prohlášení poplatníka daně z příjmů. Formou srážkové daně jí bylo sraženo 7 098 Kč. Studentka se rozhodla zahrnout příjmy zdaněné srážkovou daní do daňového přiznání, aby mohla uplatnit slevu na poplatníka ve výši 30 840 Kč. Jaká částka jí bude na dani vrácena?

Součet hrubých příjmů ze závislé činnosti za rok 2025:	47 357 Kč
Nezdanitelné části základu daně:	0 Kč
Zaokrouhlený základ daně:	47 300 Kč
Daň z příjmů FO před slevami:	7 095 Kč
Slevy (sleva na poplatníka):	30 840 Kč
Daň z příjmů po odečtu slev:	0 Kč
Sražená daň / odvedené zálohy na daň:	7 098 Kč
Bude vráceno:	7 098 Kč

4 Vyplnění elektronického daňového přiznání

Vyplňte elektronické daňové přiznání na základě předchozího příkladu na stránkách mojedane.cz v sekci Elektronická podání pro Finanční správu – Elektronické formuláře – Daň z příjmů fyzických osob – Formuláře: Daň z příjmů fyzických osob pro poplatníky mající pouze příjmy ze závislé činnosti ze zdrojů na území České republiky. Hlavičku si prosím vyplňte dle svých představ o Anně Novákové. Výsledek vidíte níže.

Formulář je interaktivní. Vyplněné přiznání neodesílejte. Pokud by se jednalo o daňové přiznání, které byste v reálném životě chtěli poslat, museli byste nahrát přílohy. V našem příkladu by se jednalo o potvrzení o zdanitelných příjmech, které by vám dal zaměstnavatel. Druhou možností by bylo takto vytvořené daňové přiznání vytisknout a do kolonky Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti zapsat číslici „1“ a do kolonky Počet listů příloh celkem opět „1“. Každou informaci, kterou do daňového přiznání poplatník zapíše, musí také finančnímu úřadu doložit v rámci příloh.

Elektronický formulář: Daň z příjmů fyzických osob

Formulář lze otevřít pomocí níže uvedeného odkazu a následnou navigací: Elektronické formuláře → Výběr elektronického formuláře → Daň z příjmů fyzických osob → Daň z příjmů fyzických osob pro poplatníky mající pouze příjmy ze závislé činnosti ze zdrojů na území České republiky

<https://adisspr.mfcr.cz/pmd/epo/formulare>

Než začnete vyplňovat tiskopis, přečtěte si, prosím, pokyny.

Vytiskn EP

Finančnímu úřadu pro

Jihomoravský kraj

Územnímu pracovišti v, ve, pro

Brno II

01 Rodné číslo

0 4 1 1 2 2 3 3 4 4

02 DAP

řádné XX

opravné

03 Kód rozlišení typu DAP/Datum

otisk podacího razítka finančního úřadu

04 Toto daňové přiznání podává poradce na základě plné moci k zastupování

ano

ne

XXX

PŘIZNÁNÍ

k dani z příjmů fyzických osob pro poplatníky mající pouze příjmy ze závislé činnosti ze zdrojů na území České republiky (včetně daňových nerezidentů České republiky)

podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“)

za zdaňovací období (kalendářní rok) 2025 nebo jeho část od 01.01.2025 do 31.12.2025

1. ODDÍL – Údaje o poplatníkovi

05 Příjmení

Nováková

06 Rodné příjmení*)

Nováková

07 Jméno (-a)

Anna

08 Titul*)

Adresa místa pobytu v den podání přiznání

09 Obec

Brno

10 Ulice / část obce

Smetanova

11 Číslo popisné / orientační

283/12

12 PSČ

60200

13 Telefon / mobilní telefon*)

604888777

14 E-mail*)

a.novakova@gmail.com

15 Stát

ČESKÁ REPUBLIKA

Adresa místa pobytu na území České republiky, kde se poplatník obvykle ve zdaňovacím období zdržoval

16 Obec

17 Ulice / část obce

18 Číslo popisné / orientační

19 PSČ

20 Kód státu – vyplní jen daňový nerezident ČR

21 Výše celosvětových příjmů

Kč

*) Označené údaje jsou nepovinné.

Údaje o podepisující osobě:

Kód podepisující osoby:

Jméno (-a) a příjmení / Název právnické osoby

Datum narození / Evidenční číslo osvědčení daňového poradce / IČ právnické osoby

Fyzická osoba oprávněná k podpisu (je-li zástupce právnickou osobou), s uvedením vztahu k právnické osobě (např. jednatel, pověřený pracovník apod.)

Jméno (-a) a příjmení / Vztah k právnické osobě

Daňový subjekt / Osoba oprávněná k podpisu:

Datum

Vlastnoruční podpis daňového subjektu / osoby oprávněné k podpisu

Otisk razítka

ŽÁDOST O VRÁCENÍ PŘEPLATKU NA DANI Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB

Podle ust. § 154 a 155b zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů, žádám o vrácení:

přeplatku na dani z příjmů fyzických osob ve výši 7 098 Kč.

Přeplatek zašlete na adresu:

nebo vraťte na účet vedený u AIR BANK A.S. č. 88998877 kód banky 3030

spec. symbol vlastník účtu měna, ve které je účet veden

V dne Podpis daňového subjektu (podepisující osoby)

2. ODDÍL – Základ daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (§ 6 zákona)

22 Úhm příjmů od všech zaměstnavatelů	47 357	23 (neobsazeno)	
24 Základ daně ze závislé činnosti (ř. 22)			47 357

3. ODDÍL – Nezdanitelné části základu daně

25 § 15 odst. 1 zákona (hodnota bezúplatného plnění – daru/darů)		28 § 15a odst. 1 písm. d) zákona (soukromé životní pojištění)	
26 § 15 odst. 3 a 4 zákona (odečet úroků) počet měs./částka		29 § 15a odst. 1 písm. e) zákona (dlouhodobý investiční produkt)	
27 § 15a odst. 1 písm. a), b) a c) zákona (penzijní připojištění, doplňkové penzijní spoření a penzijní pojištění)		30 § 15c zákona (pojištění dlouhodobé péče)	
31 Úhm nezdanitelných částí základu daně (ř. 25 + ř. 26 + ř. 27 + ř. 28 + ř. 29 + ř. 30)			
32 Základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně (ř. 24 – ř. 31) zaokrouhlený na celé sta Kč dolů			47 300

4. ODDÍL – Daň

33 Daň podle § 16 zákona	7 095,00	34 Daň zaokrouhlená na celé Kč nahoru	7 095
--------------------------	----------	---------------------------------------	-------

5. ODDÍL – Uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění

35 Sleva za zastavenou exekuci podle § 35 odst. 4 zákona	
--	--

Tab. č. 1 Údaje o manželce (manželovi)

Příjmení, jméno, titul		Rodné číslo	
Částka slevy podle § 35ba odst. 1 zákona	počet měsíců		počet měsíců
36 písm. a) (základní na poplatníka)		30 840	40 písm. d) (rozšířená na invaliditu)
37 písm. b) (na manželku/manžela)			41 písm. e) (na držitele průkazu ZTP/P)
38 písm. b) (na manželku/manžela, která/ který je držitelem průkazu ZTP/P)			42 (neobsazeno)
39 písm. c) (základní na invaliditu)			43 (neobsazeno)
44 Úhm slev na dani (ř. 35 + ř. 36 + ř. 37 + ř. 38 + ř. 39 + ř. 40 + ř. 41)			30 840
45 Daň po uplatnění slev podle § 35ba zákona (ř. 34 - ř. 44)			0

Tab. č. 2 Údaje o dětech žijících s poplatníkem ve společné hospodářci domácnosti

	Příjmení a jméno	Rodné číslo	Počet měsíců ve výši na jedno dítě		Počet měsíců ve výši na druhé dítě		Počet měsíců ve výši na třetí a další dítě	
			bez ZTP/P	se ZTP/P	bez ZTP/P	se ZTP/P	bez ZTP/P	se ZTP/P
	1	2	3		4		5	
1								
2								
3								
4								
	Celkem							

46 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě		49 Daňový bonus (ř. 46 – ř. 47)	
47 Sleva na dani (částka z ř. 46, uplatněná maximálně do výše na ř. 45)		50 Úhm vyplacených měsíčních daňových bonusů podle § 35d zákona (vč. doplatku)	
48 Daň po uplatnění slevy podle § 35c zákona (ř. 45 – ř. 47)	0	51 Rozdíl na daňovém bonusu (ř. 49 – ř. 50)	

6. ODDÍL – Placení daně

52 Úhm sražených záloh na daň z příjmů ze závislé činnosti (po slevách na dani)		
53 Sražená daň podle § 36 odst. 6 zákona	7 098	54 Sražená daň podle § 36 odst. 7 zákona
55 Zbývá doplatit (ř. 48 – ř. 51 – ř. 52 – ř. 53 – ř. 54): (+) zbývá doplatit, (–) zapláceno více		-7 098

Přílohy DAP (ve sloupci uveďte počet listů příloh):

Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti a o sražených zálohách na daň a daňovém zvýhodnění za příslušné zdaňovací období a Potvrzení o vyplacených příjmech a sražené dani, a to od všech zaměstnavatelů podle § 38j odst. 3 zákona	
Potvrzení výše příjmů od zahraničního správce daně	
Doklad o poskytnutém bezúplatném plnění (daru)	
Potvrzení o poskytnutém úvěru na bytové potřeby a o výši zaplacených úroků z tohoto úvěru	
Potvrzení o zaplacených příspěvcích na penzijní připojištění, penzijní pojištění, doplňkové penzijní spoření nebo pojistném na soukromé životní pojištění	
Potvrzení o majetku připsaném ve prospěch dlouhodobého investičního produktu	
Potvrzení o zaplaceném pojistném na pojištění dlouhodobé péče	
Usnesení o zastavení exekuce	
Potvrzení zaměstnavatele druhého z poplatníků pro uplatnění nároku na daňové zvýhodnění	
Další přílohy výše neuvedené	
Počet listů příloh celkem	

5 Příklad: Vrácení daně z DPČ a dárcovství krve

Student VŠ Jan Novák měl za rok 2025 dvě dohody o pracovní činnosti.

- a) DPČ 1, doba trvání smlouvy 15. 1. 2025 – 30. 8. 2025, celkový hrubý příjem 48 200 Kč, na zálohách na dani z příjmů byla odvedena daň 0 Kč, student měl podepsané prohlášení poplatníka k dani z příjmů.
- b) DPČ 2, doba trvání smlouvy 1. 3. 2025 – 30. 4. 2025, celkový hrubý příjem 20 000 Kč, na zálohách bylo odvedeno 3 000 Kč, student zde neměl podepsané prohlášení poplatníka k dani z příjmů.

Během zdaňovacího období daroval jednou krev, což je nezdánitelná část základu daně ve formě daru a ve výši 3 000 Kč, uplatňuje slevu na poplatníka, která je roční ve výši 30 840 Kč.

Vypočítejte, jak vysoká částka bude studentovi vrácena. Svůj výpočet si zkontrolujte v elektronickém formuláři mojedane.cz.

Součet hrubých příjmů ze závislé činnosti za rok 2025:	68 200 Kč
Nezdánitelné části základu daně:	- 3 000 Kč darování krve
Zaokrouhlený základ daně:	65 200 Kč
Daň z příjmů FO před slevami:	9 780 Kč
Slevy (sleva na poplatníka):	30 840 Kč
Daň z příjmů po odečtu slev:	0 Kč
Sražená daň / odvedené zálohy na daň:	3 000 Kč
Bude vráceno:	3 000 Kč

Než začnete vyplňovat tiskopis, přečtěte si, prosím, pokyny.

Vytištěn **EP**

Finančnímu úřadu pro

Jihomoravský kraj

Územnímu pracovišti v, ve, pro

Brno II

01 Rodné číslo

0 4 1 1 2 2 3 3 4 4

02 DAP

řádné

XX

opravné

03 Kód rozlišení typu DAP/Datum

otisk podacího razítka finančního úřadu

04 Toto daňové přiznání podává poradce na základě plné moci k zastupování

ano

ne

XXX

PŘIZNÁNÍ**k dani z příjmů fyzických osob pro poplatníky mající pouze příjmy ze závislé činnosti ze zdrojů na území České republiky (včetně daňových nerezidentů České republiky)**

podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“)

za zdaňovací období (kalendářní rok) 2025 nebo jeho část od 01.01.2025 do 31.12.2025

1. ODDÍL – Údaje o poplatníkovi

05 Příjmení

Novák

06 Rodné příjmení*)

Novák

07 Jméno (-a)

Jan

08 Titul*)

Adresa místa pobytu v den podání přiznání

09 Obec

Brno

10 Ulice / část obce

Smetanova

11 Číslo popisné / orientační

283/12

12 PSČ

60200

13 Telefon / mobilní telefon*)

602333444

14 E-mail*)

j.novak@gmail.com

15 Stát

ČESKÁ REPUBLIKA

Adresa místa pobytu na území České republiky, kde se poplatník obvykle ve zdaňovacím období zdržoval

16 Obec

17 Ulice / část obce

18 Číslo popisné / orientační

19 PSČ

20 Kód státu – vyplní jen daňový nerezident ČR

21 Výše celosvětových příjmů

Kč

*) Označené údaje jsou nepovinné.

Údaje o podepisující osobě:

Kód podepisující osoby:

Jméno (-a) a příjmení / Název právnické osoby

Datum narození / Evidenční číslo osvědčení daňového poradce / IČ právnické osoby

Fyzická osoba oprávněná k podpisu (je-li zástupce právnickou osobou), s uvedením vztahu k právnické osobě (např. jednatel, pověřený pracovník apod.)

Jméno (-a) a příjmení / Vztah k právnické osobě

Daňový subjekt / Osoba oprávněná k podpisu:

Datum

Otisk
razítkaVlastnoruční podpis
daňového subjektu / osoby oprávněné k podpisu**ŽÁDOST O VRÁCENÍ PŘEPLATKU NA DANI Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB**

Podle ust. § 154 a 155b zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů, žádám o vrácení:

přeplatku na dani z příjmů fyzických osob ve výši 3 000 Kč.

Přeplatek zašlete na adresu: AIR BANK A.S. č. 88998877 kód banky 3030

spec. symbol vlastník účtu měna, ve které je účet veden

V dne Podpis daňového subjektu (podepisující osoby)

2. ODDÍL – Základ daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (§ 6 zákona)

22 Úhrn příjmů od všech zaměstnavatelů	68 200	23 (neobsazeno)	
24 Základ daně ze závislé činnosti (ř. 22)			68 200

3. ODDÍL – Nezdanitelné části základu daně

25 § 15 odst. 1 zákona (hodnota bezúplatného plnění – daru/darů)	3 000	28 § 15a odst. 1 písm. d) zákona (soukromé životní pojištění)	
26 § 15 odst. 3 a 4 zákona (odečet úroků) počet měs./částka		29 § 15a odst. 1 písm. e) zákona (dlouhodobý investiční produkt)	
27 § 15a odst. 1 písm. a), b) a c) zákona (penzijní připojištění, doplňkové penzijní spoření a penzijní pojištění)		30 § 15c zákona (pojištění dlouhodobé péče)	
31 Úhrn nezdanitelných částí základu daně (ř. 25 + ř. 26 + ř. 27 + ř. 28 + ř. 29 + ř. 30)			3 000
32 Základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně (ř. 24 – ř. 31) zaokrouhlený na celé sta Kč dolů			65 200

4. ODDÍL – Daň

33 Daň podle § 16 zákona	9 780,00	34 Daň zaokrouhlená na celé Kč nahoru	9 780
--------------------------	----------	---------------------------------------	-------

5. ODDÍL – Uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění

35 Sleva za zastavenou exekuci podle § 35 odst. 4 zákona			
--	--	--	--

Tab. č. 1 Údaje o manželce (manželovi)

Příjmení, jméno, titul		Rodné číslo	
Částka slevy podle § 35ba odst. 1 zákona	počet měsíců		počet měsíců
36 písm. a) (základní na poplatníka)		30 840	40 písm. d) (rozšířená na invaliditu)
37 písm. b) (na manželku/manžela)			41 písm. e) (na držitele průkazu ZTP/P)
38 písm. b) (na manželku/manžela, která/ který je držitelem průkazu ZTP/P)			42 (neobsazeno)
39 písm. c) (základní na invaliditu)			43 (neobsazeno)
44 Úhrn slev na dani (ř. 35 + ř. 36 + ř. 37 + ř. 38 + ř. 39 + ř. 40 + ř. 41)			30 840
45 Daň po uplatnění slev podle § 35ba zákona (ř. 34 - ř. 44)			0

Tab. č. 2 Údaje o dětech žijících s poplatníkem ve společné hospodářci domácnosti

	Příjmení a jméno	Rodné číslo	Počet měsíců ve výši na jedno dítě		Počet měsíců ve výši na druhé dítě		Počet měsíců ve výši na třetí a další dítě	
			bez ZTP/P	se ZTP/P	bez ZTP/P	se ZTP/P	bez ZTP/P	se ZTP/P
	1	2	3		4		5	
1								
2								
3								
4								
	Celkem							

46 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě		49 Daňový bonus (ř. 46 – ř. 47)	
47 Sleva na dani (částka z ř. 46, uplatněná maximálně do výše na ř. 45)		50 Úhrn vyplacených měsíčních daňových bonusů podle § 35d zákona (vč. doplatku)	
48 Daň po uplatnění slevy podle § 35c zákona (ř. 45 – ř. 47)	0	51 Rozdíl na daňovém bonusu (ř. 49 – ř. 50)	

6. ODDÍL – Placení daně

52 Úhrn sražených záloh na daň z příjmů ze závislé činnosti (po slevách na dani)			3 000
53 Sražená daň podle § 36 odst. 6 zákona		54 Sražená daň podle § 36 odst. 7 zákona	
55 Zbývá doplatit (ř. 48 – ř. 51 – ř. 52 – ř. 53 – ř. 54): (+) zbývá doplatit, (–) zapláceno více			-3 000

Přílohy DAP (ve sloupci uveďte počet listů příloh):

Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti a o sražených zálohách na daň a daňovém zvýhodnění za příslušné zdaňovací období a Potvrzení o vyplacených příjmech a sražené dani, a to od všech zaměstnavatelů podle § 38j odst. 3 zákona	
Potvrzení výše příjmů od zahraničního správce daně	
Doklad o poskytnutém bezúplatném plnění (daru)	
Potvrzení o poskytnutém úvěru na bytové potřeby a o výši zaplacených úroků z tohoto úvěru	
Potvrzení o zaplacených příspěvcích na penzijní připojištění, penzijní pojištění, doplňkové penzijní spoření nebo pojištění na soukromé životní pojištění	
Potvrzení o majetku připsaném ve prospěch dlouhodobého investičního produktu	
Potvrzení o zaplaceném pojištění na pojištění dlouhodobé péče	
Usnesení o zastavení exekuce	
Potvrzení zaměstnavatele druhého z poplatníků pro uplatnění nároku na daňové zvýhodnění	
Další přílohy výše neuvedené	
Počet listů příloh celkem	

PODNIKÁNÍ

Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	1.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka, Matematika, Informatika

Standard finanční gramotnosti (okruh)	Hospodaření domácnosti
Výstup RVP	Finanční gramotnost
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: • orientují se v jednotlivých možnostech podnikání, • vyhledávají v živnostenském a obchodním rejstříku, • vyhledávají v přílohách živnostenského zákona, • orientují se v crowdfundingových platformách
Časová dotace	Max. 4 hodiny
Forma práce	Samostatná, skupinová
Pomůcky, vč. digitálních	Papír, psací potřeby, internet

Komentář pro vyučující

Pracovní list pokrývá základní pojmy z oblasti podnikání – OSVČ, freelancing, druhy živností, švarcsystém a právnické osoby. Časová dotace jsou přibližně čtyři vyučovací hodiny, přičemž jednotlivé části lze podle potřeby rozdělit do více hodin nebo využít jen vybrané aktivity.

Skupinová aktivita „Firma“ je stěžejní částí listu. Klíčovým momentem je záměrný obrat – žáci nejprve nastaví fungování firmy (zaměstnanci vs. freelanceři), aniž tuší, že budou muset obhájit, že jejich model není švarcsystém.

Videa je možné přehrát buď přímo, nebo jen jejich části – podle potřeb vyučujícího. Správné odpovědi k třídícímu cvičení živností jsou uvedeny v části Podklad pro učitele.

PODNIKÁNÍ

ZÁKLADNÍ POJMY

Osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ) je živnostník nebo osoba podnikající na základě jiného než živnostenského oprávnění. Do druhé skupiny patří například lékaři, advokáti, finanční poradci, umělci, autoři, zemědělci atd.

Živnostenské oprávnění – K jeho vyřízení je nutné předložit občanský průkaz, splnit zákonné podmínky dle druhu živnosti, vyplnit jednotný registrační formulář a zaplatit správní poplatek.

Dělení živností:

- **Ohlašovací** – vznikají dnem ohlášení na živnostenském úřadě a splněním zákonných podmínek.
- **Řemeslné** – podmínkou je odborná způsobilost získaná vyučením v oboru. Odbornou způsobilost lze nahradit 6 lety praxe v oboru, popřípadě rekvalifikací a 1 rokem praxe.
- **Vázané** – podmínkou je odborná znalost + delší doba odborné praxe.
- **Volné** – je třeba splnit pouze všeobecné podmínky – věk 18 let, svéprávnost a bezúhonnost.
- **Koncesované** – stát chce mít kontrolu nad jejich vykonáváním, zpravidla z důvodu bezpečnosti obyvatelstva. Fyzická osoba žádá o vydání koncese živnostenský úřad a ten předává žádost k posouzení věcně příslušnému státnímu orgánu. Ten má na vydání stanoviska 30 dnů. Vyřízení koncese pak trvá až 2 měsíce.

Freelancing (práce na volné noze) nemá jednu univerzální definici, obecně jde o práci nezávislých profesionálů nabízejících své služby na volném trhu. Typickým znakem je samostatnost, kdy člověk pracuje bez stálého zaměstnavatele a prodává své znalosti a dovednosti. Freelancer si přitom může volit různé formy spolupráce i podnikání podle situace – živnost, DPP, DPČ.

Švarcsystém je nelegální forma spolupráce, kdy osoba formálně vystupuje jako podnikatel (OSVČ), ale ve skutečnosti vykonává závislou práci pro jednoho zaměstnavatele. Typicky jde o situaci, kdy pracovník pracuje podle pokynů firmy, má pevnou pracovní dobu, používá její prostředky a je na ní ekonomicky závislý – tedy jako běžný zaměstnanec, jen bez pracovní smlouvy.

Fyzická osoba pro daňové účely je jednotlivec, který je poplatníkem daně z příjmů fyzických osob a dosahuje zdanitelných příjmů, například ze zaměstnání, podnikání, kapitálu, pronájmu nebo ostatních příjmů. Zjednodušeně lze říct, že jde o zaměstnance, podnikatele (OSVČ) nebo jednotlivce s jinými příjmy.

Právnícká osoba – ačkoli není fyzická osoba, má právní subjektivitu. Proto může vlastnit, uzavírat smlouvy, někoho žalovat atd. Typickým příkladem právnické osoby je společnost s ručením omezeným (s. r. o.), akciová společnost (a. s.), veřejná obchodní společnost (v. o. s.), komanditní společnost (k. s.) a další. Vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku a výmazem také zaniká. Musí vést účetnictví, což má specifický vliv na daně.

1 Video: Jak si zařídit živnost?

Video ukazuje celý postup vyřízení živnosti na živnostenském úřadu.

Jak si zařídit živnost?

<https://www.youtube.com/watch?v=es5SArYdrcM>

2 Aktivita: Živnostenský úřad v místě bydliště

Zjistěte, kde je v místě vašeho bydliště živnostenský úřad.

.....

3 Jednotný registrační formulář

Jednotný registrační formulář potřebný pro založení živnosti si můžete prohlédnout na následujícím odkaze Ministerstva průmyslu a obchodu.

Jednotný registrační formulář pro fyzické osoby.

<https://mpo.gov.cz/assets/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/crm-jednotny-registracni-formular/2017/6/Jednotny-registracni-formular.pdf>

4 Aktivita: Druhy živností

Určete u uvedených živností, o jaký druh živnosti se jedná. Zda o živnost řemeslnou, vázanou, volnou, nebo koncesovanou. Informace naleznete v přílohách živnostenského zákona. Jednotlivé živnosti doplňte do správných sloupců v tabulce níže:

Pekařství – obráběčství – provoz autoškoly – zpracování dřeva – provozování veřejných dražeb – provozování cestovní kanceláře – výroba zbraní – projektová činnost ve výstavbě – masérské služby – výroba textilií – kadeřnictví – kosmetika – oční optika – výroba potravinářských výrobků – provozování krematoria – výroba lihovin – zámečnictví – psychologické poradenství – výroba a úprava obuvi – výroba a prodej zvukových záznamů.

Řemeslné	Vázané	Volné	Koncesované
<i>pekařství</i>	<i>oční optika</i>	<i>výroba potravinářských výrobků</i>	<i>výroba lihovin</i>
<i>obráběčství</i>	<i>projektová činnost ve výstavbě</i>	<i>výroba textilií</i>	<i>výroba zbraní</i>
<i>zámečnictví</i>	<i>provoz autoškoly</i>	<i>výroba a oprava obuvi</i>	<i>provozování veřejných dražeb</i>
<i>kadeřnictví</i>	<i>psychologické poradenství</i>	<i>zpracování dřeva</i>	<i>výroba tepelné energie</i>
<i>kosmetické služby</i>	<i>masérské služby</i>	<i>výroba a prodej zvukových záznamů</i>	<i>provozování krematoria</i>

Přílohy k živnostenskému zákonu

https://mpo.gov.cz/assets/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/pravni-predpisy/2017/10/ZZ_UPLNE_ZNENI_prilohy_k_30_9_2017_WEB.pdf

5 Vyhledávání v živnostenském rejstříku

Znáte ve vašem okolí někoho, kdo podniká jako živnostník? Podívejte se do živnostenského rejstříku a zjistěte, jaké všechny informace o něm jsou veřejně dostupné. Pokud nikoho neznáte, zkuste zadat nějaké typické české jméno, určitě někdo takový podniká.

Portál živnostenského podnikání: Vyhledání podnikatelského subjektu

<https://rzp.gov.cz/verejne-udaje/cs/udaje/vyber-subjektu>

6 Možnosti financování podnikání a crowdfunding

Podnikatelé často řeší otázku, jak zafinancovat své podnikatelské záměry. Možností je celá řada. Mohou mít vlastní úspory, mohou požádat banku o úvěr, mohou oslovit investory.

Jedním z moderních způsobů investování je také **crowdfunding**. Například Hithit je česká crowdfundingová platforma, která umožňuje lidem získat finance na realizaci svých projektů od veřejnosti. Funguje na principu, že autor projektu zde zveřejní svůj nápad, stanoví cílovou částku a časový limit, dokdy chce peníze vybrat. Součástí projektu jsou také odměny pro přispěvatele, například hotový produkt, zážitek nebo symbolické poděkování. Lidé si tyto odměny vybírají a podle toho přispívají určitou částkou. Platforma funguje na principu „všechno, nebo nic“, což znamená, že pokud se nevybere celá cílová částka, peníze se vrátí přispěvatelům. V případě úspěchu autor peníze získá a zavazuje se dodat slíbené odměny. Hithit si z vybrané částky účtuje přibližně 9 % jako poplatek za zprostředkování a platby. Úspěch projektu často závisí na jeho propagaci, kterou si autor zajišťuje převážně sám. Na platformě se objevují různé typy projektů, například knihy, hudební alba, deskové hry nebo filmy. Hithit tak představuje moderní způsob financování, který propojuje tvůrce s lidmi ochotnými jejich nápady podpořit. Celkově uspěje přibližně 60 % projektů.

Podívejte se na stránky Hithit.com a vyberte si minimálně tři projekty, do kterých by vám dávalo smysl investovat.

Hithit – hledání projektu

<https://www.hithit.com/cs/search>

.....

.....

.....

Najděte další podobné platformy.

► *V Česku jsou také známé platformy Startovač a Donio, globálně pak Kickstarter a Indiegogo.*

7 Aktivita: Firma

Žáci se rozdělí do menších týmů. Každý tým si vymyslí firmu a její činnost. Zároveň musí:

- rozhodnout, jestli budou zaměstnávat lidi, nebo využívat freelancery,
- připravit krátký scénář spolupráce (smlouvy, způsob odměňování, pracovní podmínky).

Poté žáci dostanou další pokyny od vyučujícího.

Poznámka pro učitele: V tomto místě mají žáci v pracovním listu napsáno „poté žáci dostanou další pokyny od vyučujícího“. Je to záměr, aby netušili, na co si mají dávat pozor.

Vyučující dále žákům sdělí, aby obhájili, že **jejich model není švarcsystém**. Vyučující také může stanovit skupinku žáků jako komisi inspektorátu práce, která hodnotí jednotlivé firmy.

Na závěr proběhne **společná diskuse nad tím, co už může být švarcsystém**, jaké jsou jeho znaky a jak by to šlo u jednotlivých firem nastavit legálně.

Varovné signály, že se může jednat o švarcsystém:

- Pracovník pracuje převážně nebo jen pro jednoho „klienta“.
- Má pevnou pracovní dobu a musí být na pracovišti firmy.
- Řídí se pokyny nadřízeného jako zaměstnanec.
- Používá vybavení firmy (počítač, nástroje apod.).
- Nemůže si svobodně organizovat práci nebo odmítat zakázky.
- Má pravidelnou „mzdu“ místo fakturace za konkrétní výstupy.
- Firma ho prezentuje jako svého zaměstnance (e-mail, vizitky apod.).

8 Video: Švarcsystém jako pokušení

V prvních pěti minutách video vysvětluje, co je švarcsystém a proč je pro firmy i pracovníky lákavý – hlavně kvůli nižším odvodům a větší flexibilitě. Zároveň upozorňuje, že jde o obcházení zákoníku práce, protože vztah navenek vypadá jako podnikání, ale ve skutečnosti připomíná zaměstnání. Autor také naznačuje rizika, zejména možné pokuty a právní problémy pro firmy i samotné „OSVČ“.

Švarcsystém je pokušení

<https://www.youtube.com/watch?v=SvtziY0Nhdc>

9 Video: Švarcsystém v roce 2024, pokuty, kontroly, obrana

Autor kromě vysvětlení, co je to švarcsystém, ukazuje na konkrétních příkladech, jak takové vztahy v praxi vypadají a proč mohou představovat problém z hlediska zákona. Součástí je i upozornění na rizika a důsledky, které z toho mohou plynout pro firmy i jednotlivce. Ačkoli je video staršího data, jsou zde popsány zajímavé souvislosti.

Švarcsystém v roce 2024, pokuty, kontroly, obrana

<https://www.youtube.com/watch?v=ZZuwYPxPWns>

Poznámka: Dne 1. 12. 2024 vstoupila v platnost směrnice (EU) 2024/2831 EU, která má být implementována do zákonů ČR do 2. prosince 2026. Jedná se o tzv. směrnici o práci na platformách, která se zaměřuje na tzv. falešné podnikání. Směrnice má chránit lidi, kteří pracují přes aplikace jako Uber, Bolt nebo Wolt. Řeší situace, kdy jsou tito lidé označováni jako podnikatelé (OSVČ), ale ve skutečnosti pracují podobně jako zaměstnanci – firma jim určuje podmínky, kontroluje je a hodnotí. Nově platí, že pokud práce vypadá jako zaměstnání, automaticky se za zaměstnání považuje. Firma pak musí dokázat, že tomu tak není, což je velká změna oproti dřívějšímu. Směrnice má omezit tzv. falešné podnikání a zajistit lidem férovější pracovní podmínky.

10 Obchodní rejstřík

Vyhledejte v obchodním rejstříku, co vše lze zjistit o společnostech, které jsou v něm zapsané. Prohlédněte si také úplný výpis. Společnost si zvolte dle vlastního výběru. Níže jsou uvedeny příklady známých obchodních korporací typu s. r. o. a a. s., které jsou zapsány v ČR v obchodním rejstříku:

Alza.cz a.s., Rohlik.cz investment a.s., Notino, s.r.o., Seznam.cz, a.s., Mall, s.r.o., ČEZ, a. s., Komerční banka, a.s., Česká spořitelna, a.s., Škoda Auto a.s.

Veřejný rejstřík a Sběrka listin

<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>

.....

.....

.....

.....

PODNIKÁNÍ A DANĚ

Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	1.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka, Matematika

Standard finanční gramotnosti (okruh)	Hospodaření domácnosti
Výstup RVP	Finanční gramotnost
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci: • spočítají správné odvody na zdravotní a sociální pojištění u živností, • určí základ daně z příjmů u živností, • spočítají nejvhodnější variantu příjvýmku.
Časová dotace	Max. 4 hodiny
Forma práce	Samostatná
Pomůcky, vč. digitálních	Papír, psací potřeby, kalkulačka, internet

Komentář pro vyučující

Tento pracovní list navazuje na všechny předchozí listy tohoto tématu a sjednocuje znalosti žáků. Cílem je tyto znalosti dále rozvíjet a aplikovat je na konkrétní situace spojené s podnikáním fyzických osob. Důraz je kladen především na:

- porozumění rozdílu mezi **skutečnými a paušálními výdaji** a schopnost rozhodnout, která varianta je výhodnější,
- pochopení principu výpočtu **základu daně a daně z příjmů**,
- orientaci v základních odvodech OSVČ (**zdravotní a sociální pojištění**) v kontextu hlavní a vedlejší činnosti,
- aplikaci znalostí na reálné situace (např. přivýdělek studenta a volba nejvýhodnější formy).

Úlohy jsou koncipovány jako praktické a výpočtové. Doporučuje se vést žáky k tomu, aby své postupy nejen vypočítali, ale také **slovně zdůvodnili**, proč je dané řešení výhodnější.

Poznámka: Všechny údaje uvedené v těchto textech jsou vázány na platnost v roce 2026. Před použitím těchto textů je nutné, aby vyučující platnost daných údajů překontroloval.

PODNIKÁNÍ A DANĚ

ZÁKLADNÍ POJMY

Daň z příjmů odvádí živnostník jednou ročně v rámci daňového přiznání. Sazba daně činí 15 % ze základu daně. Na část základu daně přesahující 36násobek průměrné mzdy se uplatňuje sazba 23 %.

Základ daně – dvě možnosti výpočtu:

- a) $ZD = \text{skutečné příjmy} - \text{skutečné výdaje}$. Je nutné vést daňovou evidenci.
- b) $ZD = \text{skutečné příjmy} - \text{paušální výdaj}$. Skutečné příjmy jsou součtem faktur, které byly poplatníkovi uhrazeny. Paušální výdaj je zákonem stanovené procento z příjmů živnostníka. Nejedná se tedy o součet skutečných nákladů, ale o procentuální část z dosažených příjmů.
- c) Lze je uplatnit nejvýše z příjmů do 2 000 000 Kč. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 7 odst. 7.

Paušální daň je pro OSVČ dobrovolný režim, který spojuje daň z příjmu, sociální a zdravotní pojištění do jedné měsíční platby. Jedná se o přesně stanovenou částku (pro dané pásmo), a někdy tak může být výhodnější než individuálně vypočtená daň, viz výše. Umožňuje podnikatelům s příjmy do 2 mil. Kč nepodávat daňové přiznání ani přehledy. K paušální dani se lze přihlásit Oznámením o vstupu do paušálního režimu na finančním úřadě, zpravidla do 10. ledna daného roku. Platí se vždy do 20. dne v měsíci. Podmínky pro paušální daň jsou uvedeny v zákoně o dani z příjmů v § 7a. Aktuální výše pásem pro platby paušální daně je uvedena v následujícím odkazu na stránkách Finanční správy <https://financnisprava.gov.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/obecne-informace>.

Poznámka: Paušální daň není totéž co paušální výdaj. Paušální výdaj je vysvětlený výše.

Hlavní činnost – živnostník má podnikání jako hlavní výdělečnou činnost.

Vedlejší činnost – podnikání není pro živnostníka hlavním zdrojem příjmů. Jedná se o přivýdělek při hlavní pracovní smlouvě u studentů, rodičů na rodičovské dovolené atd.

Sociální pojištění: 29,2 % z vyměřovacího základu (VZ). $VZ = \frac{1}{2} (\text{příjmy} - \text{výdaje})$. Pro každý rok je stanoven minimální VZ, tedy minimum, které podnikatel musí zaplatit:

- u hlavní činnosti je minimální měsíční vyměřovací základ 19 587 Kč (2026), tj. minimální záloha na pojistné 5 720 Kč měsíčně;
- u vedlejší činnosti je minimální měsíční vyměřovací základ 5 387 Kč (2026), tj. minimální záloha na pojistné 1 573 Kč měsíčně.

Pokud ale OSVČ nepřesáhne rozhodnou částku (pro rok 2026 je to 117 521 Kč), nevzniká povinnost platit pojistné ani zálohy. Aktuální VZ lze zjistit například na stránkách České správy sociálního zabezpečení: <https://www.cssz.gov.cz/zmena-vyse-minimalnich-zaloh-osvc-v-roce-2024>.

Zdravotní pojištění: 13,5 % z vyměřovacího základu (VZ). $VZ = \frac{1}{2}$ (příjmy – výdaje). OSVČ, za něž platí pojistné stát (např. důchodci, studenti aj.), nemají nově od 1. 1. 2026 povinnost hradit zálohy na pojistné nejen v prvním roce podnikání, ale i v dalších letech. Výše pojistného na zdravotní pojištění bude vypočítána na přehledu OSVČ za daný kalendářní rok. Minimální platba:

- u hlavní činnosti pro rok 2026 je 3 306 Kč. Je stanovena jako 13,5 % z 50 % průměrné mzdy;
- u vedlejší činnosti je záloha 0 Kč a skutečná výše platby se spočítá až zpětně podle skutečného ZD, tedy podle přehledů.

SHRUTÍ PRO ŽÁKY

Student (SŠ 18+ nebo VŠ) jako OSVČ je pro stát OSVČ na vedlejší činnost (protože za studenta zároveň platí zdravotní pojištění stát).

Zdravotní pojištění – během roku student neplatí žádné zálohy. Po roce (zdaňovacím období) podá přehled na zdravotní pojišťovnu a zaplatí 13,5 % z poloviny ZD. Neplatí se žádné minimum.

Sociální pojištění – do rozhodné částky (pro rok 2026 je to 117 521 Kč) student neplatí sociální pojištění vůbec. Při překročení rozhodné částky doplatí SP zpětně podle přehledů a v dalším roce začne platit zálohy.

1 Příklady: Základ daně – výdajový paušál, nebo skutečné výdaje?

a) Rozhodněte, zda je pro OSVČ výhodnější využít jako základ daně výdajový paušál, nebo skutečné výdaje; **výsledek zdůvodněte**. Jako vedlejší činnost provozuje na základě živnostenského oprávnění tzv. ostatní živnost. Případný paušální výdaj z příjmů by byl ve výši 60 % z příjmů. Vykázal příjmy ve výši 240 000 Kč a skutečné výdaje ve výši 149 000 Kč.

➤ $240\,000 - 149\,000 = 91\,000 \text{ Kč}$ *skutečné výdaje*

➤ $240\,000 - (240\,000 \times 0,6) = 96\,000 \text{ Kč}$ *paušální výdaj*

OSVČ uplatní skutečné výdaje, protože vedou k nižšímu základu daně (91 000 Kč oproti 96 000 Kč při paušálu). Poznámka: V tomto případě je nutné vést daňovou evidenci, aby bylo možné výdaje prokázat.

b) Vypočítejte, zda je pro danou OSVČ lepší jako základ daně využít výdajový paušál, nebo skutečné výdaje. Jako vedlejší činnost provozuje na základě živnostenského oprávnění tzv. řemeslnou živnost. Případný paušální výdaj z příjmů by byl ve výši 80 % z příjmů. Vykázal příjmy ve výši 195 525 Kč a skutečné výdaje ve výši 90 124 Kč. Zároveň vypočítejte daň z příjmů, pokud uplatňuje v daňovém přiznání pouze slevu na poplatníka 30 840 Kč.

► $195\,525 - 90\,124 = 105\,401 \text{ Kč}$ *skutečné výdaje*

► $195\,525 - (195\,525 \times 0,8) = 39\,105 \text{ Kč}$ *paušální výdaje*

OSVČ uplatní paušální výdaje, protože vedou k výrazně nižšímu základu daně (39 105 Kč oproti 105 401 Kč při uplatnění skutečných výdajů).

Výpočet daně z příjmů

Zaokrouhlený ZD na stovky dolů: *39 100 Kč*

Daň z příjmů FO před slevami, 15 % ze ZD: *15 % ze ZD: 5 865 Kč*

Daň z příjmů FO po slevách: *5 865 Kč – 30 840 Kč sleva na poplatníka = 0 Kč*

2 OSVČ jako vedlejší činnost a platba zdravotního a sociálního pojištění

Níže jsou uvedeny modelové příklady studenta podnikajícího jako OSVČ, tady na vedlejší činnost. U každého příkladu určete, zda a kolik platí student ZP a SP.

a) Student má zisk 50 000 Kč (příjmy – výdaje) za rok

- Vyměřovací základ: *25 000 Kč*
- Zdravotní pojištění: $25\,000 \times 0,135 = 3\,375$
- Kdy ZP zaplatí? *doplatek po podání přehledu*
- Sociální pojištění:
- Kdy SP zaplatí? *Neplatí, protože nedosáhl rozhodné částky (117 521 Kč).*

b) Student má zisk 150 000 Kč (příjmy – výdaje) za rok

- Vyměřovací základ: *75 000 Kč*
- Zdravotní pojištění: $75\,000 \times 0,135 = 10\,125 \text{ Kč}$
- Kdy ZP zaplatí? *doplatek po podání přehledu*
- Sociální pojištění: $75\,000 \times 0,292 = 21\,900 \text{ Kč}$

- Kdy SP zaplatí? *Protože překročil rozhodnou částku (117 521 Kč), vzniká mu povinnost platit sociální pojištění. V prvním roce podnikání zaplatí tuto částku jednorázově po podání přehledu. V dalších letech bude platit zálohy stanovené Okresní správou sociálního zabezpečení a případný rozdíl buď doplatí, nebo mu bude vrácen.*

c) Student má zisk 300 000 Kč (příjmy – výdaje) za rok

- Vyměřovací základ: *150 000 Kč*
- Zdravotní pojištění: *$150\,000 \times 0,135 = 20\,250\text{ Kč}$*
- Kdy ZP zaplatí? *doplatek po podání přehledu*
- Sociální pojištění: *$150\,000 \times 0,292 = 43\,800\text{ Kč}$*
- Kdy SP zaplatí? *V prvním roce podnikání zaplatí tuto částku jednorázově po podání přehledu. V dalších letech bude platit zálohy stanovené Okresní správou sociálního zabezpečení a případný rozdíl buď doplatí, nebo mu bude vrácen.*

3 Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2025

Jednotný registrační formulář potřebný pro založení živnosti si můžete prohlédnout na následujícím odkaze Ministerstva průmyslu a obchodu.

Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2025

<https://1url.cz/Teqpc>

4 Výpočet odvodů daně z příjmu, zdravotního a sociálního pojištění

Antonín má 18 let, studuje čtvrtým rokem střední školu. Má možnost si při studiu vydělat 7 500 Kč měsíčně, tedy 90 000 Kč ročně. Zvažuje, zda tento přivýdělek má realizovat formou DPP, DPČ, nebo si zařídit živnost volnou a uplatňovat výdajový paušál ve výši 60 % z příjmů, přičemž bude uplatňovat i slevu na poplatníka. Vypočítejte odvody daně z příjmu, ZP, SP pro jednotlivé varianty.

a) Dohoda o provedení práce, nepodepsal prohlášení poplatníka

Hrubý příjem: **7 500 Kč**

Srážková daň 15 %: **1 125 Kč**

Sociální pojištění 7,1 %: **0 Kč, neodvádí se**

Zdravotní pojištění 4,5 %: **0 Kč, neodvádí se**

Čistý příjem: **6 375 Kč**

Za rok odvedeno na ZP a SP: **0 Kč**

Roční čistý příjem v případě, že podá daňové přiznání: **90 000 Kč, protože si uplatní slevu na poplatníka**

b) Dohoda o pracovní činnosti, podepsal prohlášení poplatníka

Hrubý příjem: **7 500 Kč**

Sociální pojištění 7,1 %: **533 Kč**

Zdravotní pojištění 4,5 %: **338 Kč**

Daň po uplatnění slev: **$1\,125 - 2\,570 = 0$ Kč**

Čistý příjem měsíční: **$7\,500 - 533 - 338 = 6\,629$ Kč**

Za rok odvedeno na ZP a SP: **10 425 Kč**

Roční čistý příjem v případě, že podá daňové přiznání: **$6\,629 \times 12 = 79\,548$ Kč**

c) Živnostenské oprávnění

Základ daně: **36 000 Kč** ($90\,000 - (90\,000 \times 0,6)$)

Vyměřovací základ: **18 000 Kč** ($1/2$ z 36 000 Kč)

Sociální pojištění roční: **0 Kč** (pod limit 117 521 Kč)

Zdravotní pojištění roční: **2 430 Kč** ($18\,000 \times 0,135$), zaplatí po podání přehledu

Daň po uplatnění slev: **0 Kč** ($5\,400$ Kč – $30\,840$ Kč roční sleva na poplatníka)

Roční čistý příjem: 87 570 Kč

► **Nejvýhodnější pro Antonína je pracovat na DPP, pokud si podá daňové přiznání, na druhém místě je pracovat na živnostenské oprávnění. Nejméně výhodná varianta je DPČ.**

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Investování: Úspory, spořicí účty, termínované vklady
Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	3.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka, Informatika, Matematika

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Přebytek rozpočtu domácnosti: Spoření a Investice
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žák se orientuje na trhu se spořicími a termínovanými účty. Analyzuje podmínky na trhu a doporučí nejvhodnější produkt.
Časová dotace	2 vyučovací hodiny
Pomůcky, vč. digitálních	Papír, kalkulačka, přístup k internetu

Komentář pro vyučující

Pracovní list je koncipován tak, aby se žáci seznámili se základními pojmy k dané problematice. Následují úlohy, které postupně navádí žáka ke komplexnímu pochopení v této oblasti.

ÚSPORY, SPOŘICÍ ÚČTY, TERMÍNOVANÉ VKLADY

ZÁKLADNÍ POJMY

Finanční investice – vklad peněžních prostředků do nástrojů finančního trhu za účelem jejich **zhodnocení**, tedy zvětšení objemu.

Úspory – část příjmů, které domácnosti neutratí hned, ale odloží na **pozdější použití**. Ačkoli i úspory lze málo zhodnocovat, například na spořicímu účtu, v jejich případě jde primárně o **bezpečí, vysokou likviditu** (mám peníze rychle k dispozici), **rezervu** a **minimální riziko jejich ztráty**.

Vhodné produkty – produkty finančního trhu, které řadíme spíše mezi úspory, tedy s nízkým rizikem, patří sem hotovost, běžné účty, spořicí účty, termínované účty.

Složené úročení – úrokové výnosy se pravidelně připisují k jistině a dále se úročí. Úroky vydělávají další úroky.

30 % z příjmů – současné teorie uvádí, že až 30 % z příjmů domácnosti by mělo být použito na úspory (rezervy) a investice.

Zdanění – výnosy z úroků jsou zdaněny 15% daní z příjmů fyzických osob.

Výše rezervy – obecně se uvádí, že každý by měl mít rezervu ve výši minimálně tří až šesti měsíčních příjmů.

Hotovost – nejen s ohledem na možné výpadky proudu je vhodné mít doma hotovost alespoň ve výši jednoho měsíčního příjmu.

Inflace – zjednodušeně lze říct, že inflace znamená znehodnocení peněz. Při inflaci dochází k růstu průměrné cenové hladiny. Pokud se například zvýší množství peněz v ekonomice, peníze ztrácejí hodnotu a prodejci následně zdražují, aby za své produkty získali stejnou reálnou hodnotu.

Kumulovaná inflace – sleduje celkovou inflaci za delší sledované období (několik let). Zde je nutné si uvědomit, že zde dochází k uplatnění principu složeného úročení. Kumulovaná inflace vyjadřuje, o kolik se celkově zvýšila cenová hladina ve srovnání se začátkem sledovaného období.

1 Zkratky za procenty

U finančních produktů se za symbolem % často uvádějí různé zkratky. Ty nám říkají, jak často se úrok z částky počítá, a tedy připisuje. Přiřaďte zkratky ke správnému období. Pomoci vám může doslovné označení období v závorce.

p.s. (per semestre)	půlroční úročení
p.a. (per annum)	roční úročení
p.q. (per quartale)	čtvrtletní úročení
p.d. (per diem)	denní úročení
p.m. (per mensem)	měsíční úročení

2 Srovnání spořicíh účtů

Spořicí účet je bankovní produkt, který je vhodný k uložení volných finančních prostředků (úspor) s vyšší úrokovou sazbou než u běžného účtu. Výhodou je, že peníze zůstávají neustále dostupné (likvidní) a lze je kdykoli převést na běžný účet nebo vybrat, což z něj dělá ideální nástroj pro tvorbu finanční rezervy.

Pro rychlou orientaci na trhu využijte online srovnávačů spořicíh účtů. Takové srovnávače naleznete například na:

<https://www.mesec.cz>

<https://www.finance.cz>

<https://www.penize.cz>

Projděte si podobné servery (výše) a odpovězte na následující otázky.

A) V jakém rozsahu nabízí banky úroky na spořicíh účtech?

➔ *Prosinec 2025 je standardní rozpětí od 2 do 4,5 % p.a. Na trhu samozřejmě najdete produkty s vyšší i nižší úrokovou mírou.*

B) Existuje limit v podobě minimálního vkladu? Pokud ano, upřesněte.

➔ *Většina bank nemá povinnost minimálního vkladu, některé chtějí ale například min. 100 Kč, jiné i několik tisíc.*

C) Existuje limit v podobě maximální částky na spořicím účtu? Pokud ano, upřesněte.

➔ *Ano, spousta bank limituje objem peněz na spořicím účtu shora. Například max. 450 000 Kč.*

UČITEL

Žákům je nutné zdůraznit, že se jedná pouze o orientační údaje; pokud by se v reálném životě rozhodovali, který spořicí účet zvolit, je nutné si vše ověřit na stránkách konkrétní banky!

Pojištění vkladů

Vklady v bankách nebo družstevních záložnách jsou pojištěny ve výši 100 %, maximálně však do ekvivalentu 100 000 EUR dle aktuálního přepočtu Kč/EUR.

3 Složené úročení

Doplňte následující tabulku. Vypočítejte složené úročení během 4 let v případě, že jste uložili na spořicí účet částku 200 000 Kč při ročním úročení 4 %. Zároveň si uvědomte, že z připsaného úroku je vám sraženo 15 % jako daň z příjmů fyzických osob. Tuto daň za vás odvede banka, proto se o nic již starat nemusíte. Pro účely tohoto příkladu zaokrouhlujeme připsaný úrok ponížený o daň na celá čísla podle matematických pravidel.

	Částka na začátku úrokového období	Připsaný úrok ponížený o daň	Částka na konci úrokového období
2025	200 000	$200\,000 \times 0,04 = 8\,000 \text{ Kč}$ $8\,000 \times 0,85 \text{ (85 \% zůstane)} =$ 6 800	$200\,000 + 6\,800 =$ 206 800
2026	206 800	$206\,800 \times 0,04 \times 0,85$ 7 031	213 831
2027	213 831	7 270	221 101
2028	221 101	7 483	228 584 <i>228 619 (pokud bychom nezaokrouhlovali)</i>

Z výše uvedeného příkladu vidíme jasně, jak složené úročení funguje. Nicméně pokud bychom tak chtěli počítat například úložku na 20 let, bylo by to poněkud zdouhavé. Proto máme k dispozici vzoreček:

$$K_n = K_o \left(1 + \frac{i(1-d)}{m} \right)^n$$

K_n ...budoucí hodnota kapitálu, splatná částka

K_o ...současná hodnota kapitálu, jistina

d ... srážková daň z úroků

i ... roční úroková sazba

n ... počet úrokových období, po které byl kapitál uložen

m ... frekvence úročení (tedy kolikrát jsou úroky připsovány do roka);

$m = 1$, úročení 1× ročně, $m = 2$, úročení 2× ročně, tedy pololetně, $m = 4$, úročení 4× ročně, tedy čtvrtletně

Nyní vypočítejte stejný příklad pomocí vzorce. Výslednou částku zaokrouhlete na celá čísla podle matematických pravidel.

$$\Rightarrow K_n = 200\,000 \times (1 + (0,04 \times (1 - 0,15)) / 1)^4 = \mathbf{228\,619} \text{ (zaokr. na celé číslo dle matematických pravidel)}$$

Poznámka: Výsledná částka podle vzorce je vyšší. Stalo se to díky zaokrouhlování podle zadání v jednotlivých letech. **Vidíte, jak veliký vliv ve světě financí má zaokrouhlování na výslednou částku?**

Vypočítejte tentýž příklad, ale nyní uvažujte úročení měsíční, které je v praxi běžné. Vklad 200 000 Kč na 4 roky, úrok 4 % p.a., zdanění úrokových výnosů 15 %. Pro zjednodušení neuvažujeme žádný vklad ani výběr během této doby.

$$\Rightarrow 200\,000 \times (1 + (0,04 \times (1 - 0,15)) / 12)^{48} = \mathbf{229\,092\,Kč} \text{ (zaokr. na celé číslo dle matematických pravidel)}$$

Bonusová informace: Výše finančních prostředků na spořicímu účtu se může měnit každý den. Zákazníci si mohou vkládat a vybírat peníze, jak potřebují. Proto je běžnou praxí úročení denní. Banka **každý den spočítá denní úrok** z aktuálního zůstatku, na konci měsíce **sečte denní úroky**, z výsledku strhne **15% daň** a **čistý úrok připsá na účet**.

4 Termínovaný účet

Termínovaný účet/vklad je bankovní produkt, při kterém se klient zavazuje uložit své finanční prostředky na předem sjednanou dobu (např. měsíce, roky) s tím, že je po tuto dobu nesmí vybírat. Za to má garantovaný výnos bankou v podobě fixní (neměnné) úrokové míry. Úročení tohoto vkladu bývá vyšší než u klasického spořicího účtu. Je vhodný pro dlouhodobější úspory, pokud klient ví, že peníze nebude potřebovat, a chce je bezpečně zhodnotit.

Vaše babička má 400 000 Kč. Bojí se investovat, a proto vás požádala, abyste jí vybrali na trhu vhodný termínovaný vklad s dobou uložení ideálně na 2 roky. Jaký produkt byste jí doporučili?

A) Název společnosti:

B) Výše úroků / období:

C) Vypočítejte, jak vysokou částku si babička po 2 letech převede na běžný účet.

.....

UČITEL

Výsledek záleží na tom, jaké konkrétní produkty žáci najdou.

Žáci velmi pravděpodobně zjistí, že je pro babičku výhodnější uložit si peníze nejprve na jeden termínovaný účet, například na dobu 6 měsíců, a pak je převést na jiný termínovaný vklad u jiné banky. Níže uvedená ukázka pocházející z ČSOB ilustruje, že úroky při kratší době uložení mohou být mnohdy výhodnější.

<https://www.csob.cz/lide/sporeni/terminovany-vklad>

Jakou sazbu dostanu

2,20 % p.a. na 3 měsíce

2,50 % p.a. na 6 měsíců

2,40 % p.a. na 12 měsíců

5 Komplexní úloha

Představte si, že máte k dispozici **100 000 Kč**, které chcete uložit na dobu **3 let**. Vaším úkolem je porovnat různé způsoby uložení peněz a rozhodnout, **který z nich je nejvýhodnější**. V úvahu berte výhody a nevýhody zvažované možnosti, nominální a reálné zhodnocení. Při výpočtu reálného zhodnocení uvažujte také kumulovanou míru inflace za 3 roky 4,5 %. Při výpočtu si pomozte vzorečkem pro složené úročení, viz výše.

Nápověda: Reálný výnos je výnos očištěný o inflaci. K výpočtu **reálné hodnoty peněz** při úvaze kumulované inflace (inflace za sledované 3 roky) použijte tento vzorec:

reálná hodnota = nominální hodnota peněz / (1 + (kumulovaná inflace / 100)), tedy

$$\text{reálná hodnota} = \text{nominální hodnota peněz} / 1,045$$

UČITEL

Kumulovaná inflace není součet inflací v jednotlivých letech, ale násobky (stejně jako složené úročení). Jestliže je inflace po dobu 3 let každý rok 2 %, pak kumulovaná inflace je $1,02^3$, to je 1,0612, tedy 6,12 %.

K dispozici máte 3 varianty uložení peněz.

Varianta A: Spořicí účet	Varianta B: Termínovaný účet	Varianta C: Peníze doma
Úroková sazba: 3,5 % p.a.	Úroková sazba: 3,0 % p.a.	Úroková sazba: 0 %
Úrok není po celou dobu garantován	Úrok je pevně daný po celou dobu 3 let	
Daň 15 % z úrokových výnosů	Daň 15 % z úrokových výnosů	

Vyplňte následující tabulku:

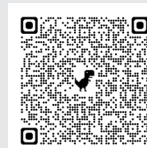
	Spořicí účet	Termínovaný účet	Peníze doma
Nominální hodnota na účtu po 1 roce	102 975	102 550	0
Nominální hodnota na účtu po 3 letech	109 193	107 847	0
Garantovaný výnos A/N	N	A	
Reálná hodnota celkové částky na účtu po 3 letech, tedy po očištění od inflace	104 491	103 203	95 694
Výhody / Nevýhody	– není garantovaný výnos + pojištění vkladu + peníze jsou kdykoliv dostupné	+ úrok je garantován + pojištění vkladu – po dobu vkladu nelze na peníze sáhnout	– možnost krádeže – největší ztráta při inflaci + peníze jsou dostupné v případě nepříznivých vlivů

6 Kvíz: Vyznáte se ve spořicích produktech?

Kvíz vznikl pod záštitou Garančního systému finančního trhu.

<https://lurl.cz/VJf4D>

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Investování: Akcie
Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	3.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Přebytek rozpočtu domácnosti: Investice
Výstup RVP	Finanční gramotnost
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žáci ovládají základní znalosti o akcích, rozhodují o vhodné investiční strategii.
Časová dotace	1 vyučovací hodina
Pomůcky, vč. digitálních	Papír, kalkulačka

Komentář pro vyučující

V úvodu se žáci seznámí se základními ekonomickými pojmy k dané problematice. Aktivita jsou koncipovány tak, aby vedly k ucelenému pochopení tématu. Učitel má možnost využít jen vybrané aktivity v souladu se svým záměrem výuky.

AKCIE

ZÁKLADNÍ POJMY

Akcie – cenný papír, který emituje akciová společnost ve výši svého základního kapitálu. Prodejem těchto akcií si společnost zajistí finanční prostředky na svůj provoz.

Práva z držení akcií

- 1) právo účastnit se valné hromady (spoluúčast na řízení společnosti)
- 2) právo na likvidační zůstatek
- 3) právo na dividendu

Dividenda – podíl na zisku, který společnost za rok vytvořila. O vyplacení dividend rozhoduje valná hromada, která může například rozhodnout, že zisk použije k rozvoji firmy, a tudíž dividendy nevyplatí.

Zdanění dividendy – 15% daň z příjmů fyzických osob

Hodnotová strategie – hledání **podhodnocené akcie** na základě fundamentální analýzy (zkoumá všechny ekonomické i politické faktory). Tedy akcie, které se na trhu prodávají levněji, než jaká je jejich skutečná hodnota.

Růstová strategie – strategie hledá společnosti, u kterých lze očekávat prudký růst zisku.

Dividendová (stabilní) strategie – sleduje se nominální (číselně vyjádřená) dividendy vůči tržní hodnotě akcie. Dividendový investor požaduje výnosnost na úrovni 5–6 %.

Konzervativní investor – nerad příliš riskuje, dává přednost ochraně kapitálu, a tudíž akceptuje nižší výnosy.

Dynamický investor – cílí na maximální výnos, je ochoten podstoupit vysoké riziko.

1 Nadhodnocené, podhodnocené a adekvátně oceněné akcie

Pro zjednodušení si představme akciovou společnost, která má základní kapitál 130 mil. Kč. Společnost se rozhodla, že vydá akcie o nominální hodnotě 1 000 Kč. Nominální hodnota je hodnota uvedená na akcii. Za tyto peníze si koupila lokomotivu (104 mil. Kč) a 3 vagóny (každý za 2 mil. Kč). Dále má 20 mil. Kč na bankovním účtu.

Kolik akcií o nominální hodnotě 1 000 Kč vydala akciová společnost?

➔ 130 000 kusů

Nyní si představme pro zjednodušení, že všechny akcie této společnosti se na burze prodávají za 1 200 Kč za akcii.

A) Společnost si za rok vydělala 6 mil. Kč a uložila si je na bankovní účet. O jakou akcii se jedná? Zakroužkujte správné řešení.

Nadhodnocené akcie

Podhodnocené akcie

Adekvátně oceněné akcie

B) Společnost si ze zisku 26 mil. Kč koupila dalších 5 vagónů celkem za 10 mil. Kč a zbytek uložila na bankovní účet. O jakou akcii se jedná? Zakroužkujte správné řešení.

Nadhodnocené akcie

Podhodnocené akcie

Adekvátně oceněné akcie

C) Společnost má stále hodnotu 130 mil. Kč a její akcie se prodávají za 900 Kč. O jakou akcii se jedná? Zakroužkujte správné řešení.

Nadhodnocené akcie

Podhodnocené akcie

Adekvátně oceněné akcie

2 Investiční rozhodování

U následujících případů rozhodněte, zda akcie nakoupit, prodat, nebo držet. Své rozhodnutí podpořte argumenty. Pracujte ideálně ve skupinách po 2–4 žácích. U každé varianty zvažte, jak by se zachoval konzervativní a jak dynamický investor.

A) Situace: Firma SkyMedia

Nákupní cena: 300 Kč

Aktuální tržní cena: 620 Kč

Odhad reálné hodnoty: 450 Kč

Informace o firmě

- Rychlý růst ceny díky mediálnímu humbuku
- Zisky stagnují, dluh roste
- Firma zatím nepředstavila nový produkt
- Analytici začínají snižovat doporučení

➔ *Konzervativní investor. Řešení: **PRODAT**. Zdůvodnění:*

- *Akcie je výrazně nadhodnocená*
- *Růst ceny není podpořen růstem firmy*
- *Vysoké riziko korekce*
- *Prodej = realizace zisku*

Dynamický investor by se pravděpodobně rozhodl stejně, protože zisky stagnují, tak ani pro něho nemá smysl držet akcie kvůli případným dividendám.

B) Situace: Firma HealthFuture

Aktuální tržní cena: 180 Kč

Odhad reálné hodnoty: 320 Kč

Informace o firmě

- Firma vyrábí technologie pro prevenci zdraví
- Má nové dlouhodobé zakázky
- Nízký dluh, rostoucí tržby
- Akcie krátkodobě klesla kvůli panice na trhu

➔ *Konzervativní i dynamický investor. Řešení: **KOUPIT**. Zdůvodnění:*

- *Akcie je podhodnocená*
- *Problém je krátkodobý, ne strukturální*
- *Vysoký potenciál růstu ceny*
- *Dobrá příležitost pro dlouhodobého investora*

C) Situace: Firma TechStabil

Nákupní cena: 400 Kč

Aktuální tržní cena: 460 Kč

Odhad reálné hodnoty: 450–480 Kč

Informace o firmě

- Stabilní firma s mírným růstem
- Pravidelně vyplácí dividendu
- Žádné zásadní novinky na obzoru
- Trh je nejistý

➔ *Odpověď: Konzervativní i dynamický investor. **Řešení: DRŽET** (nejčastější). Zdůvodnění:*

- *Akcie je férově oceněná*
- *Firma je stabilní*
- *Prodej ani nákup nepřináší jasnou výhodu*
- *Vyčkávání je racionální strategie*

***Alternativní řešení: PRODAT.** Zdůvodnění:*

- *Pokud je investor krátkodobý*
- *Chce realizovat menší zisk*
- *Bojí se poklesu trhu*

Správné jsou obě odpovědi, pokud jsou dobře zdůvodněné.

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Investování: Manipulace na akciových trzích
Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	3.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka

Forma práce	Forma skupinová → Simulační hra: „Jak se tvoří tržní cena akcie?“
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Přebytek rozpočtu domácnosti: Investice
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žák pochopí, jak se tvoří cena akcií na trhu a jak může být tato cena ovlivňována.
Časová dotace	1 vyučovací hodina
Pomůcky, vč. digitálních	Papír, kartičky z příloh

Komentář pro vyučující

Žáci si formou hry osvojí znalost tvorby cen akcií na burzách a uvědomí si spoustu aspektů, které mají vliv na konečnou cenu, za kterou se akcie obchodují.

MANIPULACE NA AKCIOVÝCH TRZÍCH

1 Simulační hra

(1) ROLE

- Běžní investoři (většina třídy)
- Manipulátoři trhu (2–3 žáci, tajně)
- Regulátor trhu (1 žák)

Každý žák dostane kartičku s popisem své role a investiční strategií. Nikdo nesmí druhým ukázat své kartičky. Počty kartiček si učitel uzpůsobí reálnému počtu žáků. Jediný, kdo sdělí svoji roli všem, je Regulátor trhu. Žákům existenci manipulátorů nesděluje. Do hry vstupuje každý žák s tím, že akcie firmy ANUT, a.s., již vlastní. Učitel celou hru moderuje.

(2) CÍL HRY

Žáci pochopí:

- že cena akcie se nemusí vždy měnit kvůli kvalitě firmy,
- jak informace, emoce a chování davu ovlivňují trh,
- proč jsou manipulace neetické a zakázané,
- jak se jako investor nenechat nachytat.

(3) PŘÍPRAVA HRY

Vytiskněte si:

- přílohu 1 (počet vytištěných kartiček zvolte podle počtu žáků, kteří se budou hry účastnit),
- přílohu 2.

Přílohu 3 lze zobrazit na interaktivní tabuli nebo ji můžete na tabuli přepsat.

(4) PRŮBĚH HRY

1. Hra probíhá ve 4 kolech. 1 kolo = 1 týden. V každém kole musí žáci nakupovat, prodávat nebo držet (neprodávají ani nenakupují) akcie společnosti ANUT, a.s.(1)

2. Regulátor sdělí třídě základní informace o firmě.

- Počáteční cena akcie: 100 Kč
- Firma má stabilní zisky
- Reálná hodnota akcie: 105 Kč (zná ji jen regulátor, žákům nesděluje)

3. Každý žák obdrží svoji roli (viz příloha). Jakou hraje roli, nesmí nikomu prozradit. Na papír si píše všechny své nákupy a prodeje a částku, za kterou prodal nebo nakoupil.

4. První kolo. Učitel přečte první zprávu (viz příloha). Potom sdělí žákům, že mají chvíli čas, aby se rozhodli, zda akcii nakoupí, či nikoliv. Mohou o tom vzájemně diskutovat. Učitel spočítá, kolik žáků nakupuje za cenu 100 Kč a kolik žáků za tuto cenu prodává. Pro zjednodušení neřešíme množství obchodovaných akcií, pouze jestli nakupuje, nebo prodává. Učitel kolo vyhodnotí a napíše na tabuli výslednou cenu akcie, za kterou se bude akcie prodávat v dalším kole. Postup výpočtu prodejní ceny akcie je uveden v bodě 8.

5. Druhé kolo. Učitel přečte druhou zprávu. Žáci mají opět chvíli čas na své rozhodnutí, během kterého diskutují, jak by bylo vhodné se rozhodnout. Do diskuse se vmísí také manipulátoři a nenápadně se snaží ovlivnit rozhodování ostatních žáků. Manipulátoři nesmí lhát o číslech, jen interpretují informace emotivně. Poté se každý žák musí rozhodnout o svém nákupním/prodejním chování. Učitel výsledek kola vyhodnotí a stanoví novou cenu.

6. Vše se opakuje až do čtvrtého kola, kdy se stanoví výsledná prodejní cena.

7. Zásah regulátora. Regulátor odhalí reálnou hodnotu firmy 105 Kč za akcii a oznámí, že ve firmě během celé doby nedošlo k žádné zásadní změně. Cena by se začala v případě dalšího obchodování vracet k férové hodnotě.

Investoři vidí, kdo:

- nakoupil nahoře,
- prodal dole,
- zůstal racionální,
- jak se sami rozhodovali.

8. Postup výpočtu prodejní ceny akcie. Po každém kole učitel spočítá:

- kolik žáků chce koupit,
- kolik drží,
- kolik prodává.

Pro výpočet „nové ceny“ použijte jednoduchý vzorec:

$$\text{Nová cena} = \text{původní cena} \pm \text{změna}$$
$$\text{Změna} = (\text{počet kupujících} - \text{počet prodávajících}) \times 2$$

Držení akcie cenu neovlivňuje, jen stabilizuje. Každý žák představuje 2 Kč.

Příklad:

- 8 kupujících
- 3 prodávající

$8 \text{ kupujících} - 3 \text{ prodávající} = +5$

$\text{Změna ceny} = 5 \times 2 \text{ Kč} = +10 \text{ Kč}$

$\text{Nová cena} = 100 + 10 = 110 \text{ Kč}$

Pokud je více prodávajících – cena klesá.

Pokud je více kupujících – cena roste.

Pravidlo proti extrémnímu vychýlení ceny

Pokud by se nová cena změnila o více než 20 Kč, pak se změni pouze o 20 Kč. Toto nám simuluje situaci, že na trhu je pouze určité množství dané akcie.

(5) ZÁVĚR HRY

Učitel sdělí žákům, že součástí hry byli manipulátoři, jejichž cílem bylo dostat prodejní cenu akcie co nejnižší, aby si ji poté mohli koupit co nejlevněji.

Vyhodnocení (nejdůležitější část!)

Diskusní otázky:

- Proč cena rostla/klesala, když se firma nezměnila?
- Jakou roli hrály emoce?
- Kdo vydělal a proč?
- Jak by se měl chovat drobný investor?
- Co bych příště udělal/a jinak?

PODSTATNÁ ZJIŠTĚNÍ

Trh není vždy racionální.

Cena $\neq$ hodnota.

Manipulace **mohou ovlivňovat chování investorů**. Jsou nelegální.

Drobný investor by měl:

- ověřovat si informace,
- investovat dlouhodobě, aby mu krátké výkyvy trhu nedělaly starosti,
- diverzifikovat portfolio – nekupovat akcie pouze jedné firmy.

2 PŘÍLOHA 1 – KARTY ROLÍ (tisk na A4, rozstříhat)

KARTA 1 – BĚŽNÝ INVESTOR

Tvoje role:

Jsi drobný investor. Chceš zhodnotit své peníze, ale bojíš se ztráty.

Co víš:

- Cena akcie se mění každý týden.
- Dostáváš informace z médií a od ostatních.
- Nevíš, kdo má pravdu.

Tvůj cíl:

Rozhoduj se každý týden: koupit / držet / prodat.

Pozor: Emoce mohou být past.

KARTA 1 – BĚŽNÝ INVESTOR

Tvoje role:

Jsi drobný investor. Chceš zhodnotit své peníze, ale bojíš se ztráty.

Co víš:

- Cena akcie se mění každý týden.
- Dostáváš informace z médií a od ostatních.
- Nevíš, kdo má pravdu.

Tvůj cíl:

Rozhoduj se každý týden: koupit / držet / prodat.

Pozor: Emoce mohou být past.

KARTA 1 – BĚŽNÝ INVESTOR

Tvoje role:

Jsi drobný investor. Chceš zhodnotit své peníze, ale bojíš se ztráty.

Co víš:

- Cena akcie se mění každý týden.
- Dostáváš informace z médií a od ostatních.
- Nevíš, kdo má pravdu.

Tvůj cíl:

Rozhoduj se každý týden: koupit / držet / prodat.

Pozor: Emoce mohou být past.

KARTA 2 – MANIPULÁTOR TRHU (TAJNÁ)

Tuto kartu neukazuj ostatním!

Tvoje role:

Snažíš se ovlivnit náladu na trhu, aby se cena akcie krátkodobě pohnula. Od druhého kola se musíš snažit ovlivnit chování druhých.

Pravidla:

- Nesmíš lhát o číslech.
- Smíš přehánět, vyvolávat emoce, spekulovat.
- Smíš přesvědčovat ostatní.
- Snaž se ale, aby na to ostatní nepřišli.

Tvým cílem je dostat cenu co nejnižší, abys ji poté koupil/a za co nejnižší cenu.

KARTA 2 – MANIPULÁTOR TRHU (TAJNÁ)

Tuto kartu neukazuj ostatním!

Tvoje role:

Snažíš se ovlivnit náladu na trhu, aby se cena akcie krátkodobě pohnula. Od druhého kola se musíš snažit ovlivnit chování druhých.

Pravidla:

- Nesmíš lhát o číslech.
- Smíš přehánět, vyvolávat emoce, spekulovat.
- Smíš přesvědčovat ostatní.
- Snaž se ale, aby na to ostatní nepřišli.

Tvým cílem je dostat cenu co nejnižší, abys ji poté koupil/a za co nejnižší cenu.

KARTA 2 – MANIPULÁTOR TRHU (TAJNÁ)

Tuto kartu neukazuj ostatním!

Tvoje role:

Snažíš se ovlivnit náladu na trhu, aby se cena akcie krátkodobě pohnula. Od druhého kola se musíš snažit ovlivnit chování druhých.

Pravidla:

- Nesmíš lhát o číslech.
- Smíš přehánět, vyvolávat emoce, spekulovat.
- Smíš přesvědčovat ostatní.
- Snaž se ale, aby na to ostatní nepřišli.

Tvým cílem je dostat cenu co nejnižší, abys ji poté koupil/a za co nejnižší cenu.

KARTA 3 – REGULÁTOR TRHU

Ostatním sděl, že jsi regulátor trhu, a nebudeš tedy nakupovat a prodávat.

Tvoje role:

Dohlížíš na férovost trhu.

Co víš:

- Reálná hodnota akcie ANUT, a.s., je **105 Kč**.
- Firma je stabilní, bez zásadních změn.

Tvůj úkol:

- Pozoruj chování trhu.
- V závěru hry zveřejni reálnou hodnotu akcie.

Vysvětli, co se skutečně stalo.

3 PŘÍLOHA 2 – KARTY ZPRÁV/INFORMACÍ (učitel čte nahlas)

ZPRÁVA 1 – NEUTRÁLNÍ (kolo 1)

„Firma ANUT, a.s., zveřejnila výsledky odpovídající očekávání.
Žádné zásadní změny ve fungování firmy.“

ZPRÁVA 2 – POZITIVNÍ (manipulace)

„Na trhu se spekuluje, že ANUT, a.s., by mohl získat velkého zákazníka.
Někteří investoři mluví o velké příležitosti.“

ZPRÁVA 3 – NEGATIVNÍ (manipulace)

„Objevují se obavy, že ekonomika zpomalí.
Někteří investoři zvažují, zda nejsou technologické firmy rizikové.“

ZPRÁVA 4 – DAVOVÁ PSYCHÓZA

„Cena akcie se tento týden prudce změnila.
Obchodování je velmi aktivní, investoři reagují emotivně.“

4 PŘÍLOHA 3 – Tabulka, kterou lze napsat na tabuli

KOLO	Nakoupilo (počet investorů)	Prodalo (počet investorů)	CENA
0.			100 Kč / akcie
1.			
2.			
3.			
4.			

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Investování: Dluhopisy
Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	3.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka, Matematika, Informatika

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Přebytek rozpočtu domácnosti: Investice
Výstup RVP	Finanční gramotnost
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žák vyhodnotí investici do dluhopisu a jeho reálný výnos.
Časová dotace	Max. 5 vyučovacích hodin
Pomůcky, vč. digitálních	Papír, kalkulačka

Komentář pro vyučující

V úvodu se žáci seznámí se základními ekonomickými pojmy k dané problematice. Aktivita jsou koncipovány tak, aby vedly k ucelenému pochopení tématu. Učitel však může využívat aktivity pouze dle svých potřeb.

V první části se žáci seznámí s problematikou státních a podnikových dluhopisů, jejich nabídkou na trhu a riziky spojenými s investováním do dluhopisů. Následující skupina aktivit je zaměřena na podstatu státních dluhopisů a na vývoj výnosů desetiletého státního dluhopisu České republiky. Závěrečná aktivita se věnuje výpočtu výnosu z dluhopisu se zohledněním zdanění a inflace.

DLUHOPISY

ZÁKLADNÍ POJMY

Dluhopis = obligace – jsou úvěrovým cenným papírem. Zachycují právní vztah mezi dlužníkem (emitentem obligace) a investorem (věřitelem, kupcem cenného papíru). Dlužník platí pravidelně investorovi úrok a na konci sjednané doby vyplatí dlužnou částku.

Právo investora – možnost prodat dluhopis před dobou splatnosti. Investor však nemá právo podílet se na řízení podniku nebo státu, kterému touto cestou půjčil peníze.

Emitent dluhopisu – může to být stát, podnik, obce, města, kraje, banky.

Jištění splacení dluhopisu – obvykle není poskytováno, investice je riziková.

Zdanění úrokových výnosů – 15% daň z příjmů fyzických osob.

Kumulovaná inflace – sleduje celkovou inflaci za delší sledované období (několik let). Zároveň je nutné si uvědomit, že se zde uplatňuje princip složeného úročení. Kumulovaná inflace tedy ukazuje, o kolik celkově zdražila produkce v porovnání se začátkem sledované doby.

1 Nabídka podnikových dluhopisů

Na následujících stránkách si prohlédněte aktuální nabídku dluhopisů, do kterých lze investovat. Porovnejte, v čem se dluhopisy liší. Představte si, že máte k dispozici 50 000 Kč. Jaké dluhopisy byste si k nákupu vybrali a proč?

Aktuální nabídka českých dluhopisů

<https://dluhopisy.cz/dluhopisy>

Dluhopisomat

<https://dluhopisomat.cz/>

V čem se dluhopisy liší?

- ➔ • *Celkový objem emise – kolik si toho chce společnost půjčit*
- *Účel půjčky*
- *Doba*
- *Splatnost*
- *Výše úrokové sazby*
- *Jak často je úrok vyplácený*

Jaké 3 dluhopisy by sis vybral/a a proč?

2 Diskuze

Zamyslete se nad tím, proč jsou nabízeny dluhopisy s různou úrokovou mírou. Představte si například, že vy jste emitentem dluhopisu – proč byste nabízeli vyšší úrok, než je obvyklé? Uvědomte si také, že společnost si nešla půjčit peníze do banky, ale zvolila tuto cestu.

UČITEL

Půjčka v bance je obvykle pro firmu levnější. Pokud se tedy firma rozhodne půjčit si skrze dluhopisy, může to být proto, že by jí banka pravděpodobně nepůjčila – obsah podnikání, příliš vysoká dlužná částka, firma již může mít jiné bankovní úvěry. Čili pro investora se jedná o jisté riziko. Spousta firem proto musí nalákat investory vyšší úrokovou sazbou. Navíc vyšší úrok může být nabízen jako kompenzace toho, že nebude jednoduché případně prodat dluhopis před dobou jeho splatnosti (nižší likvidita). Je třeba zdůraznit žákům, že čím vyšší nabízený úrok, **tím pravděpodobně i vyšší riziko investice.**

Dále záleží na délce splatnosti (to je doba, po kterou máte v investici vázané peníze), na inflaci a na úrokových sazbách ČNB. Tomuto se budeme věnovat v následujícím úkolu.

3 Podnikové dluhopisy

VIDEO: Pravda o českých dluhopisech, která vás překvapí.

Video shrnuje nejdůležitější fakta o podnikových dluhopisech a upozorňuje na možná úskalí.

<https://www.youtube.com/watch?v=F5epPiXzysA&t=414s>

4 Státní dluhopisy

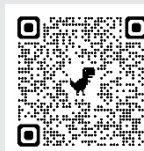
Odpovězte na následující otázky. Odpovědi naleznete v dokumentu.

VIDEO: Vzestup peněz 2 – spoutání dluhopisy

Dokument vysvětluje, jak dluh a dluhopisy změnily svět, ukazuje vznik a rozmach **státních dluhopisů**.

<https://lurl.cz/dJmYn>

A) Proč autor tvrdí, že dluh nemusí být nutně špatný?

➔ *Dluh umožňuje financovat rozvoj, války a infrastrukturu; problémem není dluh sám, ale nedůvěra, špatné řízení a nekontrolované zadlužování. Dále je možné rozvést diskusi ohledně toho, zda je morální nebo potřebné financovat války.*

B) Kde v Evropě vznikla myšlenka financovat válku prostřednictvím dluhopisů? Jaké bylo pozadí tohoto vzniku? Jaké rody za tím stojí?

➔ *Bylo to ve 14. století ve Florencii. Ta se topila v dluhách kvůli válkám. Tehdy si na války začali Florentinové půjčovat peníze sami od sebe prostřednictvím dluhopisů. Občané měli povinnost své vládě půjčovat peníze a za to dostávali určitý úrok. Tyto dluhopisy se mohly na trhu prodávat a nakupovat.*

C) Jakým způsobem vydělal Nathan Rothschild na dluhopisech po bitvě u Waterloo?

➔ *Nathan Rothschild měl od Wellingtona za úkol získat z peněz z dluhopisů vydaných (emitovaných) před bitvou u Waterloo zlato. Zlatem se platil chod války. Dokument blíže vysvětluje, jak to Nathan spolu s příbuznými dělal. Vzhledem k tomu, že bitva trvala pouze jeden den, zůstalo Nathanovi spousta zlata, jehož cena měla po válce logicky klesnout. Proto se rozhodl, že za něj nakoupí britské vládní dluhopisy. Cena těchto dluhopisů výrazně rostla. Nakonec v červenci roku 1817 prodal tyto dluhopisy a realizoval zisk 600 milionů dnešních liber.*

D) Proč si státy, kterým lidé věří, mohou půjčovat levněji než ostatní?

➔ *Vyšší důvěra znamená menší riziko pro investory, a tedy nižší úroky z půjček.*

Státní dluhopisy lze koupit přímo prostřednictvím smluvních distributorů (například vybraných bank) nebo elektronicky přes portál pro správu majetkového účtu (dluhopisy.gov.cz), případně nepřímo prostřednictvím burzy cenných papírů. Když fyzická nebo právnická osoba kupuje nový dluhopis přímo od státu, stát nastaví úrok velmi blízko aktuálnímu 10letému výnosu. 10letý státní úrok neurčuje přesně, kolik kupující dostane, ale určuje prostředí, ve kterém se dluhopisy prodávají.

Doplňte, jak se bude chovat trh.

Výchozí situace: Státní dluhopis na 10 let má úrok 2 % p.a.

Změna: Tržní úroky (10leté výnosy) rostou.

Cena starého dluhopisu (**klesá**/roste), aby se jeho výnos přizpůsobil trhu.

➔ *Tržní cena takového dluhopisu výrazně klesá vůči ceně nominální. Vzhledem k tomu, že kupující bude inkasovat nižší úrokovou sazbu, než je na trhu obvyklé, je ochoten si takový dluhopis koupit jen tehdy, pokud bude jeho tržní cena výrazně nižší, než je cena nominální.*

Doplňte, jak se bude chovat trh.

Výchozí situace: Státní dluhopis na 10 let má úrok 5 % p.a.

Změna: Tržní úroky (10leté výnosy) klesají.

Cena starého dluhopisu (**klesá**/**roste**), aby se jeho výnos přizpůsobil trhu.

➔ *Tržní cena takového dluhopisu výrazně roste vůči ceně nominální. Kupující zaplatí za takový dluhopis více, protože bude inkasovat vyšší úrokovou sazbu z nominální hodnoty dluhopisu, než je v ten moment na trhu obvyklé.*

Podívejte se pro zajímavost na stránky České národní banky na vývoj výnosů desetiletého státního dluhopisu.

<https://1url.cz/@dluhopisy>

5 Rizika držení státních dluhopisů

Státní dluhopisy jsou relativně bezpečné, ale ne bezrizikové. Diskutujte se spolužáky, jakou podobu mohou mít níže uvedená rizika státních dluhopisů.

Inflační riziko

- ➔ • Pokud je **inflace vyšší než úrok z dluhopisu**, držitel dluhopisu reálně prodělává.
- Typické u dlouhodobých dluhopisů s pevným úrokem.

Úrokové (tržní) riziko

- ➔ • Když **rostou úrokové sazby**, hodnota už vydaných dluhopisů **klesá**.
- Čím delší splatnost, tím větší riziko.

Riziko státního bankrotu

- ➔ • Stát **nemusí být schopen splácet** své závazky.
- U stabilních států je nízké, ale **nikdy není nulové**.
- V současné době (2026) mají velké dluhy například některé státy EU, USA, Japonsko atd. Je nutné to vést v patrnosti.
- Historie zná případy restrukturalizace dluhu, např. měnová reforma v ČSR v roce 1953.

Riziko změny podmínek

- ➔ • Stát může:
 - ◆ prodloužit splatnost,
 - ◆ snížit úrok,
 - ◆ změnit daňové podmínky.
- Právně možné hlavně v krizových situacích.

Likvidní riziko (schopnost rychle prodat dluhopis)

- ➔ • Ne všechny dluhopisy se dají **rychle a výhodně prodat**.
- U některých emisí se musí čekat na kupce nebo prodat se ztrátou.

Měnové riziko

- ➔ • Pokud je dluhopis zakoupen v **cizí měně**, může změna kurzu zisk snížit nebo zcela vymazat.

Politické riziko

- ➔ • Politická nestabilita, války nebo populismus mohou zhoršit důvěru investorů, zvýšit inflaci nebo dluh, snížit hodnotu dluhopisů.

VIDEO: Nabízíme dluhopisy ČNB.

Video ukazuje deepfake projev vygenerovaný umělou inteligencí.

https://www.youtube.com/watch?v=X5N_IuBIkpc

6 Výnos z dluhopisu

Vypočítej reálný výnos z dluhopisu.

Nápověda:

Úrok se vždy vypočítá z dlužné částky, která se do doby splatnosti nemění.

Celkový nominální výnos je složen z dlužné částky a z úroků za dobu trvání investice.

Znehodnocení kumulovanou inflací = nominální výnos / $(1 + i/100)$, přičemž i = roční úroková míra.

A) Dluhopis 2 roky splatnosti, 100 000 Kč, 2 % p.a., předpokládaná kumulovaná inflace 2,5 %.

Roční úrok: ➡ $2 \% z 100\,000\text{ Kč} = 2\,000\text{ Kč}$

Za 2 roky: ➡ $2\,000 \times 2 = 4\,000\text{ Kč}$

Nominální výnos: ➡ $104\,000\text{ Kč}$

Reálný výnos: ➡ $104\,000 / 1,025 = 101\,463\text{ Kč}$

Reálný zisk (reálný výnos – investovaná částka): ➡ $1\,463\text{ Kč}$

B) Jak se změní výpočet, když víme, že úrokový výnos musíme zdanit 15% daní z příjmu fyzických osob?

Roční úrok po zdanění: ➡ $2 \% z 100\,000\text{ Kč} = 1\,700\text{ Kč}$

Za 2 roky: ➡ $1\,700 \times 2 = 3\,400\text{ Kč}$

Nominální výnos: ➡ $103\,400\text{ Kč}$

Reálný výnos: ➡ *Kumulovaná inflace: 2,5 %, Reálný výnos: $103\,400 / 1,025 = 100\,878\text{ Kč}$*

Reálný zisk: ➡ 878 Kč

C) Dluhopis 100 000 Kč, splatnost 10 let, 5 % p.a., předpokládaná kumulovaná inflace 6 %.

Roční úrok po zdanění: ➔ **4 250 Kč**

Za 10 let: ➔ **42 500 Kč**

Nominální výnos: ➔ **142 500 Kč**

Reálný výnos: ➔ **Kumulovaná inflace: 6 %, Reálný výnos: 134 434 Kč**

Reálný zisk (reálný výnos – investovaná částka): ➔ **34 434 Kč**

**D) Nyní zvolte jeden z dluhopisů, který jste si vybrali v úkolu 1, a vypočítejte reálný výnos.
Kumulovanou inflaci počítejte průměrně 2 % ročně.**

Vypočítáte ji jako

$$(1 + i)^n - 1$$

i ... roční míra inflace

n ... počet let

Příklad: Kumulovaná inflace za 3 roky při 2% inflaci p.a.

Roční inflace 2 % = 0,02

Počet let = 3

Kumulovaná inflace: $(1,02)^3 - 1 = 0,0612 = 6,12 \%$

Příklad: Kumulovaná inflace za 10 let při 2% inflaci p.a.

Roční inflace 2 % = 0,02

Počet let = 10

Kumulovaná inflace: $(1,02)^{10} - 1 = 0,2189 = 21,89 \%$

Roční úrok:

Za ____ let:

Nominální výnos:

Reálný výnos:

Reálný zisk (reálný výnos – investovaná částka):

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Investování: Drahé kovy
Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	3.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka, Matematika, Informatika

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Přebytek rozpočtu domácnosti: Investice
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žák vysvětlí výhody a nevýhody financování do drahých kovů. Vypočítá výhodnost investice a porovná s jiným produktem. Orientuje se v nabídkách investic do drahých kovů na trhu a vysvětlí rozdíly.
Časová dotace	Max. 3 vyučovací hodiny
Pomůcky, vč. digitálních	Internet, papír, kalkulačka

Komentář pro vyučující

V úvodu se žáci seznámí se základními pravidly investování. Aktivita jsou koncipovány tak, aby vedly k ucelenému pochopení tématu. Učitel však může využívat aktivity pouze dle svých potřeb.

Aktivita této tematické oblasti jsou zaměřeny na výrobu mincí, problematiku padělání drahých kovů a na produkty finančního trhu související s investicemi do drahých kovů. Následující aktivity se věnují daňovým aspektům těchto investic a porovnání investování do zlata s uložením finančních prostředků na spořicí účtu.

DRAHÉ KOVY

ZÁKLADNÍ POJMY

Drahé kovy – stříbro, zlato, platina, palladium.

Investice do drahých kovů:

a) Investice do spekulací na pokles nebo růst ceny drahého kovu: kov reálně nekupujeme, pouze spekulujeme na pohyb ceny, například prostřednictvím CFD.

b) Koupíme si akcie ETF fondu zaměřeného na drahé kovy. Je třeba počítat také s poplatky fondu. V zásadě se dělí na fondy, které:

- nakupují reálné zlato, které mají uloženo v trezorech,
- sází na budoucí cenu zlata (futures kontrakty),
- fond investuje do akcií firem, které zlato těží.

c) Investice do fyzického kovu – mince, slitky, medaile apod. Výhodné je, když prodejce nabízí garantovaný zpětný odkup. Je nutné počítat s poplatky.

d) Spoření do drahých kovů – pravidelnými měsíčními splátkami klient postupně buduje zásobu příslušného kovu. Až dosáhne tato částka určité výše, vymění peníze za příslušný kus zlata (stříbra). Je nutné počítat s poplatky.

ETF fond investující do zlata je burzovně obchodovaný fond, jehož cílem je kopírovat vývoj ceny zlata. Jednoduše řečeno: klient si koupí „akcii“ fondu a její hodnota se mění podle toho, jak roste nebo klesá cena zlata.

Tezaurační mince se kupuje především jako forma investice a slouží k uchování hodnoty.

Spread – marže obchodníka. Je to rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou, může být 6–20 %.

Uchovatel hodnoty – v dobách krize se lidé upínají především ke zlatu. Dlouhodobě je investice do zlata ochranou proti inflaci.

1 Výroba mincí

VIDEO: Výroba mincí a medailí v České mincovně

<https://www.youtube.com/watch?v=18HrhL9zgZE&t=24s>

2 Padělání

Drahé kovy, především zlato, se často padělají.

Základní znaky u zlata:

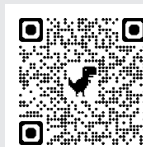
- ryzost (např. 999,9 / 24 kt)
- hmotnost (např. 1 oz = 31,1 g)
- ověřený výrobce (Argor-Heraeus, PAMP, The Royal Mint ...)
- slitky mají sériové číslo
- zataveno v bezpečnostní fólii
- **varování** – rozmazané písmo, špatné logo nebo překlepy
- test zlata kyselinou dusičnou – zlato se nezmění, nereaguje

VIDEO: Spektrometr

Vědecký přístroj, který umožňuje analyzovat chemické složení materiálů.

<https://www.youtube.com/watch?v=BZTtCXRIz0A>

VIDEO: Aplikace na ověření pravosti zlata

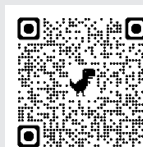
VERISCAN pro slitky PAMP, METALOR CHECK pro slitky Metalor.

https://www.youtube.com/watch?v=lvBeVzCP_zw

Prohlédněte si tyto bezpečnostní prvky u The Royal Mint.

<https://www.royalmint.com/us/invest/silver-stackers/britannia-security-features-and-benefits/>

3 Zhodnocení nabídky na trhu s drahými kovy.

Představte si, že chcete koupit 2 gramy zlata a 2 gramy stříbra. Chcete, aby vám drahý kov byl poslán domů. Zhodnoťte nabídky na trhu. Svoji volbu zdůvodněte. Připadala vám nějaká nabídka podezřelá?

Upozornění: Nakupujte u ověřených prodejců, ne za velmi nízké ceny. Mezi důvěryhodné patří například Česká mincovna.

Název obchodníka, u kterého jste si vybrali zlato:

.....

Cena:

.....

Název obchodníka, u kterého jste si vybrali stříbro:

.....

Cena:

.....

Název obchodníka, u kterého jste si drahý kov nevybrali:

.....

Zdůvodněte:

.....

4 Investiční mince a slitky

Investiční mince má oproti slitku přidanou uměleckou hodnotu. Vliv na její cenu má motiv, autor a objem ražby, tedy kolik kusů se vyrazilo. Čím menší je objem dražby, tím vyšší sběratelský potenciál. Z těchto důvodů je ve stejné gramáži mince dražší než slitky. Nevýhodou je například to, že může být těžké najít vhodného kupce při prodeji mince.

Jsou lepší slitky nebo investiční mince? Diskutujte ve skupinkách o následujících otázkách. Své návrhy poté proberte s celou třídou.

UČITEL

Učitel diskuzi moderuje.

Výhody malých gramáží slitků:

- ➔ *Lépe použitelné v krizi. Dají se prodat po částech. Malé rozměry se lépe schovají.*

Nevýhody malých gramáží slitků:

- ➔ *Finančně nevýhodné, větší kus je v přepočtu na gramy levnější.*

Výhody velkých gramáží slitků:

- ➔ *Výhodnější cena, investor zaplatí méně peněz obchodníkovi za marži, než když provede více nákupů za menší slitky. Přehlednější skladování. Lépe prodejné. Dlouhodobý udržitel hodnoty.*

Nevýhody velkých gramáží slitků:

- ➔ *Nelze oddělit pouze část. Je nutné prodat vždy celý slitek. Dražší pořízení. V jednom kuse kovu je koncentrována velká hodnota. Větší nároky na bezpečné uložení (domácí sejf, banka), hůř použitelné v krizích.*

5 Zdanění drahých kovů

Jaké dani podléhají drahé kovy uvedené v tabulce? Zjistěte správné odpovědi a запиšte do následující tabulky.

	DPH při nákupu	Daň z příjmů při prodeji
Stříbro	<i>platí se</i>	<i>osvobozeno</i>
Zlato	<i>osvobozeno</i>	<i>osvobozeno</i>
Platina	<i>platí se</i>	<i>osvobozeno</i>

6 Zhodnocení investice ve zlatě

V roce 2010 se Omáčkovi rozhodovali, jak naložit se 100 000 Kč. Výslednou hodnotu investice chtějí dát v roce 2026 své dceři darem k jejím 18. narozeninám. Rozhodovali se mezi dvěma variantami:

- A) koupit v této hodnotě zlato,
- B) uložit peníze na spořicí účet s průměrnou roční úrokovou mírou 3 %.

Pro účely tohoto příkladu uvažujeme roční úročení vkladu. Dle odhadů Trading economics byla v tomto období kumulovaná inflace 66 %.

Která varianta by jim přinesla v roce 2026 vyšší zisk?

A) Nákup zlata v hodnotě 100 000 Kč

Vývoj ceny zlata můžete zjistit například na těchto stránkách:

<https://1url.cz/5Jnfd>

1 oz, tedy unce zlata, je 31,1 gramu.

V roce 2010 stála unce zlata (31,1 gramu) ➔ 1 423,55 USD

V roce 2025 stála unce zlata ➔ 4 506,46 USD

Od roku 2010 do roku 2025 vzrostla cena zlata na ➔ 316 %, tedy původních 100 000 Kč má hodnotu ➔ 316 000 Kč.

Odpověď: ➔ *Zhodnocení o 216 000 Kč, prodej zlata je osvobozen od daní z příjmů, výkupní cena bude o něco menší.*

B) Uložení na spořicí účet s průměrnou roční úrokovou mírou 3 % ročně a kumulovanou inflací za sledované období 66 %.

Vzorec pro složené úročení

$$K_n = K_o \left(1 + \frac{i(1-d)}{m} \right)^n$$

K_n ...budoucí hodnota kapitálu, splatná částka

K_o ...současná hodnota kapitálu, jistina

d ... srážková daň z úroků

i ... roční úroková sazba

n ... počet úrokových období, po které byl kapitál uložen

m ... frekvence úročení (tedy kolikrát jsou úroky připisovány do roka);

$m = 1$, úročení 1× ročně, $m = 2$, úročení 2× ročně, tedy pololetně, $m = 4$, úročení 4× ročně, tedy čtvrtletně

Vzorec pro výpočet reálné hodnoty při započtení kumulované inflace

$$\text{Reálná hodnota} = \text{nominální hodnota peněz} / (1 + (\text{kumulovaná inflace} / 100))$$

v našem případě: reálná hodnota = nominální hodnota peněz / 1,66

Konečná částka na spořicímu účtu v roce 2025:

$$\Rightarrow 100\,000 \times (1 + (0,03 \times 0,85))^{15} = 145\,893,17 \text{ Kč}$$

Započítaná kumulovaná inflace:

$$\Rightarrow 145\,893,17 / 1,66 = 87\,887 \text{ Kč. Znamená to tedy, že částka } 145\,893 \text{ Kč odpovídá částce } 87\,887 \text{ Kč před inflací.}$$

Odpověď:

$$\Rightarrow \text{V reálném vyjádření tedy Omáčkovi přišli přibližně o } 12\,113 \text{ Kč.}$$

Které investiční rozhodnutí je výhodnější?

$$\Rightarrow \text{V našem případě se ukázalo jako výhodnější investovat do zlata.}$$

7 Tvorba hodnoty zlata

Kdo tvoří hodnotu zlata na trhu? Kdo má o zlato zájem? Diskutujte.

- ➔ • Drobní investoři (lidé kupující slitky, mince, ETF)
- Velcí institucionální investoři (fondy, banky)
- Centrální banky do devizových rezerv
- Šperkařský průmysl
- Průmysl a technologie
- Těžaři zlata
- Finanční trhy (burzy)

Cena zlata je dohoda milionů lidí, bank a institucí po celém světě.

Roste, když se lidé bojí o hodnotu peněz, a klesá, když věří ekonomice.

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Investování: Vyhodnocování investičních produktů
Autor/ka úlohy	Ing. Petra Julinková (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	3.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Přebytek rozpočtu domácnosti: Investice
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žák vyhodnotí vhodnost investice – manipulativní techniky, skryté problémy investice, varovné signály.
Časová dotace	Max. 4 vyučovací hodiny
Pomůcky, vč. digitálních	Internet, papír, psací potřeby

Komentář pro vyučující

V úvodní části se žáci seznámí se základními pravidly investování. Následují aktivity zaměřené na problematiku ETF fondů a podílových fondů, doplněné odkazy na videa věnované základním principům investování a souvisejícím rizikům. V závěrečné části žáci vyhodnocují vhodnost tří nabízených investičních produktů. Učitel může aktivity využívat jako ucelený soubor aktivit nebo selektivně podle potřeb své výuky.

VYHODNOCOVÁNÍ INVESTIČNÍCH PRODUKTŮ

PRAVIDLA INVESTOVÁNÍ

- **Začít brzy.** Na výši konečné částky má vliv složené úročení.
- **Diverzifikovat portfolio.** Investujte do více produktů. Snížíte tak riziko případné ztráty.
- **Snižovat náklady na minimum.** Také poplatky za podílový fond nebo ETF fond se na sebe nabalují jako při konceptu složeného úročení.
- **Nereagovat emočně na vývoj na trhu.**
- **Počítat s neúspěchy.**
- **Investování je dlouhodobý proces.**
- **Investovat jen to, o co můžete přijít.**
- **Každá investice s sebou přináší riziko.**
- **Časování trhu při dlouhodobém investování nemusí být vždy moudré.**
- **Do svých úvah o investování je třeba zahrnout inflaci.** Dlouhodobě nejlepší výsledky pro zajištění se proti inflaci mají investice do komodit (energie, zemědělské komodity ...), investice do zlata, stříbra a dalších kovů, popřípadě investice do cizích měn.
- **Ideálně bez placení daní.** Různé druhy tříd aktiv a různé způsoby investování mají různé daňové režimy.
- **Čím vyšší výnos je nabízen, tím zpravidla vyšší riziko investor podstupuje.**

PRAVIDLA INVESTOVÁNÍ

Společnost nabízející produkt – je společnost, která nabízí produkt, prověřená?

Úrokové sazby / slibovaný výnos – pozor, pokud někdo nabízí výrazně vyšší úrokové sazby nebo výnos, než je na trhu standardní.

Kryptoměny – vyplácení výnosů v kryptoměnách může být předzvěstí podvodu. Uvědomte si, že hodnota kryptoměn je velmi proměnlivá.

Kolektivní investování – u podílových fondů a ETF fondů sledujte jejich výkonnost ideálně za posledních 10 let, úspěch v jednom roce není rozhodující. Dále pečlivě zvažte výši poplatků, mohou významně snížit případný výnos.

Ponziho schéma – jde o podvodnou investiční metodu, kde provozovatel slibuje vysoké zisky, ale peníze od nových investorů používá k vyplácení starších, místo aby je skutečně investoval; schéma funguje, dokud přibývají noví vkladatelé, a krachuje, když se přísun nových peněz zastaví.

Rozdíl mezi podílovým fondem a ETF fondem

Kritérium	Podílový fond	ETF
Způsob obchodování	Nákup podílového listu přes investiční společnost	Nákup akcií fondu
Cena/kurz	Podílový list představuje podíl podílníka na majetku v podílovém fondu	Kurz akcie je určen poptávkou a nabídkou v rámci obchodování na burze
Poplatky	Obvykle vyšší (správcovský + často vstupní/výstupní)	Zpravidla nižší (hlavně správcovský)
Řízení fondu	Často aktivně řízený (manažer vybírá investice)	Většinou pasivní (kopíruje index)
Likvidita	Prodej může trvat několik dní	Okamžitý nákup/prodej během burzy
Prodej	Odkup podílového listu investiční společností, která fond spravuje	Prodej akcie fondu na burze

1

Výhodnost investice

Aničce je 18 let a rozhodla se pravidelně investovat, nemá zájem o spekulace.

- 1 000 Kč měsíčně
- 20 let

Na výběr má 2 možnosti.

Varianta A – Podílový fond

- vstupní poplatek: 3 %
- roční poplatek za správu: 2 %
- nákup/prodej přes investiční společnost
- cena se stanovuje 1× denně

Varianta B – ETF

- vstupní poplatek: 0 %
- roční poplatek: 0,2 %
- obchoduje se na burze
- cena se mění během dne

Kolik peněz se skutečně investuje z měsíční částky 1 000 Kč?

Varianta A ➔ $1\,000 - 30 = 970\text{ Kč}$

Varianta B ➔ $1\,000 - 0 = 1000\text{ Kč}$

Zamysli se nad následujícími otázkami a odpověz:

A) Proč mohou být poplatky důležitější než výnos, pokud investuji dlouhodobě?

- ➔ *I malý rozdíl v poplatcích (např. 2 % vs. 0,2 %) se za 20–30 let násobí, poplatky snižují efekt složeného úročení, poplatky klient platí i v letech, kdy fond prodělává.*

B) Pro koho je vhodnější podílový fond a pro koho ETF?

- ➔ *Podílový fond je vhodný pro lidi, kteří chtějí maximální jednoduchost, nechtějí nic řešit, investují přes banku. Dále je vhodný pro začátečníky, kteří se investování bojí, a pro ty, kterým nevadí vyšší poplatky za pohodlí.*

ETF je vhodnější pro lidi, kteří investují dlouhodobě, chtějí nízké poplatky, zvládnou základní práci s brokerem. Zároveň je vhodný pro ty, kteří chtějí větší kontrolu nad investicí.

C) Jaké riziko mají obě varianty společné?

- ➔ *Hodnota investice může klesat i růst, při krizi, recesi nebo pádu trhů ztrácí obě varianty, výnos není zaručený.*

2 Na co dát pozor při investování

VIDEO: Investiční speciál (ČNB)

<https://1url.cz/8JyJg>

VIDEO: Finfluenceři: Čemu věnovat pozornost?

<https://www.youtube.com/watch?v=AockQra7NZ0>

VIDEO: Na sociálních sítích koluje DEEPPFAKE guvernéra ČNB. Jedná se o podvod!

<https://1url.cz/rJyJ6>

VIDEO: O kauze obviněného finančního mága Ondřeje Janaty

Poznámka: Ondřej Janata byl původně známý jako mladý, velmi úspěšný investor a podnikatel, který nabízel investice prostřednictvím fondu Growing Way a sliboval vysoké výnosy. Policie ho v roce 2021 obvinila z miliardového podvodu spojeného s investičním fondem Growing Way, který podle vyšetřování fungoval jako tzv. **Ponziho schéma** a poškodil více než 4 000 lidí o zhruba 1,5 miliardy Kč. Ve videu se vyjadřuje investiční stratég Filip Kejla k tomu, jak bylo možné rozpoznat Ponziho schéma v této kauze.

<https://www.youtube.com/watch?v=qP8j3gfQJtE>

3 Posouzení nabízené investice č. 1

FUTURESAFE 2035

„Zhodnot' své peníze chytře. Bez rizika. Bez starostí.“

- **Minimální vklad:** 5 000 Kč
- **Doba investice:** 24 měsíců
- **Garantovaný výnos:** 18 % ročně
- **Vyplácení výnosů:** každé 3 měsíce
- **Riziko:** prakticky nulové

* Dostupné pouze pro omezený počet investorů.

Další informace, které si přečteme na stránkách společnosti:

Společnost FutureSafe Capital investuje:

- do umělé inteligence
- zelené energie
- kryptoměnových projektů nové generace

Informace pro investory:

- Výnos je „garantován na základě historické úspěšnosti modelu“.
- Díky „unikátním algoritmům“ a „spolupráci s předními zahraničními partnery“ dosahuje nadstandardních výnosů bez kolísání hodnoty.
- Na trhu jsme 2 roky.
- Společnost není bankou, a tudíž produkt nepodléhá pojištění vkladů.
- Přesná struktura investic je obchodním tajemstvím.
- Při předčasném výběru může být účtován „administrativní poplatek“ až 40 % vkladu.

Rozhodněte se, zda byste investovali do tohoto produktu. Své rozhodnutí zdůvodněte.

➔ Varovné signály

Žáci mají posoudit, zda je nabídka reálná:

- **Neobvykle vysoký „garantovaný“ výnos**
→ 18 % ročně bez rizika je v reálném světě extrémně podezřelé.
- **Vágní popis investic**
→ hodně módních slov (AI, zelená energie, krypto), málo konkrétních informací.
- **Zneužití slova „garance“**
→ garance není kryta bankou ani státem.
- **Tlak na rychlé rozhodnutí**
→ „omezený počet investorů“ = psychologická manipulace.
- **Složitý jazyk a malé písmo**
→ důležité informace jsou schované a formulované nejasně.
- **Chybí regulace a dohled**
→ není uvedeno, že by na společnost dohlížela ČNB.

4 Posouzení nabízené investice č. 2

StabilInvest Plus – podílový fond	Co potřebujete vědět?
„Rozumné zhodnocení peněz pro budoucnost.“ „Dlouhodobě stabilní výsledky“ „Aktivní správa portfolia“ „Ochrana proti inflaci“ 	Informace o investici • Minimální investice: 10 000 Kč • Doporučený investiční horizont: 5 let • Očekávaný výnos: 6–8 % ročně • Rizikový profil: střední • Typ produktu: smíšený investiční fond • Průměrná výkonnost fondu: 7,2 % Fond investuje: • 60 % do akcií stabilních evropských firem • 30 % do dluhopisů • 10 % do alternativních investic Výkonnost (vybraná data) • Průměrný výnos za poslední 3 roky: 7,2 % ročně • Nejhorší rok: –9 % • Nejlepší rok: +14 %
Vstupní poplatek 3 % z investované částky, správcovský poplatek 1,9 % ročně, výkonnostní poplatek 15 % ze zisku nad 5 %.	

Rozhodněte se, zda byste investovali do tohoto produktu. Své rozhodnutí zdůvodněte.

➔ *Jemné manipulační prvky*

Tyhle věci už nejsou „křiklavé“, ale jsou problematické:

- **Práce s „očekávaným“ výnosem**
→ marketingově zní skoro jako slib, ale právně nic negarantuje.
- **Selektivní výběr dat**
→ zdůrazněna jsou jen pozitivní období.
- **Poplatky rozdrobené a špatně čitelné**
→ uvědomte si, že výkonnost je uvedena oproti roku předcházejícímu. Jestli je tedy ztráta například 9 %, pak zisk 5 % vlastně znamená, že se fond ještě nevrátil na hodnotu před ztrátou.
- **Psychologický rámec bezpečí**
→ slova jako stabilní, rozumný, ochrana.

- **Není možné z podstaty produktu slíbit ochranu proti inflaci a ani stabilní výsledky.**
→ Není možné předvídat, jak se budou chovat akciové a dluhopisové trhy, a už vůbec ne trhy alternativních investic. Navíc není nikde uvedeno, co přesně v jejich případě alternativní trhy znamenají, zda je to investice do drahých kovů, komodit, nebo kryptoměn. V tom je značný rozdíl. Nejméně bezpečné jsou trhy s kryptoměnami.

5 Posouzení nabízené investice č. 3

GOLDEN SHIELD PROGRAM

Zajištění hodnoty prostřednictvím zlata

Stabilní řešení pro nejistou dobu

Základní parametry

- Minimální vklad: 30 000 Kč
- Doporučený horizont: 3–5 let
- Měna: CZK
- Rizikový profil: nízký až střední

Co program nabízí

- V portfoliu pouze **investiční zlato**.
- **Očekávané zhodnocení 5–7 % ročně.***
- Správu nákupu, úschovy a odkupu.
- Pravidelné vyhodnocování hodnoty investice.
- Možnost výplaty výnosu každý rok.
- Zlato historicky plní roli uchovatele hodnoty.

* Očekávané zhodnocení není garantováno a vychází z modelových scénářů.

Jak je investice strukturována

- Zlato je nakupováno prostřednictvím partnerských dodavatelů.
- Uloženo v certifikovaných zabezpečených skladech.
- Investor získává podíl na programu, nikoli starosti s fyzickou správou.

Pro koho je program vhodný

- Pro investory hledající stabilitu.
- Pro ty, kteří chtějí diverzifikovat majetek.
- Jako doplněk k tradičním finančním produktům.

Důležité informace

- Program není bankovním produktem.
- Hodnota investice se může v čase měnit.
- Podrobnosti o přesné struktuře jsou součástí smluvní dokumentace.
- Předčasné ukončení může být spojeno s poplatkem.

Rozhodněte se, zda byste investovali do tohoto produktu. Své rozhodnutí zdůvodněte.

➔ **Skryté problémy**

- *Investor nevlastní konkrétní zlato.*
- *Je nejasné, kdo přesně zlato drží a kde.*
- *„Nízký až střední rizikový profil“ u zlata je zavádějící.*
- *Výnos je prezentován jako realistický, ale bez jasných poplatků.*
- *Místo „nákupu zlata“ jde o podíl v programu.*

6 Podvodná investice

Odhalila se za posledních 10 let nějaká podvodná investice? Prozkoumejte na internetu. O své zjištění se podělte se třídou.

.....

.....

.....

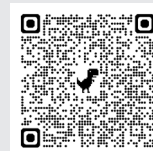
7 Kvíz

Kvíz: „Jak to teda je s investicemi?“

Vyplňte tento kvíz, který vznikl pod záštitou Garančního systému finančního trhu.

<https://1url.cz/eetiC>

METODICKÝ LIST PRO UČITELE

Název úlohy	Úvěr
Autor/ka úlohy	Ing. Bc. Martin Svoboda, DiS., MBA (Střední škola technická a ekonomická Brno, Olomoucká)
Vzdělávací stupeň	Střední škola
Ročník/y	1.–4. ročník
Předmět/y	Ekonomika, Občanská nauka

Forma práce	Samostatná, skupinová
Standard finanční gramotnosti (okruh)	Přebytek rozpočtu domácnosti: Investice; Úroky, úvěry; Důsledky nesplácení
Sledované/rozvíjené dovednosti	Žák vysvětlí rozdíl mezi úvěrem na trhu a úvěrem pro vlastní potřebu. Žák porovná možnosti využití úvěrů pro osobní potřebu a vyhodnotí nabídky dostupné na trhu.
Časová dotace	6 vyučovacích hodin (dle potřeby, variabilně i déle, podle žáků)
Pomůcky, vč. digitálních	Kalkulačka/Excel, Internet

Komentář pro vyučující

Cíl aktivity:

- Naučit žáky, co je úvěr, jaké jsou jeho typy, rizika a zásady odpovědného zadlužování.
- Rozvíjet finanční gramotnost, kritické myšlení a schopnost porovnávat nabídky úvěrů a možnosti řešení nadměrného zadlužení.

Rozdělení do bloků:

1. blok: Teorie a diskuse (90 min)

2. blok: Praktické úkoly (90 min)

Metody: samostatná práce, práce ve dvojicích, použití online kalkulaček (QR kódy).

3. blok: Kritické myšlení a rozšíření (90 min)

Metody: skupinová práce + prezentace výsledků.

Možná úskalí:

- Žáci mohou zaměňovat úrokovou sazbu a RPSN – zdůrazněte rozdíl.
- U výpočtů doporučte orientační metodu (ne složité vzorce).
- Pozor na reklamy – upozorněte na chybějící informace.

ÚVĚR

(Část 1 – Teorie a diskuze)

CO JE ÚVĚR

Úvěr je finanční produkt, kdy si osoba (dlužník) půjčuje peníze od banky nebo jiné autorizované instituce (věřitel) a zavazuje se je vrátit spolu s úrokem a případnými poplatky v dohodnutém termínu.

Spotřebitelský úvěr využívají fyzické osoby na osobní potřeby – např. nákup spotřebního zboží, rekonstrukci, cestování či bydlení.

Více informací o spotřebitelském úvěru na webu ČNB.

<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/ochrana-spotrebitele/spotrebitelsky-uver/>

TYPY ÚVĚRŮ

Podle účelu:

- **spotřebitelský úvěr** – na nákup zboží, služeb, dovolenou (účelový i neúčelový)
- **hypoteční úvěr** – na bydlení, zajištění nemovitostí
- **investiční úvěr** – pro podnikatele na rozvoj a investice
- **úvěr ze stavebního spoření** – na bydlení, s výhodným úročením

Podle způsobu čerpání:

- **neúčelový** – peníze na cokoliv (běžná půjčka, kontokorent, kreditní karta)
- **účelový** – peníze na konkrétní věc (auto, rekonstrukce)
- **revolvingový** – opakované čerpání do výše limitu (kreditní karta, kontokorent)

Podle zajištění:

- **zajištěný** – zástava (hypotéka, americká hypotéka)
- **nezajištěný** – bez ručitele, bez zástavy (osobní půjčky, kreditní karty)

Podle doby splatnosti:

- **krátkodobý** – do 1 roku (např. půjčka na dovolenou)
- **střednědobý** – 1 až 5 let (např. úvěr na auto)
- **dlouhodobý** – nad 5 let (např. hypotéka)

Další typy:

- **kontokorentní úvěr** – přečerpání běžného účtu s vyšším úrokem
- **konsolidační úvěr** – sloučení více dluhů do jednoho
- **překlenovací úvěr** – dočasné financování (např. než se prodá nemovitost)
- **lombardní úvěr** – krátkodobý úvěr zajištěný movitou věcí

1 Zamyšlení: Je nutné si brát úvěr?

Úvěr **není potřeba brát vždy** – záleží na situaci. Smysl má zejména tehdy, když:

- Doba splácení je kratší než doba užívání věci (např. vybavení, které budete používat několik let).
- Úvěr přinese další užitek (např. zvýšení příjmů – investice do vzdělání, pracovního vybavení).

A) Přemýšlej: Kdy bys ty sám/sama úvěr využil/a?

.....

.....

.....

B) Jaká jsou rizika, pokud si půjčíš bez rozmyslu?

.....

.....

.....

▶ **VIDEO: Proč si brát úvěr? (YouTube)**

https://www.youtube.com/watch?v=_deMeqfApKE

▶ **VIDEO: Jak funguje úvěr? (YouTube)**

<https://www.youtube.com/watch?v=SF9aG6hq5BQ>

▶ **VIDEO: Spotřebitelský úvěr (Česká televize)**

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/195-spotrebitelsky-uver>

2 Co si promyslet před uzavřením úvěru?

- ✓ **Proč si půjčuji?** Opravdu peníze potřebuji?
- ✓ **Mám na to rozpočet?** Zvládnou splátky i při výpadku příjmů?
- ✓ **Kolik mě to bude stát?** Sleduj RPSN, nejen úrokovou sazbu.
- ✓ **Kdo mi půjčuje?** Preferuj banku nebo seriózní nebankovní firmu s licenci ČNB.
- ✓ **Jaká jsou rizika nesplácení?** Sankce, exekuce, zhoršení bonity.

Zásady odpovědného zadlužování:

- ✓ **Nakupuji jen to, co opravdu potřebuji** – vyhýbám se zbytečným výdajům.
- ✓ **Splácím jen po dobu, kdy věc využívám** – nefinancuji krátkodobé zážitky dlouhými splátkami.
- ✓ **Plánuji své finance** – počítám si, kolik si mohu měsíčně dovolit splácet.
- ✓ **Prověřuji poskytovatele úvěru** – vybírám jen důvěryhodné instituce. Důvěryhodný poskytovatel musí mít:
 - platnou licenci ČNB (nejdůležitější a povinné),
 - úplné kontaktní údaje na webu (adresa, IČO, kontaktní osoba),
 - jasně uvedené informace o mimosoudním řešení sporů,
 - transparentní ceník a podmínky.
- ✓ **Porovnávám nabídky** – hledám nejvýhodnější podmínky.
- ✓ **Sleduji celkovou cenu úvěru** – zajímá mě RPSN, nejen úroková sazba.
- ✓ **Rozumím smlouvě** – podepisuji jen to, co chápu; v případě nejasností se ptám.

- ✓ **Myslím na budoucnost** – splácím včas a budu si dobrou úvěrovou historií.
- ✓ **Neřeším dluhy dalšími půjčkami** – komunikuji s věřitelem a hledám jiné řešení.
- ✓ **Budu brát odmítnutí vážně** – pokud mi úvěr neposkytnou, přehodnotím svou situaci.

3 Rizika zadlužení

- ✓ **Ztráta finanční stability** – utrácíte peníze dříve, než je vyděláte.
- ✓ **Dluhová spirála** – půjčky na splácení půjček dluhy násobí.
- ✓ **Psychické dopady** – stres, úzkosti, problémy ve vztazích.
- ✓ **Podvody** – pozor na deepfake videa a podvodné telefonáty a různé podvodné nabídky produktů a investic!

VIDEO: Finfluenceři: Čemu věnovat pozornost?

<https://www.youtube.com/watch?v=AockQra7NZ0>

Varování ČNB: Jak se chránit před podvodny

<https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/aktuality/Upozorneni-Podvodne-video-zneuziva-podvrzene-zabery-guvernera.-Pokud-naletite-muzete-prijit-o-vsechno/>

4 Kde hledat pomoc při dluhách (oficiální, bezplatnou, prověřenou)

a) Důvěryhodné dluhové poradny – jak poznat ty správné?

Příručka Institutu prevence a řešení předlužení výslovně upozorňuje, že v oblasti dluhového poradenství fungují i **podvodné poradny**, které chtějí na lidech v těžké situaci vydělat. Uvádí ale také, jak poznat poctivou, bezplatnou dluhovou poradnu.

Typické znaky důvěryhodné dluhové poradny:

- nepožaduje žádné poplatky předem,
- nepřesvědčuje k uzavírání nových úvěrů či nevýhodných smluv,
- poskytuje transparentní informace,
- je součástí známé sítě (např. Charita, Člověk v tísni, poradny měst a obcí).

b) Institut prevence a řešení předlužení (IPŘP)

IPŘP je nezávislý think-tank, který mění pravidla neférového systému dluhů, exekucí a oddlužení a vytváří nástroje pro prevenci i řešení problémů.

Co nabízí:

- příručku *O dluzích ve škole srozumitelně a prakticky*,
- kapitolu o podvodných dluhových poradnách,
- protiexekuční program ve firmách,
- výukové materiály a webináře.

c) Oficiální bezplatné dluhové poradenství – kde ho hledat?

V ČR existuje několik spolehlivých zdrojů pomoci (ve většině případů zdarma). Příručka IPŘP obsahuje aktuální kontakty. Zde je uveden reprezentativní výběr:

✓ Člověk v tísni – dluhové poradenství

Jedna z největších a nejdůvěryhodnějších organizací. Pomáhá s:

- oddlužením (osobní bankrot),
- zastavením exekucí,
- vyjednáváním se správcí či věřiteli,
- přehledným vysvětlením celkové situace.

✓ Charita ČR – občanské poradny

Poskytují pomoc s:

- řešením exekucí a insolvence,
- vyplňováním žádostí,
- komunikací s úřady a soudy.

✓ Občanské poradny (AOP)

Síť poraden v regionech, orientovaná na právní poradenství, sociální pomoc a základní dluhové poradenství.

✓ Poradny měst a obcí

Velké obce často nabízejí vlastní bezplatné poradenství pro občany v dluhové nouzi.

d) Oddlužení a řešení exekucí

Legální možností, jak se zbavit dluhů, pokud je dlužník nezvládá splácet, je institut oddlužení (tzv. osobní bankrot).

UČITEL

Více o institutu oddlužení

Přestože využívání institutu oddlužení roste, podle studie PAQ Research je stále mnoho lidí, kteří ho nevyužívají, i když by mohli. Podrobnější informace na webu ČT24.

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/oddluzeni-muze-pomoci-nejen-lidem-v-exekuci-provazi-ho-vsak-myty-a-nejasnosti-365549>

Příručka: O dlužích ve škole srozumitelně a prakticky

Příručka *O dlužích ve škole srozumitelně a prakticky* je moderní a prakticky zaměřený materiál vytvořený Institutem prevence a řešení předlužení. Je určena učitelům, pedagogickým pracovníkům i všem, kteří chtějí mladým lidem vysvětlit složitý svět dluhů jednoduchým, srozumitelným a realistickým způsobem. Nevíš, co znamená exekuce, jaká jsou rizika gamblingu apod.?

<https://www.institut-predluzeni.cz/pro-ucitele/prirucka/>

UČITEL

Příručka: O dlužích ve škole srozumitelně a prakticky

Téma dluhů je komplexní a často obtížně uchopitelné – proto příručka staví na praktických příkladech, jasných výkladech a reálných kontaktech na ověřenou pomoc. Zároveň obsahuje i metodické materiály a lekce, které lze využít přímo ve výuce.

Co v příručce najdete?

- **Exekuce:** Srozumitelně vysvětlený proces exekuce – jak vzniká, jak probíhá, koho se týká a jaké může mít následky.
- **Pojištění a dluhy v systému zdravotního a sociálního pojištění:** Jak funguje zdravotní pojištění, kdo a kdy má povinnost je platit, jak vznikají dluhy a proč právě tyto dluhy často vedou k exekucím.
- **Nebankovní úvěry a úvěruschopnost:** Jak fungují nebankovní půjčky, proč je důležité posuzovat úvěruschopnost a jaké triky používají „úvěroví šmejdi“.
- **Rizika gamblingu:** Jak hazardní hraní ovlivňuje finanční chování a jak snadno může vést k dluhové spirále.
- **Podvodné dluhové poradny:** Jak rozpoznat poctivou bezplatnou dluhovou poradnu a jak se nenechat natchytat těmi, které situaci lidí ještě zhoršují.

- **Dluhy z MHD:** Jak rychle může narůst pokuta za jízdu načerno a jak postupují dopravní podniky při neuhrazených pokutách.
- **Praktické příběhy a metodiky do výuky:** Reálné příběhy lidí v dlužích a kompletní metodické materiály – pracovní listy, kazuistiky, prezentace a videa, která učitelům usnadní výuku.

Proč příručka vznikla?

Aby učitelům pomohla připravit žáky na reálný život, kde se mohou s dluhy setkat snadno a často. Nabízí jim hotové lekce, které rozvíjejí:

- kritické myšlení,
- finanční odpovědnost,
- empatii k lidem v tíživé situaci,
- schopnost orientovat se v institucích a právních procesech.

5 Registr dlužníků

V České republice existují registry dlužníků, které sledují, jak lidé a firmy splácí své finanční závazky. Jinými slovy: ukazují, zda člověk platí včas, nebo má dluhy a problémy se splácením. Tyto registry využívají banky, nebankovní společnosti, leasingové firmy, mobilní operátoři nebo dodavatelé energií, když rozhodují, zda někomu poskytnou službu nebo půjčku.

Proč registry vůbec existují?

Cílem registrů je: chránit věřitele před neplatiči, zabránit lidem, aby se zadlužili více, než zvládnou splácet, motivovat lidi k odpovědnému chování k penězům. Záznam v registru tedy není trest, ale informace o platební morálce.

Jaké registry v ČR existují:

- Pozitivní registry evidují i správně splácené půjčky, ukazují, že člověk je spolehlivý, správná historie může pomoci k získání úvěru.
- Negativní registry obsahují záznamy o opožděných platbách, dlužích nebo exekucích, mohou ztížit nebo znemožnit získání půjčky či splátek.

Jak dlouho záznam v registrech zůstává?

Každý registr má svá pravidla, ale obecně platí:

- 1–4 roky po splacení dluhu,
- u bankovních a nebankovních registrů běžně až 5 let,
- u závažnějších problémů (dlouhodobé nesplácení, exekuce) záznam nezmizí hned po zaplacení dluhu, ale až po uplynutí stanovené doby.

Co může záznam v registru ovlivnit?

Záznam v registru může způsobit, že nedostanete půjčku nebo hypotéku, dostanete půjčku s vyšším úrokem, nezískáte telefon na splátky, budete mít problém s leasingem auta nebo smlouvou na energie.

UČITEL

Tip: aplikace JERRS

Aplikace JERRS obsahuje kompletní seznam všech licencovaných subjektů, které obdržely povolení k činnosti. Kontrola úvěrových registrů – doplňková metoda: Není to kontrola poskytovatele, ale může pomoci zjistit, zda nejde o podvodníka, který by po vás chtěl poplatky za „vymazání z registru“ apod.

https://jerrs.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz

Seriózní poskytovatelé pracují s těmito registry:

- SOLUS,
- Bankovní registr klientských informací (BRKI),
- Nebankovní registr klientských informací (NRKI).

Tip: Web Společně bezpečně

Web Společně bezpečně vysvětluje, co registry obsahují a jak fungují. A v poslední řadě obsahuje praktické tipy, jak odhalit nedůvěryhodného poskytovatele. Důvěryhodný poskytovatel musí mít:

- platnou licenci ČNB (nejdůležitější a povinné),
- úplné kontaktní údaje na webu (adresa, IČO, kontaktní osoba),
- jasně uvedené informace o mimosoudním řešení sporů.

<https://www.spolecnebezpecne.cz>

ÚVĚR

(Část 2 – Praktické úkoly)

1 Úvodní otázky

A) Co je úvěr? Na co byste ho použili a na co ne?

B) Jaké typy úvěrů znáte?

C) Proč banky poskytují úvěry? Jak na nich vydělávají?

D) Co znamená, když vám banka „připíše úrok“? Jaký je jeho účel?

E) Představte si, že si chcete půjčit peníze – co ukazuje ukazatel RPSN a proč je důležitý?

.....

.....

.....

.....

F) Jak funguje kontokorent? V čem se liší od klasického úvěru?

.....

.....

.....

G) Jak se liší klasická hypotéka od americké hypotéky? Uveďte alespoň dva rozdíly.

.....

.....

.....

H) Kdy byste zvolili hypotéku a kdy americkou hypotéku? Jaké jsou hlavní výhody a nevýhody?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

I) V čem se leasing liší od spotřebitelského úvěru? Uved'te minimálně dva rozdíly.

J) Jaké riziko může být spojené s leasingem oproti spotřebitelskému úvěru?

2 Orientační porovnání půjčky 50 000 Kč – online

UČITEL

Cíl aktivity:

- rozvoj **finanční gramotnosti**, zejména orientace v úvěrových produktech,
- pochopení významu RPSN a reálných nákladů úvěru,
- schopnost porovnávat nabídky a rozhodovat se informovaně,
- uvědomění rizik spojených se zadlužením,
- rozvoj **kritického myšlení** a **digitální gramotnosti** při používání AI,
- uvědomění, že online nabídky jsou orientační a mohou se lišit podle bonity klienta.

Tato aktivita vede studenty k orientačnímu porovnání neúčelových půjček ve výši 50 000 Kč. Úkolem je naučit se pracovat s online srovnávačem a následně si ověřit nebo doplnit údaje pomocí AI nástroje (např. Copilot) v úloze 3. Studenti se tím učí porozumět parametrům půjček a kriticky přemýšlet o zadlužení.

Uvažujete o neúčelové půjčce ve výši 50 000 Kč. Vaším úkolem je orientačně porovnat reálné nabídky na internetu a zjistit, které půjčky mohou být výhodnější.

Použijte následující přehled. Najdete zde částku 50 000 Kč, úrok, RPSN a splátku pro jednotlivé půjčky.

<https://www.banky.cz/prehled-a-porovnani/pujcka/neucelova-pujcka-na-cokoliv/>

Poznámka: Údaje v online srovnávačích jsou orientační a mohou se lišit podle bonity klienta, potvrzení příjmu nebo interního hodnocení banky. Vaším cílem je pouze porovnání uvedených orientačních hodnot, nikoli přesné počítání.

A) Vyberte dva poskytovatele z tabulky. U obou si opište tyto údaje:

- úroková sazba,
- RPSN,
- měsíční splátka pro **50 000 Kč** – uvedená do této částky,
- poplatky (pokud jsou uvedené).

	Poskytovatel úvěru č. 1	Poskytovatel úvěru č. 2
Úroková sazba		
RPSN		
Měsíční splátka		
Poplatky		

B) Porovnejte oba úvěry. Odpovězte vlastními slovy:

- Která nabídka má **nižší RPSN**?
- Která má **nižší měsíční splátku**?
- Nabízí některý poskytovatel **nulové poplatky**?
- Která půjčka se vám jeví **výhodnější**? Proč?
.....

- Je **rozdíl** mezi nabídkami velký, nebo spíše malý?

C) Kritická reflexe

- **Který údaj** je podle vás **nejdůležitější** při porovnávání půjček?
.....
.....
- Jaký význam má **RPSN** při porovnávání reálných nákladů půjčky?
.....
.....

D) Kritické myšlení

- Jaká rizika přináší zadlužení?
.....
.....
.....
.....
- Co byste doporučili člověku, který uvažuje o půjčce na dovolenou?
.....
.....
.....
- Proč nemusí být nejnižší úrok automaticky nejlevnější půjčka?
.....
.....
.....

- Jaká rizika mohou vzniknout, pokud člověk neporovnává nabídky a vezme si „první, co najde“?

.....

.....

.....

3 Orientační porovnání půjčky 50 000 Kč – využití AI

Vášim úkolem je pomocí **AI nástroje** (např. Copilot, ChatGPT, Bing AI apod.) **orientačně porovnat dvě dostupné nabídky neúčelových půjček** a zjistit, která z nich se jeví jako výhodnější.

A) Pomocí AI si nechte vyhledat dvě různé nabídky půjček ve výši 50 000 Kč. U každé z nich zjistěte:

- úrokovou sazbu,
- RPSN,
- měsíční splátku pro půjčku 50 000 Kč,
- poplatky (pokud jsou uvedené).

	Poskytovatel úvěru č. 1	Poskytovatel úvěru č. 2
Úroková sazba		
RPSN		
Měsíční splátka		
Poplatky		

B) Porovnejte obě nabídky a zhodnoťte:

- Která nabídka má **nižší RPSN**?
- Která má **nižší měsíční splátku**?
- Nabízí některý poskytovatel **nulové poplatky**?
- Která z půjček je podle vás **výhodnější** a proč?

.....

C) Porovnejte, zda hodnoty, které jste dohledali v úkolu č. 2 (online porovnávač) a v úkolu č. 3 (využití AI), jsou podobné, nebo se liší. Uvědomte si, že jde vždy o orientační nabídky, které se mohou lišit podle bonity klienta a podmínek poskytovatele.

UČITEL

Tip: Různé nastavbové úkoly

- Porovnání úvěrových podmínek dle různých kritérií, např. sankce za nedodržení podmínek úvěru z pohledu žadatele.

4 Možnosti financování koupě auta

UČITEL

Cíl aktivity:

- Student porozumí různým možnostem financování koupě auta, dokáže vypočítat celkové náklady u hotovostní platby, úvěru a leasingu a umí tyto varianty porovnat.
- Student si uvědomí rozdíly v celkové zaplacené částce, roli úroků, akontace a poplatků a bude schopen zhodnotit, která varianta je finančně nejvýhodnější a za jakých podmínek.

Navrhněte modelový rozpočet pro koupi auta za 250 000 Kč.

Jaké jsou možnosti financování (hotově, úvěr, leasing)?

Spočítejte orientačně rozdíl mezi úvěrem a leasingem (předpokládejte srovnatelnou dobu splácení).

➔ 1. Hotově

- Zaplatíte celou částku 250 000 Kč najednou.
- Žádné úroky ani poplatky.
- Výhoda: nejlevnější varianta.
- Nevýhoda: nutnost mít celou částku k dispozici.

2. Úvěr (spotřebitelský nebo autoúvěr)

- Např. částka: 250 000 Kč
- Doba splácení: 36 měsíců
- Úroková sazba: cca 8 % p.a.
- Orientační měsíční splátka:

$$A \approx \frac{250\,000 \cdot 0,00667}{1 - (1 + 0,00667)^{-36}} \approx 7\,820 \text{ Kč}$$

- Celkem zapláceno: $7820 \times 36 = 281\,520 \text{ Kč}$
- Rozdíl oproti hotově: cca +31 520 Kč

3. Leasing

- Např. akontace: 20 % (50 000 Kč)
- Zbývajících částka: 200 000 Kč
- Doba splácení: 36 měsíců
- Úroková sazba: cca 10 % p.a.
- Orientační měsíční splátka:

$$A \approx \frac{200\,000 \cdot 0,0083}{1 - (1 + 0,0083)^{-36}} \approx 6\,450 \text{ Kč}$$

- Celkem zapláceno: $6450 \times 36 + 50000 \text{ (akontace)} = 282\,200 \text{ Kč}$
- Rozdíl oproti úvěru: velmi podobné, leasing může být dražší kvůli poplatkům a pojištění.

➔ Shrnutí rozdílů

Varianta	Celkem zapláceno	Poznámka
Hotově	250 000 Kč	Nejlevnější
Úvěr	281 520 Kč	+ úroky
Leasing	282 200 Kč	+ akontace, pojištění

5 Úvěry a jejich náklady

UČITEL

Cíl aktivity: Naučit se porovnávat různé typy úvěrů a zjistit, co ovlivňuje jejich cenu.

A) Najděte na internetu nabídku spotřebitelského úvěru od dvou různých bank (např. ČSOB, Komerční banka, Air Bank) a запиšte následující údaje:

➔ *Zde je výsledek úkolu, jak by ho studenti mohli zpracovat po vyhledání informací na internetu:*

Výše úvěru (např. 50 000 Kč) ➔ **50 000 Kč**

Délka splácení (např. 24 měsíců) ➔ **24 měsíců**

	Poskytovatel úvěru č. 1 (ČSOB)	Poskytovatel úvěru č. 2 (AirBank)
Úroková sazba	8,9 % p.a.	7,9 % p.a.
RPSN	10,2 %	8,5 %
Poplatky	0 Kč	0 Kč
Celková částka, kterou zaplatíte	55 200 Kč	54 400 Kč

B) Porovnejte obě nabídky a uveďte, která je výhodnější a proč?

➔ *Výhodnější nabídka: Air Bank (nižší RPSN i celková částka)*

C) Jaký vliv má RPSN oproti samotné úrokové sazbě?

➔ *Proč? RPSN zahrnuje všechny náklady, nejen úrok. Proto je lepší sledovat RPSN než samotnou úrokovou sazbu.*

D) BONUS: Najděte, co znamená „kontokorent“ a jak se liší od klasického úvěru.

.....

.....

.....

6 Porovnání úvěrů pomocí online kalkulaček

UČITEL

Cíl aktivity: Zjistit, jak se liší náklady na různé typy úvěrů, a pochopit význam RPSN oproti úrokové sazbě.

Tento úkol učí žáky:

- Porovnávat nabídky úvěrů nejen podle úrokové sazby, ale podle RPSN.
- Kriticky přemýšlet o délce splácení a celkových nákladech.
- Rozlišovat vhodnost jednotlivých typů úvěrů (spotřebitelský, hypotéka, kontokorent).

Tip pro učitele: Po vypracování nechte žáky prezentovat své tabulky a diskutovat, proč se rozhodli pro určité závěry.

Spotřebitelský úvěr

- Otevři dvě kalkulačky: [Komerční banka](#) a [MONETA Bank](#)
- Zadej výši úvěru: **50 000 Kč** a dobu splácení: **24 měsíců**
- Zapiš: úrok, RPSN, měsíční splátku, celkovou částku.

Hypotéka

- Otevři dvě kalkulačky: [Česká spořitelna](#) a [Raiffeisenbank](#)
- Zadej výši úvěru: **2 000 000 Kč** a dobu splácení: **20 let**
- Zapiš: úrok, měsíční splátku, celkovou částku.

RPSN

- Otevři dvě kalkulačky: [Peníze.cz](#) a [dTest](#)
- Zadej výši úvěru: **50 000 Kč**, úrok: **8 %**, poplatek: **500 Kč** a dobu splácení: **24 měsíců**
- Zapiš vypočtené RPSN:

Kontokorent

- Otevři dvě kalkulačky: [Komerční banka](#) a [Česká spořitelna](#)
- Zjisti úrok a RPSN pro limit **10 000 Kč**:

Zapiš údaje do tabulky:

	Kalkulačka	Úroková sazba	RPSN	Měsíční splátka	Celkem zapláceno
Spotřebitelský úvěr	KB				
	MONETA				
Hypotéka	ČS				
	Raiffeisenbank				
RPSN výpočet	Peníze.cz				
	dTest				
Kontokorent	KB				
	ČS				

Odpověz na otázky:

A) Který úvěr je nejvýhodnější? Proč?

B) Jaký je rozdíl mezi úrokovou sazbou a RPSN?

C) Kdy byste použili kontokorent místo úvěru?

D) Jaký vliv má délka splácení na celkovou cenu úvěru?

ÚVĚR

(Část 3 – Kritické myšlení a rozšíření)

1 Úkol: Reklama na úvěr

Najděte reklamu na úvěr (TV, internet) a analyzujte, jak láká zákazníky. Jaké informace chybí? Zapište si poznámky.

2 Práce s mapou zadlužení

UČITEL

Cíl aktivity:

- Porozumět práci s Mapou zadlužení, umět z ní vyčíst a porovnat rozdíly mezi kraji a stručně vysvětlit jejich příčiny v sociálně-ekonomickém kontextu.
- Student si zároveň uvědomí dopady zadlužení na obyvatele i regiony a význam finanční gramotnosti, zejména u mladých lidí.

Web www.mapazadluzeni.cz ukazuje, kolik lidí je v jednotlivých krajích v exekuci a jak se situace liší v čase.

Mapa zadlužení

Otevřete stránku <https://www.mapazadluzeni.cz> a najděte podíl osob v exekuci ve vašem kraji (např. Jihomoravský kraj).

A) Procento osob v exekuci

- ➔ • *Jihomoravský kraj má dlouhodobě spíše nízký podíl osob v exekuci, pohybuje se kolem 5–6 %, tedy pod celostátním průměrem 9,33 %.*
- *Ústecký kraj patří naopak mezi nejzatíženější regiony – podíl osob v exekuci je kolem 18 %.*

B) Rozdíl oproti celostátnímu průměru ➔ odpověď viz výše

C) Vyberte jiný kraj (např. Ústecký) a porovnejte hodnoty ➔ odpověď viz výše

Zamyslete se:

D) Co může být příčinou rozdílů mezi kraji?

- ➔ • *Ekonomická situace regionu (nezaměstnanost, průmyslový útlum),*
- *více sociálně vyloučených lokalit,*
- *nižší příjmy obyvatel,*
- *kumulace dluhů a vícečetných exekucí.*

E) Jaké dopady má vysoký podíl exekucí na region?

- ➔ • *Tyto faktory podle analýz zpomalují rozvoj regionů a zvyšují sociální problémy.*

F) Kolik lidí v tvém kraji ve věku 15–29 let se aktuálně nachází v exekuci?

- ➔ • *Zhruba 10 % osob v exekuci je mladších 30 let.*

G) Co může způsobit, že se do exekuce dostanou už tak mladí lidé?

- ➔ • *Důvody: neplacení pokut, nevýhodné smlouvy, neznalost pravidel, nedostatečné finanční dovednosti, nízké příjmy a snadná dostupnost úvěrů.*

H) Můžete porovnat i jiné věkové skupiny a kraje.

3 Jak dlouho zůstává záznam v registrech dlužníků

UČITEL

Cíl aktivity: Porozumět tomu, že finanční rozhodnutí dnes mohou ovlivnit možnosti v dospělosti – bydlení, auto, podnikání i běžný život.

Úkol je zaměřen na **rozvoj finanční gramotnosti** a porozumění **dlouhodobým dopadům** zadlužení. Žáci se prostřednictvím práce s informacemi z internetu seznámí s fungováním registrů dlužníků v České republice a s tím, jak dlouho v nich zůstávají záznamy o dluzech.

Cílem aktivity je, aby si žáci uvědomili, že i malé a **zdánlivě nevýznamné dluhy** mohou mít dlouhodobé následky a ovlivnit jejich budoucí možnosti – například při žádosti o hypotéku, leasing auta, podnikání nebo uzavření běžných smluv. Úkol podporuje práci s tabulkou, orientaci v informacích, kritické čtení zdrojů a schopnost shrnout podstatné údaje.

Aktivita je vhodná jako samostatná práce, práce ve dvojicích nebo skupinách. Lze ji využít také jako podklad pro následnou diskusi o zodpovědném finančním chování, prevenci zadlužení a významu platební morálky v běžném životě.

Vyhledejte na internetu, jak dlouho zůstávají jednotlivé záznamy dluhu v daných registrech v rámci jednotlivých evidencí, a doplňte do tabulky.

Přehled registrů dlužníků v ČR

Registr	Co to je / kdo ho používá	Co eviduje	Jak dlouho záznam zůstává
SOLUS (negativní registr)	Sdružení bank, nebankovních společností, mobilních operátorů a energetických firem. Slouží k rychlé kontrole platební morálky klienta.	Neuhrazené dluhy po splatnosti – telekomunikace, energie, úvěry, leasing, splátky.	➔ 3 roky od úhrady dluhu (běžné případy). ➔ 1 rok u dluhů za energie a telekomunikační služby.
BRKI (Bankovní registr klientských informací)	Používají banky a stavební spořitelny. Spravuje Czech Banking Credit Bureau.	Kompletní úvěrovou historii — řádné splácení i problémy.	Uchovává se po dobu trvání úvěru + ➔ 4 roky po jeho ukončení .
NRKI (Nebankovní registr klientských informací)	Provozují leasingové a nebankovní úvěrové společnosti.	Úvěry u nebankovních a leasingových firem – pozitivní i negativní historii.	Doba trvání smlouvy + ➔ 4 roky po ukončení .
CEE (Centrální evidence exekucí)	Veřejná databáze spravovaná Exekutorskou komorou.	Všechny probíhající exekuce.	Výmaz do ➔ 15 dnů od pravomocného skončení exekuce.
ISIR (Insolvenční rejstřík)	Spravuje Ministerstvo spravedlnosti – veřejný seznam insolvenčních řízení.	Insolvenční řízení, oddlužení, konkurzy.	Záznam je veřejně viditelný ➔ 3–5 let po skončení oddlužení .
REPI (Registr platebních informací)	Fintech společnosti a poskytovatelé nákupů na splátky.	Splátkové chování klientů u služeb typu „kup teď, zaplať později“.	➔ 3 roky po zániku závazku .

CO SI Z TOHO ODNÉST?

- **Záznamy tam opravdu zůstávají dlouho** – běžně 3–4 roky, někdy i déle.
- **I jedno zapomenuté nezaplacení telefonu nebo malé splátky může vést k zápisu.**
- Záznam může způsobit **zamítnutí hypotéky, leasingu nebo i běžné služby** (tarif, energie).

4 Reflexe: Jaké dopady má dluhová spirála na život člověka?